GEORGII BVCHANANI SCOTI

OPERVM POETICORVM PARS ALTERA:

in qua

TRAGOEDIAE SACRAE

ET EXTERAE.

Apud Petrum Sanctandreanum.

CIↃ. IↃ. XCVII.

TRAGOEDIAE SACRAE:

IEPHTHES,
BAPTISTES.

TRAGOEDIAE EXTERAE:

MEDEA,
ALCESTIS.

IEPHTHES, SIVE VOTVM, TRAGOEDIA:

AVCTORE GEORGIO BVCHANANO SCOTO.

AD ILLVSTRISSIMVM VIRVM CAROLVM COSSAEVM FRANCIAE MARESCALCVM, AC APVD TAVRINOS REGIS FRANCORVM PRAEFECTVM, IN IEPHTHEN TRAGOEDIAM.

PRAEFATIO.

Absurdam fortasse rem facere quibusdam videbor, qui ad te hominem ab ineunte ætate militaribus imbutum studiis, & inter arma tubásque semper versatum, munusculum hoc literarium mittam: sed ij ferè hoc absurdum existimaturi sunt, qui aut harum rerum inter se consensionem non satis animaduertunt, aut tuum ingenium parum habet perspectum. Neque enim inter rei militaris & literarum studium ea est, quam plerique falso putant, discordia. sed summa potius concordia, & occulta quædam naturę conspiratio. Quamquam enim superioribus aliquot sæculis, siue hominum inertia, siue falsa quadam persuasione, diuisę fuerũt hę professiones: nunquam tamen peruersa imperitorum opinio tantum potuit vt ipsę inter se veterem illam, & naturalem (vt ita loquar) cognationem obliuiscerentur. Omnes enim omnium ætatum imperatores, qui res præclaras gesserunt, aut ipsi doctissimi fuerunt

runt, aut viros doctrina illustres summo amore prosequuti sunt. Neque profectò fieri potest vt magnus & excelsus animus, qui neglectis rebus caducis, æternitatis memoriam ante oculos habet propositam, non etiam memoriæ & antiquitatis custodes literas amet. Neque alij ferè sunt qui literas oderunt & contemnunt quàm qui vita per ignauiam & flagitia turpiter acta, conscientiam posteritatis reformidant: vt non minus verè quàm eleganter mihi cecinisse videatur Claudianus:

Gaudet enim Virtus testes sibi iungere musas,
Carmen amat quisquis carmina digna gerit.

Contrà verò qui omne suum studium in eo posuerunt vt perfectę virtutis imaginem sibi ad imitationem proponerent,

& quæ natura negauit,
Visibus humanis oculis ea pectoris haurirent.

quanta eos lętitia affectũ iri putemus, si eius quã tantopere animo persequuntur, viuum & spirans simulacrum (vt ita dicam) nacti fuerint? Sed & pręter hanc mutuam virtutis admirationem, & naturę quam dixi confeśionem, accedit vtilitatis etiam mutuę quędam species. Nam vt illustrium facinorum auctor non immeritò eum suscipit quem virtutis tradendę magistrum & illustrandę artificem esse videt, & velut parentem colit, non eum à quo huius qua fruimur lucis breuem vsurã acceperit, sed alteram illam longè diuturniorem vitam in posteritatis memoria collocatã speret: ita ille alter libenter amplectitur segetem & materiam suæ glorię sibi oblatam:

—qua se quoque possit
Tollere humo, victórque virûm volitare per ora.

Vterque enim etsi opinione hominum imparem, pari tamen studiò ex eodem fundo gloriæ fructum petit. Sed hæc ad omnes communiter pertinent, qui (vt ait Salustius) præclari facinoris aut artis bonæ famam quærunt. Illa vero tua sunt propria, quòd à primis vsque adolescentiæ spatijs ea fuisti in patriam caritate, in bellò fortitudine, in pace temperantia & æquitate, vt omnibus qui literas colunt, tuarum virtutum exemplar edideris, quod posteritati ad imitationem proponere & possint & debeant: quòd litteras, Philippi Cossæi fratris tui Episcopi Constantiensis patrocinio orbatas, in diuerso vitæ instituto tamen fouendas ac tuendas susceperis: quòd doctissimos homines semper tecum habeas, quibuscum etiã in medio sæuissimi belli ardore, Musísque Mineruam temperes, & Geticum modereris Apolline Matrem: quòd filium ita literis instituendum in pueritia cures, vt hanc tam amplam laudis & gloriæ hæreditatem à parente acceptam non solum tueri, sed etiam augere posset. Me autem absentem, nec vlla alia re quàm literarum commẽdatione tibi cognitum, ita complexus ex omnibus humanitatis & liberalitatis officijs, vt si quis ingenij mei sit fructus, si qua vigiliarum velut fœtura, ea meritò ad te redire debeat. Quod quidem adeò auidè facit meus hic Iephthes, vt qui antea publicam lucem & cœtus hominum reformidabat, te patrono fretus prodeat, & in spem nonnullam etiam publici fauoris sese erigat. Quid enim

nim non illis ſibi ſperet auſpiciis quibus diſciplinam militarem ad antiquæ ſeueritatis exemplum videt emendatam , & vetuſtam belli gloriam Galliæ reſtitutam ? cum bellica fortitudine , legum & iuſtitiæ cultum : cum ſumma omnium rerum licentia ſummum omnium rerum non modò tuam, ſed etiam tuorum omnium continentiam videt coniunctam? His ego cauſis impulſus, hanc meam lucubratiunculam ſub tuo potiſſimùm nomine in manus hominum exire volui. Tu verò (vt ſpero) hoc meum ſiue tuorum in me officiorum teſtimonium, ſiue meæ erga te beneuolentiæ ſignificationem (quæ tua eſt humanitas & in literas amor) boni conſules. Vale. Lutetiæ Pariſiorum quinto Kal. Aug.

M. D. LIIII

Si pacta sacri intaminata fœderis
Seruasset: arma sed modò quod Ammonia
Expauit arcto seruitutis sub iugo,
Tulítque quicquid triste, crudele, asperum,
Iratus audet victor, aut victus timet.
Hac clade fracta gens rebellis vix Deum
Agnoscere patrum cœpit, & nefarios
Mentita cultus numinis ludibria
Inspecta nosse, nota floccipendere.
Et seró quamuis, ad patrem rediit suum.
Humana sed mens nescia modum ponere
Rebus, secundis intumet successibus.
Quo plura hominibus contulit bonitas Dei,
Occæcat animos altior securitas,
Vanóque fastu turgidos superbia
Stimulat inanis. Qualis in dominum furit
Equi ferocis contumax proteruitas,
Imperia paulum si remissa sentiat,
Ac vix lupatis domitus, & calcaribus
Duris cruentus, redit ad officium, & suo
Obtemperat hero: sic populus hic peruicax,
Ceruice dura, pronus in peius, flagrum
Si conquieuit paululum, nouos deos
Asciscit, & se dêdit aliis ritibus,
Ignota sacra sequitur. Atque adeò parens
Benignus animos turgidos licentia,
Bello, faméue, pestilentíue aëre
Frangit, rebellem comprimens ferociam.
At rursus, animi ne cadat fiducia,
Serie malorum continenter obruta,
Mittit prophetas, bellicos mittit duces,
Qui seruitutis liberatos aspera

Vinclis reducant, pristinísque rusbus
Seruire cogant: arma nunc Ammonia
Vt excitauit in rebelles, ac Dei
Iussis relictis, impijs erroribus
Se mancipantes. Sed modum statuens sua
Ire, propitius liberatorem dedit:
Non è potentum quempiam numero, grauem
Turba clientum, liberísue turgidum:
Sed è paternis exulantem sedibus
Iephthen, suísque fratribus spretum, satum
Genitrice vili ne superba gens suis
Assignet armis quod manu gestum est Dei:
Vt sciat & Ammon hactenus se viribus
Non floruisse propriis, sed vindicem
Cælestis iræ. Porro ne Iephthes quoque
Se metiatur exitu huius prælij,
Et intumescat insolens rebus bonis,
Damno obruetur protinus domestico,
Cedéntque fracti contumaces spiritus.
Etenim arma in hostes perfidos quum sumeret,
Belli secundus si daretur exitus,
Quodcunque primum se obuiam ferret sibi,
Promisit aris se daturum victimam.
Heu quanta moles imminet tibi mali
Miserande! quantis obruêre luctibus!
Vt te propinqui credulum spes gaudij
Fallit! Propago sola, qua patriam dominum
Tibi nata seruat, prima patri se offeret,
Vt gratuletur prosperum armorum exitum:
Magnóque soluet fœnore, ac iugulo luet
Felicitatis misera præcox gaudium.
Atque ecce, mater tristis egreditur domo,

Quam somniorum nocte tota terruit
Tremendus horror: natáque parenti comes,
Præ se ferentes mentis ægrimoniam
Mœrore vultus, gestibus, silentio.

STORGE, mater. IPHIS, filia.

EHeu recenti corda palpitant metu.
Mens horret, hæret vox in ipsis faucibus,
Nec ora verbis peruium præbent iter.
Nocturna sic me visa miseram territant,
Et dira turbant inquietam insomnia,
Grauibúsque curis pectus vrunt anxium.
At tu nitentis summe dominator poli,
Auerte in hostes luctuosum & funebre
Omen, mihíque placidus & gnatæ meæ,
Quæ sola spes & familiæ solatium
Superest, senectæ columen vnicum meæ.
IPH. *Quin ominare cara mater lætius,*
Vanaq; causas abiice ægritudinis:
Et ista mentis turbida ludibria
Secura sperne, spretáque obliuiscere.
ST. *Vtinam liceret: sed metus veluti recens*
Quoties recordor, concutit formidine
Mentem, atque imago somnij tristissimi
Oberrat animo pectus horrificat timor.
Iam cuncta passim blanda strauerat quies:
Mutúmque nox induxerat silentium:
Vidi luporum concito cursu gregem
Rictu cruento, spumeo, rabido, vnguibus
Sæuùm recuruis præcipite ferri impetu
Imbellia, in pecora vidua pastoribus,
Tum pauidi ouilis fida custodia canis
Lupos abegit: atque ad infirmum pecus

Trepidi timoris exanime adhuc memoria
Denuò reuersus,è sinu timidam meo
Agnam reuulsam dente laniauit truci.
O sol,ô vaga lumina lunæ,
Pictáque tacito sidera mundo,
Et tu nox mihi conscia curæ,
Nigris referens somnia pennis,
Si quid natæ miseræ impendet,
Si quem casum fata minantur,
Caput hoc prius in tartara miserum
Detrudite,dum spes ambiguæ
Alternantibus angunt curis
Incerta suæ pectora cladis.
IPH.*Cur miserè animum crucias mater,*
Luctùque tuo cumulas luctum
Publicum,& acres renouas curas?
Omine læto reducem potius
Positis questibus excipe patrem:
Qui(nisi vano mens augurio
Credula nimium pectora fallit)
Spoliis aderit clarus opimis,
Rémque,& laudem,& decus æternum
Genti referens patriæq; suæ.
ST.*Non hunc tenorem parca mihi vitæ dedit.*
Quod tempus vnquam lacrymis caruit mihi,
Ex quo parentis primùm ab aluo prodij?
Primum iuuenta seruitutem patriæ
Tristésque vidi hostici agminis minas,
Pecorúmque raptus,sterile sine cultu solum,
Cædes cruores,vastitatem,incēdia,
Profana,sacra,mista. Non vnquam mihi
Secura vitæ fluxit vlla portio.

Vt

Vt trudit vndas vnda, fluctus fluctui
Cedit sequenti, pellitur dies die,
Semper premuntur præterita nouis malis:
Dolor dolori, luctus est luctus comes:
Fratrem patrémque perculit bellifuror:
Confecta curis mater inter funera
Cognata senuit, perduelles perfidos
Armis maritus vrget. His maius nefas
Tamen veretur animus. IPH. *Immodicus timor*
Facilè sinistris adhibet auguriis fidem.
ST. *Vtinam secundis audiam rumoribus*
Virum reuersum, sospitémque exercitum
Salua familia. IPH. *Veniet haud dubiè parens*
Incolumis. idem bella qui suasit Deus,
Saluum reducet laude cumulatum noua.

CHORVS.

Iordanis vitreo gurgite qui rigas
Conualles virides, pascua diuidens
Fœcunda Isacidum flumine languido,
Et nunquam posita frigoribus coma
Formosum Solymæ palmifera nemus,
En vnquam miseræ candidus afferet
Curarum vacuæ lucifer hunc diem,
Quum cernam patriam liberà liberam,
Quæ nunc seruitij vincula barbari
Infelix patitur Nobilis Isaci
Sanguis degeneris fert domini iugum:
Et quos nec phariæ rex tumidus plagæ
Vrgens falciferis terruit axibus,
Nec trux purpurei sæuities freti
Vndarum refluis obruit æstibus,
Nec deserta Arabum vomeris inscia,

Nec portenta hominum mole Cyclopia
Fregerunt, timidi mancipium sumus
Ammonis. Grauius flagitium est malo,
Sub turpi domino segne iugum pati.
At tu summe parens, qui mare turbidum
Componis, placidi qui maris æquora
Cauri nubiferis flatibus excitas,
Et terræ stabilis dura tremoribus
Fundamenta quatis, mobilis & poli
Sistis præcipitem quum libuit fugam,
Cladibus tandem satiate nostris
Desine irarum, propiúsque fessis
Gentis afflictæ facilis bonúsque
Consule rebus.
Nostra si pœnas meruit seueras
Culpa, si quondam tibi separatam
Abiicis sortem, vitiis iniquus
Si pater nostris, minus obsequentes
Deseris natós, & inexpiata
Antè dilecti populi querelas
Despicis ira:
Nec tibi Syrus, neque dirus Ammon,
Nec Phari rector tumidus minacis
Expetat pœnas, neque sit profano
In tuis castris gladio potestas.
Ignis armatus potius trisulci
Tu pater dexteram iaculis tremendis,
Vindicis flammæ face contumaces
Obruas vrbes. chaos aut patentis
Deuoret terræ miseros colonos,
Aut superfusis adoperta tellus
Hauriat vndis.

Ne ferox hostis tumeat secundis
Insolens rebus, populúsque muti
Stipitis cultor, tua qui nefando
Polluit ritu sacra: ne, quòd ira
Sæuijt in nos tua, vertat Ammon
In suas laudes, carie peresi
Thure dum placat simulacra trunci,
Téque vesano neget ore gentem
Semper addictam tibi, se premente,
Posse tueri.
Ah miser, quantos tibi risus iste
Mox dabit fletus! Breue diluendum est
Gaudium longis lacrymis. citato
Aduolat cursu leuis hora, tempus,
(Vana ni vatem species inanis
Spe fouet) tempus properat, vicißim
Quum grauis victor mala seruitutis
Sentiet dura. Neque enim cruorem
Vsque sanctorum patiere inultum,
Nec tuas aras dabis execrandis
Pollui sacris. Utinam supremæ
Terminus vitæ mihi in hoc supersit,
Patrio donec tibi sacra ritu,
Dum tibi gratum memori canamus
Pectore carmen.
Sed ecce, celeri nuntius properat gradu.
Ni fallit animus, aduenit ab exercitu.
Agnosco. sic est. scire quid ferat iuuat.

NVNTIVS, CHORVS

NVN. *Saluete veteris Abrahami filiæ,*
Veréque sancti sancta progenies patris.
Isthæcne Iephthæ est imperatoris domus?

An me fefellit error ambiguum viæ?
CHO. *Et ista Iephthæ domus, & hæc est filia.*
Sed quam reportas spem, refer, si quid vacat.
NVN. *Nēpe istud ipsum missus huc sum vt nuntiem.*
Fusis, fugatis hostibus, victoria,
Re, laude parta, saluus est exercitus.
Hæc summa CHO. *Paucis plurima vt complexus es!*
Audita, primùm, an visa fers, edissere.
NVN. *Visa, acta, vera, certa, non rumoribus*
Collecta vanis affero: vt qui prælij
Paris ipse fuerim CHO. *Vt gesta res est expedi.*
NVN. *Vobis lubenter gaudium hoc impartior.*
Aurora primum luce quum rosea polum
Perfudit, Ammon segnis impatiens moræ,
Equis virîsque, bellicorum & curruum
Strepitu tremendo latè inundarat solum.
Iámque explicata legio peditum per suas
Stabat cohortes, ferro & ære splendida:
Turma curules ante curuis falcibus
Ibant minaces: fuderāt se in cornua
Equites vtrinque, noster autem exercitus
Campi patentis vltimos colles tenens,
Non asper armis, nec paratu bellico,
Sed corda fretus numinis fiducia,
Iræq; iustæ vindices animos gerens.
Ibi noster inter imperator agmina,
Præcone misso, tentat absque sanguine
Finire bellum iure & æquis legibus,
Vterque populus vt vetusti finibus
Contentus agri, ab alteris iniuriam
Vimque abstineret, rapta dominis redderet,
Pacemq; bello & certa dubijs præferat.

Contrà superbus militum hostis copijs,
Armísque fretus increpat ferociter
Præconem, acerbis & minis calumniam
Addit: duello se petere puro & pio
Agros vetustos, vnde quondam Ammonidas
Expulerat armis vsque proles Isaci
Egressa terra finibus Nilotica,
Quos si tenere perstet atque iniuriam
Bello tueri præferat, quàm reddere
Erepta per vim, vindices sibi deos
Non defuturos æqua postulantibus:
Sin parta per vim iure malit linquere
Solymæa gens, & sponte cedat finibus,
Quos limes Arnon & Ieboc terminant,
Qua solitudo cogit agros vltima
Iordanis vsque ad lentè euntis flumina,
Æquis paratos facere pacem legibus;
Factamque, gentis vtriusque commodo
Sanctè tueri. Hæc præco postquam retulit,
Renunciare protinus Iephthes iubet,
Nec se parentes nec suos Ammonio
Populo dedisse fraude vel vi damna: nec
Quos repetat agros nunc fuisse finium
Ammonis vnquam, sæculis quos iam tribus
Propago Iacobi absque controuersia
Tenuit, nec vlla facta mentio interim est
De iure dubio, vel ioco vel serio.
Nisi fortè, Chamos quæ deus tenuit tuus,
Tibi iure cedent: noster autem quos Deus
Possedit agros, deseret. Non deseret:
Sed vt antè bello victor agros hostibus
Ademit, idem iustus arbiter modò

Huius secundos exitus pugna dabit,
Etiam secundum ius & aequum. Vt retulit
Haec praeco, rauci clangor aeris aethera
Pulsat, virorum clamor, armorum fragor,
Fremitus equorum, curruum stridor boat:
Caelum remugit: fracta tellus axibus
Gemit. recussum duplicant montes sonum,
Virtute & astu quisque pro se nititur.
Ferit, feritur: pellitur, pellit: cruor
Permutat amnes: nocte sub densa polum
Pulverea nubes occulit: numero ferox
Instabat Ammon, numinis fiducia
Et causa nostris aequat animos iustior.
Dum neutra cedit, vrget acies vtraque,
Ecce intra vmbras pulueris, cadentium
Lamenta gemitúsque inter, atque hortantium
Voces, refulsit nube deducta dies,
Et vtrasque turmas redditus caelo fragor
Impleuit. humilis omnium mentes pauor
Consternat, ense languido torpent manus,
Gelidúmque lentos frigus artus alligat.
Ibi imperator voce noster maxima
Alacríque vultu, Te, parens rerum, ducem,
Tuúmque sequimur angelum. Deus, Deus
Inimica flammis sternit illis agmina:
Totúsque turmis fulget aether igneis.
Haec vox vtrunque posteaquam exercitum
Peruasit, amens alter in fugam ruit,
Pauido nouatis instat alter viribus:
Nec his sequendi finis aut illis fugae
Fuit, tenebris donec atra nubilis
Nobis quietem, illis latebras nox dedit.

CHO.

CHO. *Cur victor ergo non reducit copias?*
NVN. *Mane, vniuersi nondum habes belli exitum*
CHO. *Forsan refectis hostis instat viribus.*
NVN. *Siquidem resument mortui vires nouas,*
Namque omne robur perfida gentis Deus
Vno coëgit demetendum prælio.
Ergo aut perempti corporum cumulis locum
In quo steterunt, obtinent, aut lurida.
Fusi per agros strage pascunt vultures.
Et ne resurgat denuò bellum nouum,
Multos in annos dux futuri prouidus
Prospexit. etiam peperit & nepotibus
Seris quietem. Victor arma Ammonium
Per omne nomen celeriter circunferens,
Bis dena muris vertit oppida dirutis.
Testis perustis puberes dedit neci:
Vastauit agros. debiles tantùm senes,
Pueri tenelli & feminæ imbelles solum
Vacuum pererrant, patriæ & casum gemunt.

CHORVS.

O aurei dux luminis
Sol, qui recursu præpete
Vices diuinas temperas,
Et igne flammifer vago
Partiris orbi tempora,
Post lustra tandem quattuor
Iubar beatum in liberos
Fundis nepotes Isaci:
Inauspicatos impetus
Hostis superbi dextera
Iephthæa fregit, spiritus
Ammonis acres contudit,

Et prædo præda factus est.
Nec tela Scythico profuit
Pennata neruo spargere,
Rapax nec axis impetus,
Minax recuruis falcibus,
Nec vis equorum, aut fortium
Densæ Phalanges militum,
Premente texerunt Deo.
Iamiam discite perfidi,
Iamiam agnoscite. non lapis,
Non lignum Deus est: neque
Quod vel sculpserit artifex
Cælo dextera ferreo,
Vel plastes facili manu
Finxit vultum hominis luto
Mentitus madido: Deus
Noster arduus ætheris
Arces incolit igneas,
Et rerum sator, & salus,
Maiestate sua potens,
Nec cerni facilis, neque
Mortali docilis manu
Certam ducere imaginem.
Vecordem ille superbiam
Regum frænat, & impia
Vota, & spes nimias malum
Iustus ducit ad exitum.
Ille innoxia pectora
Sæuis pressa doloribus
Præsenti auxilio leuat:
Et de puluere pauperem,
Et custodem olidi gregis

Sce-

Sceptra attollit ad aurea,
Pastorum diademate
Ornans tempora regio.
Hunc vnum Dominum & Deum
Terra dedala machina,
Sub quocunque iacet die,
Agnoscat colat, atque amet:
Et quam sol oriens nouis
Subiectam radiis ferit,
Et quam sub medio die
Incendit propioribus
Flammis: quique bibit Tagum
Fuluo gurgite nobilem,
Et qui perpetua niue
Damnatas habitant plagas.
Eia Hebraides aureis
Compta colla monilibus,
Perfusa ambrosiæ coma
Suaue fragret odoribus.
Eia Habraides Indicis
Compta tempora gemmulis,
Terram multi coloribus
Laté spargite floribus.
Cessant tinnula cymbala,
Cessant nablia cum lyra
Victori Domino nouum
Carmen dicere? tibiæ
Cessat multiforæ sonus?
Quis terram pede libero
Plaudit? mollibus & choris,
Festo latus & otio
Curas diluit asperas?

Festas victima dux gregis
Aras imbuat: Arrabis
Suaueolentia nubila
Ignis halet odoribus:
Et tu progenies ducis,
Magni spes generis cape
Cultus filia splendidos,
Et patrem reducem pijs
Læta amplectere brachijs.
Iamiam purpureos sinus
Iphi assume, retortulum
Iam circum cohibe ferit
Aures en fremitus virûm:
Ipse est, ipse parens adest.

IEPHTHES.

Regnator orbis vnus, & verus Deus,
Solúmque numen propitium, pollens, potens,
Idem seuerus vltor, & clemens pater,
Tuis tremendus & seuerus hostibus,
Tuis amicis lenis, & salutifer,
Ira timenda, sed tamen placabilis,
Amore feruens idem & irritabilis:
Nos seruitutis iusta presserunt mala,
Meritásque pœnas dedimus impij impijs.
Qui te relicto rege, patrono, Deo,
Rerum parente, fontéque perennis boni,
Ad saxa stultas muta fudimus preces,
Et vana surdis vota lignis fecimus.
Pudet fateri: mentis æternæ capax
Homo, rationis particeps, mentis inopes
Truncos adorat, thura viuus mortuo
Præbet, suúmque metuit artifex opus.

Ergo

Ergo relicti, qui reliquimus, sumus:
Pœnas subacti dedimus & fracti malis:
Quum nunc Idume, nunc Palæstina manus,
Nunc dirus Ammon, nunc Syrus contaminat
Hæreditatem gentis & sortem tuæ.
Malo eruditi, & hostium ludibrio
Tandem coacti, vix reuersi ad te sumus.
At tu benignus atque misericors Deus,
Iusti furoris fræna compescis tui.
Iram remittis, & odij obliuisceris,
Et abdicatos filios culpa sua,
Restituis iterum misericordia tua.
Defectionis ceu scelestæ sit parum
Veniam dedisse sontibus, cumulas nouis
Etiam triumphis, laudibus, victoria.
Exutus armis hostis arcu languidus
Abijt remisso. bellici currus fugam
Totis morantur sparsa campis funera:
Volucrésque pascit qui superbus vincula
Solymis parabat: contegit strages agros,
Cruórque tumidus auget vndas barbarus.
Ergo creator orbis, & magne arbiter,
Memores libenter mente grata gratias
Agimus, habemus, supplicésque victimis,
Tuas ad aras patrio litabimus
Ritu, canentes te Deum, ac patrum patrem:
Qui per rubentis gurgites tumidos freti
Nostris dedisti tutum iter maioribus,
Quum te iubente pigra moles æquoris
Posuit procellas, mobilis stupuit liquor
Cursu coacto, & vitreus crystallino
Muro pependit pontus hinc & hinc, viam

Præbere, iussus, fœderis memor tui.
Placidus, propitiúsque accipe hæc serui tui,
Exigua quamuis vota, grato pectore
Tamen profecta, debitáque nuper tibi.
Quod primum ad ædes sospiti occurret meas,
Tuas id aras imbuet grata hostia
Suo cruore. tuis beneficiis licet
Par nullà poßit comparari victima:
At tu benignè memoris animi munera
Interpretaris, vt fideliter tua
Promissa soluis, vota sic reddi tibi
Fideliter gaudes, potentiam exerens
Erga rebelles, exerens clementiam
Erga timentes. Vis nec vlla est altera,
Cui terra, cælum, pareant, & tartara.

IPHIS, IEPHTHES,
SYMMACHVS, CHORVS.

IPHIS.

Prodeo: parentis reducis vt læta ac lubens
Conspicio vultus. O mihi secundum Deum
Genitor verende, sine frui amplexu tuo.
Cur genitor à me torua vertis lumina?
IEPH. *Me miserum.* IPH. *In hostes omen hoc vertat Deus.*
IEPH. *Vtinam: sed in nos recidit.* IPH. Heu *quid audio?*
IEPH, *Misera parentem filia miserrimum.*
IPH. *Hei mihi tremisco. saluus est exercitus?*
IEPH. *Est saluus.* IPH. *Et tu victor?* IEPH. *Ita se res habet.*
IPH. *Nullóque corpus sauciatus vulnere?*
IEPH. *Sic est.* IPH. *Quid ergo de profundo pectore*
Secreta

Secreta ducis ingemens suspiria?

IEPH.*Id scire non est,tibi opus in præsentia.*

IPH.*Hei mihi,quid in te misera peccaui pater?*

IEPH.*Nihil:sed in te misera peccauit pater.*

IPH. *In me profecto,quod sciam, erratum est nihil:*
Nec si fuisset,id tibi molestiam
Afferre debet.Nam parentum iniurias
Aeque necesse est liberi vt animo ferant.

IEPH.*Sapienter,ac ut te decet,nata,loqueris.*
Quantóque tu sapientius loqueris, meum
Pectus recludis altiore vulnere.

IPH *Quodcunque mentem genitor exercet tuam,*
Omitte.cunctis parta per te ciuibus
Tuo dolore gaudia haud contamines,
Tuáque amicos sine frui præsentia.

IEPH.*Nobis pariet absentiam hæc præsentia.*

IPH.*Belli pericla fortè rursum te vocant.*

IEPH.*Discrimen armis grauius imminet domi.*

IPH.*Bello periclum grauius esse domi potest?*

IEPH.*Bello salutem repperi, perij domi.*

IPH.*Imò & familia salua per te & patria est.*

IEPH.*Est:gratiámque debeo hoc nomine* Deo.

IPH.*Ac nomine isto semper vtinam debeas*

IEPH.*Sed vereor ista vt salua persistant diu.*

IPH.*Quare secundæ nunc pater quum maximè*
Res sunt,precari votàque decet soluere:
Non quum reflauit fortis aura mobilis,
Palpare numen precibus,in re prospera
Obliuiosa sacra negligentia
Deserere Facilem quisquis incolumis Deum
Sibi demereri studuit,vbi res ingruit c.
Aduersa,nixus conscientia bona

Fructu, rogare numen audet propitium
Iam sponte, vota nuncupat securius,
Et certiore spe futura concipit.
IEPH. *Iamdudum id ipsum facere mecum cogito.*
IPH. *Quid te moratur?* IEPH. *Hæc relinque filia*
Curanda nobis: quod puellares decet
Animos & annos, id tua cura puta.
IPH. *Nō mihi alienū est quicquid ad patrē attinet.*
IEPH. *Fateor, sed interim vt domi rectè omnia*
Sint, prouide, & morem patri tuo gere.
Hunc rursus ad nos pòst breui reuertere.
Adesse oportet te sacrificio statim.
IPH. *Fiet, reuertor. Heu misera, quidnam patri*
Mutauit animum pristinum erga liberos?
Hoc nemo nuper fuerat indulgentior,
Nec liberorum quisquam amantior parens,
Qui nunc seuerus, tetricus, tristis, ferox,
Vultu minaci bellicum præ se ferens
Adhuc tumultum quicquid est metuo nimis:
Id assequi vnum nequeo, quod propter me
Sese dolere, nullius quæ conscia
Culpæ mihi sim, qua parentem offenderim.
O feminarum sorte vulgus aspera
Productum in auras, quas, licet culpa vacent,
Rumor malignus dente rodit inuido.
Pro facto habetur quicquid ira finxerit
Serui loquacis, quod maritus suspicax
Commentus ipse est, maleuola aut vicinia.
Quid suspicetur genitor, in mea manu
Non est. Remedium id arbitror tutissimum,
Intaminata conscientia frui.

SYM.

SYM. *Probè loquuta es digna patre filia*
Victore casta digna matre & patria.
Humana quanuis finxerit malignitas
Crimen, repostos perspicit sensus Deus,
Illóque vincit purus animus iudice.
Speranda ab illo & expetenda præmia
Vita peracta. patris autem iniuria
Aequi ac iniqui perferenda est liberis.
Proinde patri morigera domum interim
Reuise. Si quid fama diuulgauerit,
Hic aucupabor, persequens vestigia
Tui parentis: mox tibi indicauero.
CHO. *Quin hoc amice pergis agere Symmache?*
SYM. *Id diligenter fiet.* CHO. *At quantum potes,*
Isto puellam libera trepidam metu.
Hoc possit abs te ius amicitiæ vetus,
Quæ culta primis vsque ab incunabulis
Fidei tenore semper vno perstitit:
Hoc poscit ipsa patria, quæ Iephthæ suam
Debet salutem. SYM. *Quin tace, ac fidei meæ*
Permitte. CHO. *At illud callidè vt fiat vide,*
Animíque cæcos penitus excutias sinus.
SYM. *Ne metue, nec me poterit ille nec volet*
Celare sensus: apto noui tempora.

CHORVS.

I felix, pede fausto:
Et qui pectoris imo
Cernit clausa recessu,
Idem testis & æquus
Iudex cœpta secundet.
At te peßime liuor
Audax nectere fraudes,

Et committere ficto
Dulces crimine amicos,
Et rumore maligno
Sancta fœdera teda
Praceps soluere, caros
Qui gaudes sua patres
Contra pignora caco
Lingua armare veneno,
Idem testis & idem
Secreti arbiter aequus
Te clausum tenebrosi
Antris abdat auerni,
Vnde has nec vaga sedes
Vnquam fama reuisat.
O quantum ille laborum
Tecum detrahet vnà:
Quàm mortalia diris
Curis pectora soluet!

SYMMACHVS, IEPHTHES.

SYM. *Quidnam repentè ductor armis inclyte*
Mutauit oris pristinum statum tui?
Quæ mœstitudo læta turbat gaudia?
Metus recessit, perduelles perfidi
Pœnas luerunt, parta patriæ quies.
Quum gratuletur ciuitas victoriam
Tibi, tuumque patria nomen laudibus
In astra tollat, cantibus festis fremens,
Qui publici auctor gaudij es, non publicæ
Felicitatis esse debes particeps?
IEPH. *O grata sortis infimæ securitas!*
Felice natum sidere illum existimo,

Pro-

Procul tumultu qui remotus exigit
Ignotus æuum tuta per silentia.
SYM. *At ego beatum potius illum duxero,*
Cui vera virtus peperit æternum decus:
Quem de tenebris erutum popularibus
Splendore, vulgo & separatum à deside,
Gloria futuris merita sæclis consecrat.
At qui sopori deditus & ignauiæ est,
Et vitam inertem pecudis instar transigit,
Nil interesse opinor, an sit mortuus,
An morte vitam obscuriorem duxerit,
Quum per vtrunque supprimat silentium.
Quapropter in te cuncta quum congesserit
Quæcunque amicum numen homini dare potest.
Laudes, honores, rem, decus, victoriam,
Benignitatem agnosce gratus numinis,
Nec sordidis sententijs res splendidas
Corrumpe: quum nil poßit esse gratius
Deo, beneficij quàm memor animus dati.
IEPH. *Præclara dictu res honor, victoria,*
Decus, triumphus, parta bellò gloria:
At quæ videntur fronte prima suauia,
Eadem intuere propius, & intelliges
Condita fellis acri amaritudine.
Fortuna nulli sic refulsit prospera,
Aduersa vt illam lance non penset pari:
Tristia secundis & secunda tristibus
Vicißitudo acerba sortis temperat.
Putas beatum me, beatitudinem
Fulgore inane metiens & plausibus
Vulgi, miseriæ quem premunt certissimæ.
SYM. *Quin finge sortem beneuolam ex sententia*

Tibi

Tibi polliceri cuncta: quid superest adhuc
Quod concupiscas? spretus, exul, patria
Domo repulsus, inq; solitudinem
Detrusus altam, pauperis dominus casæ,
Repente veluti somnio diues, tamen
Felicitatis arbiter iniquus tuæ
Conquereris. Altam ferre si sortem nequis;
Pusillus animi es: sin nequis agnoscere
Benignitatem numinis, dignissimus
Rebus relictis pristinoque es tugurio.
Per ferrum & ignes regna mortales petunt;
Tibi nec petenti principatus contigit.
Suo cruore plurimi victoriam
Redimunt, suorum cæde, damno publico:
Quam tu incruento marte, saluo exercitu
Incolumis ipse retulisti, patriæ
Auctor salutis hostium terror, inops
De sorte diues, liber è seruo: modò
Ignobilis, nunc clarus altum vertice
Pulsas olympum gloria: media modò
E plebe, populi principem locum tenes.
Ad absolutam nil beatitudinem
Deest parte ab omni, præter animum muneris
Tanti capacem, & prosperis rebus parem.
IEPH. *Vt video, amice, publicus te error tenet:*
At mentis oculis limpidè si cerneres
Quàm magna magnis sint malis obnoxia.
Tantopere quem nunc laude prosequeris statum
Rerum mearum, diceres miserrimum.
SYM. *Non panè vitio semper id nostro euenit,*
Et inquietæ mentis inconstantia,
Neutram vt feramus lance sortem æquabili?

Tranquillitatem pauperis laudas casa
Diues, nec alta claßico silentia
Turbata, somnos liberos insomnijs,
Curis vigilias: pauper aurum, purpuram,
Seruos, clientes, apparatus regios,
Aedésque laxas sine nullo laudibus
Tollit, beatos diuites solos putat,
Sed rem suopte expende vtranque examine:
Sors neutra pura est omnibus molestiis.
Inopes egestas angit, opulentos metus:
Diti est voluptas, pauperi securitas.
Acerba latis sors vtrinque miscuit:
Sed illa certè existimanda est optima,
Quæ multa paucis læta condit tristibus,
Diuina qualem tibi dedit clementia,
Cumulatam honore, laude, re, victoria:
Quam abnuere, stulti est: perfidi haud agnoscere.
Nescire modicè ferre, vix reor viri.
IEPH. *Frustra mederi pharmacis vulgaribus*
Conare nostro vulneri: sanabilis
Hæc plaga non est, intimis vitalibus
Insedit, alte in vina penetrans viscera:
Eóque luctus est acerbior meus.
Quòd culpa damnum, miseria errorem grauat.
SYM. *Quin apud amicum quidquid est edissere.*
Fidisque ne vereare credere auribus.
IEPH. *Ecquid memoria te subit voti mei?*
SYM. *Quod nempe saluo es pollicitus exercitu?*
IEPH. *Rem loqueris ipsam, quòd vtinam prudẽtior*
Voto fuissem nuncupando & cautior.
SYM *Quis hic sit error, comminisci non queo.*
IEPH. *Qui me meámque perditurus est domum.*

SYM. *Oblata poterit perdere omnes victima?*
IEPH. *Quæ sola generis superarat spes filia.*
SYM. *Hanc immolabis? qua iubet necessitas?*
IEPH. *Quod prima nobis obuia redeuntibus.*
SYM. *Quod tandem in hac re nata commisit scelus?*
IEPH. *Promissa certam vota postulant fidem.*
SYM. *Hic scrupus animum scilicet premit tuum?*
IEPH. *Premit; nec auelli ante pectori meo*
Poterit, nefanda quàm cruentus victima
Miser vbi miseros perditus perdam meos,
Illisque iustas ac mihi pœnas luam.
At tu corusci rex vibrator fulminis,
Quem contremiscunt terra, cælum, tartarus,
Siquando iussis obsequens promptè tuis
Gratum quod esset dixerim ve aut fecerim;
Audi precantem, & vota dexter adiuua:
Non nunc superbas postulo victorias
Fastósque plausus: redde rursum prælia:
Crudelis in me victor Ammon irruat,
Et noxiam animam mille plagis exigat.
CHO. *Heu mutatio subita sortis!*
Vt perpetuâ serie lætum
Nil mortalibus vsque relictum est!
IEPH. *Aut tu trisulcis diuidens cælum ignibus,*
In me scelestum parricidam & impium
Molire telum flammeo actum turbine:
Iam nunc nocentem, & si superſit amplius
Vita, futurum noxium in dies magis,
Detrude viuum sub profunda tartara.
SYM. *Non transigenda temere res est tam grauis,*
Turbata cæco dum tumultu mens fuerit.
Compone tete: quum qui escet impetus,

Et liber animus sana consilia audiet,
Vna cum amicis cuncta statues liberè.
IPH.*Consilia dubiis remedium rebus ferunt:*
Qui consulit, quum nullus auxilio est locus,
Addit miseriis sponte stultitiam suis,
SYM.*Remedia semper integra re suppetunt.*
IEPH.*Nempe medicinā quum modus patitur mali;*
SYM.*Si fors initio res videtur ardua,*
Non est quòd animum protinus despondeas,
Quin consulendum censeo vel eo magis.
Quod sæpe visum est vni inexplicabile,
Expedit alius facile, si cedant bene
Consulta pravè, te sequetur gloria:
Si malè ceciderint, tu tamen culpa vacas.
Auctore magno desipere, penè sapere est.
Quod si vndiquaque claudit omnes exitus
Inuicta vis, aut fatum ineluctabile,
Nec explicare consilia sese queunt,
Idem probabunt quicquid eueniet quibus
Vsus fuisti in consulendò auctoribus:
Sin ipse reliquis facinus insciis nouum
Perages, rogatus qui probaturus fuit,
Euenta primus arguet, quanquam sciat
Remedia nulla, scisse vult credi tamen.
CHO.*Ne commonentem recta sperne. nam ferè*
Temere patrati pœnitentia est comes.

CHORVS.

Quanquam tristia, quanquam ingrata
Referam, & luctus luctibus addam,
Stat sententia promere cuncta
Ordine matri, miseræ & gnatæ.
Aut consilio fortè aut precibus.

Fatum auertere triste licebit.
Subit interea communi hominum
Sorti impendere lacrymas. primùm
Quid deplorem? miserum an patrem?
Quem sic valida compede vinctum
Consilij exors detinet error,
Vt sola putet impietate
Se pietatem posse tueri.
Miseræ an doleam fata puellæ?
Quam vernantem primo ætatis
Flore tenellæ, spes ad opimas
Eductam, non hostica bella
Patria capta captam eripiunt:
Non dira lues cælo immissa
Perimet, patrio sed mactatu
Victima diras imbuet aras,
Et vice brutæ pecudis, iugulo
Calidam sanguinis euomet vndam,
Artus ferro trunca tenellos,
Quos nec violet barbarus hostis,
Nec montanæ feritas vrsæ
Crudo auderet carpere dente.
Victore feret patre misella,
Quæ nec victore hoste tulisset.
Vos hostilia passim campis
Sparsa cadauera, si quis vitæ
Venit exutos sensus ad artus,
Gaudete, asperas cernite pœnas
Victorem de sese exigere.
Hæc nimirum est addita nostræ
Vitæ sors, vt tristia lætis
Vicibus subeant, tenebræ vt soli,

Vt veri aspera bruma tepenti.
Nulla est adeò pura voluptas
Quam non tetro felle dolores
Vitient: leuitas perfida sortis
Vice saua res hominum miscet.
Sic vbi placidis sternitur vndis
Aequor tacito lene sereno,
Nigram glomerans turbo procellam
Tumidos longè cumulat fluctus:
Hinc remeabilis impetus astus,
Illinc Cauri flabra proterui,
Per freta dubiam spumea puppim
Rapiunt nostra hac facies vita est
Inter cades, furta, tumultus,
Et grauiores morte timores
Mortis si quid lati illuxit,
Velut arentes inter stipulas
Flamma euanida lux fugitiua,
Celeri velox auolat aura:
Dein perpetuis nexa catenis
Longi subeunt agmina luctus.

IEPHTHES.
SACERDOS.

IEPH. *O sol diurna lucis auctor, ô patres,*
O quicquid hominum sceleris immune es, procul
Auerte vultus execrandis à sacris,
Aut tu cruorem virginalem innoxium
Potura tellus hisce, patulos in specus
Sinúque vasto me vora, dum non nocens
Perire possum: quolibet me obrue loco.
Vel ipsum adire non recuso tartarum,

Modo parricida tartarum non incolam.
Quid tartarum aio? tartarus mihi est domi.
Quo me profusis mæsta coniux lacrymis
Rogabit ore? nata quo intuebitur
Moritura vultu? colla complectens. preces
Quas admouebit voce lamentabili?
SAC *Hic vltimorum consequi luctus solet*
Comes malorum, quum medentium manum
Vulnus recusat, aut peractum quum scelus
Remedia refugit. Tu miser sis an secus,
Tua repostum est in manu: integrum tibi est
Natam sacrifices necne, sine (vt verius
Dicam) integrum non est: nisi siquis miser
Sponte esse cupiat: integrum quomodo tibi est
Id perpetrare, sacra quod vetat parens
Natura? pietas cui reluctatur? Deus
Quod abominatur? Primùm amare liberos
Natura nostris inseruit affectibus:
Nec nostra tantum motus iste pectora
Percellit: altum quicquid æquor permeat
Celeri natatu, quicquid alis aera
Findit, quod vtero cunque cunctorum parens
Tellus creauit, sentit affectus sacros.
Nam patris hanc æterna prouidentia
Cœlestis animis indidit mortalium
Ad educandos vtilem vim liberos,
Et continendam publicam concordiam
Orbis, recentémque sobolis propaginem
Semper nouandam quóque nomen arctius
Imprimeret istud mentibus, dici pater
Et esse vòluit nec modò exemplo sui,
Sed & ferarum, & alitum atque piscium,
Patriæ

Patriæ probauit caritatis vinculum.
Nos, quibus (vt hominis seruiamus nomini)
Peculiaris debet esse humanitas,
Longè à ferarum vincimur clementia,
Nec scelere nostras inquinare dexteras
Sat est: nefandum facinus adscribere iuuat
Cælo: cruentis victimis confingimus
Gaudere numen. quod nec Aegyptus Dei
Ignara patrat, nec superstitionibus
Assyria falsis vna deditißima.
Quàm cæde puras nos manus est æquius
Seruare puris è parentibus satos,
Et pura castè sacra iussos numini
Offerre. nostro non litatur victimis
Deo cruentis, bubulóue sanguine:
Polluta nullo corda sed contagio,
Et mens recocta veritate simplice
Illi offerenda, & casta conscientia.
IEP. *Cur ergo leges victimas sacræ imperant?*
SAC. *Non quòd bidentis cæde gaudeat Deus,*
Famémue cæsi carnibus vituli expleat:
Sed audientes esse nos monitis iubet.
IEP. *Non nuncupata vota oportet reddere?*
SAC. *Sed nuncupare iusta tantùm lex iubet.*
IEP. *Istud fuisset rectius ab exordio,*
Id polliceri quod probant ritus patrum:
Nunc re peracta, quod semel votum est Deo,
Lex missa cælo nos iubet dependere.
SAC. *Mactare natos quæ parentes lex iubet?*
IEP. *Quæ vota iußit nuncupata reddere.*
SAC. *Fásne est vouere quod nefas est reddere?*
IEP. *Quinimo summum est, vota non soluere, nefas.*

SAC. *Quid si cremare iura vouisses patrum?*
IEP. *Nemo ista sanus vota nuncupauerit.*
SAC. *Cur? nonne sacris quòd repugnet legibus?*
IEP. *Sic est.* SAC. *Quid ergo qui trucidat liberos?*
IEP. *Non tam quid agitur interest, quàm cur agas.*
SAC. *Parere iussis tibi videtur numinis?*
IEP. *Mactare natum iussit Abramum Deus.*
SAC. *Qui iussit, idem quoque vetuit occidere.*
IEP. *Cur ergo iussit?* SAC. *Vt probaretur fides*
Saeclis futuris. IEP. *Cur vetuit?* SAC. *Ostendere*
Vel hinc volebat, victima obedientiam
Magis placere. IEP. *Nempe sacro numini*
Parere oportet. SAC. *Scilicet.* IEP. *Iubet Deus*
Vouere? SAC. *Sanè.* IEP. *Et vota solui postulat?*
SAC. *Sic est.* IEP. *Morantes increpat, & à perfidis*
Poenas reposcit? SAC. *Nihil habes hîc quo tuum*
Possis tueri facinus. infandum scelus
Qui perpetrare spondet, vltro affectibus
Stultis suísque paret ille insomniis.
Proinde voti quicquid istud est, Deum
Crudelitati desine adscribere tuae:
Nec qui scelestos odit, & nefarios
Ritus sacratis execratur legibus,
Scelere, quod odit, posse placari putes.
Diuina vox est vna, simplex veritas.
Sibíque constans: quod semel iussit, ratum
Fixúmque perstat tramite immutabili:
Nec ad sinistram dexterámve paululum
Deflectere licet. Intueri vnum hunc scopum
Verum est, ab vna lege consilia sua
Vitae capessere: quando ceu faciem Deus
Hanc esse iussit, qua per incertas vias

Errore

Errore cæco regeret instabiles gradus.
Ab hac lucerna quum procul te sentias
Flexisse temerè, nunc priusquam longius
Abducat error, in viam rursus redi.
Si stulta vota credis infandis sacris
Posse expiari, falleris: crudelitas
Ista cumulabit, non scelus tollet tuum.
Nec falsa species decipiat animum: Deus
Vt ritè sacris gaudet oblatis, ita
Nefanda vota respuit nec abstulit
Impunè, quamuis concitus studio pio,
Admouit ignem qui profanum altaribus.
Igitur amica monita ne sperne, & Deum
Placare dum vis, concitare desine,
Non instituto qui coli gaudet tuo,
Sed sibi probatis lege, ritu, moribus.
IEPH. *Hos qui videntur sapere sæpe plurimum,*
Vulgúsque supra se imperitum venditant,
Plerumque vera comperi prudentiæ
Minimum tenere. nemo negligentius
Ritus vetustos seruat, & mysteria
Facit minoris: vulgus indocile ac rude
Voti tenax est, nescium fraudis, ratum,
Quod pollicetur numini semel, putat.
Vt nil sit aliud sapere iam, me iudice,
Quàm scire velum noxiæ prætendere,
Fucúmque factis pessimis inducere.
Quin potiùs illud cogitare erat æquius,
Culpa carere quàm videri innoxios,
Aut fraudulentæ cautionis tegmine
Velare mentis improbæ versutias.
Pietatis ergo quisquis æmulos volet

Suos haberi liberos, ne litteris
Hos erudire studeat æquo impensius.
Nam litterarum quo quis est peritior,
Huic est sacrorum cura negligentior.
SAC. *At rursus audi (si vacat) vir optime,*
Quàm cæca fallat credulum ignorantia.
Errore vulgi qui tuetur se, nihil
(Opinor) ideo peccat excusatius.
Nec istud vnquam moribus regnum malis
Permittat ille maximus rerum parens,
Vt recta plebis improbæ consensio
In praua vertat, è bono vt faciat malum.
Nec si tyrannis blandiens palpatio
Peiora laudet, recta mutans nomina,
Efficiet vt quæ visa multitudini
Honesta sunt, honesta fiant protinus.
Vna est honesti forma simplex, quam neque
Vel vis tyranni vel potentum auctoritas
Adulterare poterit aut corrumpere.
Nunc quo quis est è plebe ferme indoctior
Auctoritatem assumit arrogantius
Diiudicandi *in rebus obscurissimis:*
Et pertinaci (quod ferè ignorantiæ est)
Animo tuetur dogma susceptum semel.
Nec interim æquo expendit examine mala,
An recta sint quæ pertinaciter tenet,
Sed quum inter omnes maximè cæcutiat,
Cæcus videntes cæcitatis arguit.
Vt cui perusta febre feruent viscera,
Amara cuncta credit, vnúmque autumat
Se sapere, quum desipiat vnus maximè:
Sic vos tenebris pectus atris nubili,

Iis

Iis imperare quæritis quibus æquum erat
Parêre: quorum oportuit sententiam
Sequi esse comites cogitis, & impingere
In saxa, firmam sponte pellentes ratem.
Religio vera est, veráque pietas, Deum
Non instituto colere quod commentus es
Tibi ipse, sacris victimas non quaslibet
Mactare, sed quas missa legum cælitus
Decreta poscunt, & patrum mores probant.
IEPH. *Quodcunque gestum est mente sincera, Deo*
Gratum est; boníque dona semper consulit
Quæcunque corde sunt profecta simplice.
Nec numen aurum, sed animum dantis probat.
SAC. *Si recta vitiat mentis improbitas mala,*
Non ideo curua, stultus animus corrigit.
Nam quæ vocatis, recta simplicia, proba.
Sunt vanitatis plena dementissima.
Nisi esse possit fortè quicquam vanius
Quàm ad veritatis lumen oculos claudere.
Dein cæcitatem lapsus in spontaneam,
Titulis honestis in scelere laudem petis,
Rerúmque tollis omnium discrimina,
Dum iniqua iusta, fœda honesta mobilis
Pendere vulgi statuis ex sententia.
Quòd si potestas tanta sit sententijs
Stultorum, vt æqua iniqua faciant protinus,
Vt sint profana sacra, ius iniuria:
Cur non & illud arbitremur posse eos,
Ignes in vndas, vndam in ignes vertere,
Mutare lignis saxa, vitam mortuis
Reuocare? motus temporum sistant citos,
Et sempiternas transferant rerum vices.

Quòd si arbitraris hæc supra mortalium
Vires & vni conditori obnoxia,
Quas ille leges prodidit semel, puta
Æquè perennes ac ratas, aut amplius,
Nec vllum in illas esse ius mortalibus.
Nec qui supremus imminet mundo dies,
Edicta rumpet illius: cælum, & solum,
Et aera, & aquas soluet ignis vltimus:
De lege verò quæ data est diuinitus,
Non carpet apicem temporis longinquitas.
IEP. *Vos ista per me si libet sectamini,*
Quos iuuat haberi antistites prudentiæ:
Ego veritatem malo stultam & simplicem,
Quàm splendidam fuco impiam sapientiam.

CHORVS.

O Isacidas matrona inter
Rarum exemplum sortis amicæ,
Quàm subitò te fortuna atrox
Exitio submersit, & illum
Propè tangentem sidera fastum
Obruit, atræ & more procellæ
Luctu gaudia vertit acerbo.
Heu nunquam homini sat compertum
Quid petat aut quid vitet in horas.
Quis tibi nuper non inuidit
Dux fortißime? cui propè supra
Votum acciderant prospera cuncta:
Clari generis splendor, casti
Thalami, soboles digna parente,
Partáque valida gloria dextra:
Qui nunc subitæ mole ruinæ
Obrutus, ipsis es miserandus

Hostibus,

Hostibus, ac tua vota retractans
Imples miseris astra querelis,
Nempe erroris nebula, & tetris
Ignorantia septa tenebris
Sic humanas sepelit mentes.
Nec perspicuis animi quisquam
Oculis radios cernere potis est
Veri simplicis, aut virtutis
Nudæ rectum insistere callem,
Sed veluti sub luce maligna
Per secretos nemorum anfractus
Lubricus error mille viarum
Dubio occursu ludit euntes,
Inter varios semita flexus
Nulla placet, neque displicet vlla:
Sic iter homines præter proter
Dubia incerti mente vagamur.
Hic venalem funere laurum
Otij impatiens dum sibi quærit.
Luctu alieno dura per arma
Redimit vanæ murmura famæ.
Captatores alius captans
Dulci steriles pignore lectos
Multa pensat plebe clientum.
Atque intenta fraude vicissim
Coruos ludere gaudet hiantes.
Cunarum alter murmura blanda
Tenero & balbas ore querelas
Non mutauerit opibus Crœsi,
Aut quas diuite lucidus vnda
Rutilas Hermus voluit arenas.
Verùm nemo tam sapienter

Vitam instituit, consilium ut non
Damnet decies ipse suum una
Forsitan hora.
Atque en prodit squalida luctu
Miseram comitans nata parentem:
Quàm dissimiles (proh dolor) illis
Quæ conspicuæ nuper cunctis,
Lætaq; noui laude triumphi,
Penè attigerant vertice olympum:
Nuper ad inuidiam vsque beata,
Nunc exemplum nobile sortis
Variæ.sic Deus humana rotat,
Instar volucris pulueris acti
Turbine celeri mobilis auræ:
Aut hibernæ more procellæ,
Quæ violenti flamine Cauri
Obruit altos grandine montes,
Mox vbi roseo fulsit ab ortu
Fax perspicui pura diei,
Latè albentes fusa per agros
Vix conspecto sole liquescit.

STORGE.
IEPHTHES,
IPHIS.

ST. *O spes inanes: festa nuptialia*
Tibi parabam nata, lucem cenere
Illam expetebam, sorte quum te prospera
Auctam viderem liberis, & coniuge
Claro beatam: te senectutis meæ
Fore pollicebar columen ac solatium.
De te augurabar falsa frustra in somnia.
Nunc me insolenti saeuiens ludibrio

Sortis furentis impotens immanitas
Felicitatis de supremo culmine
Deiecit, vno cuncta vertens impetu.
O ter beatos, liberis quos hosticus
Orbauit ensis, pestilens aut aeris
Lues, faméśue: scelere quorum lacrymæ
Carent, doloréinque imputare alijs queunt!
At hic in vno scelere sexcenta scelera
Fortuna miscet: liberorum carnifex
Parens scelesta sacra, ritu barbaro
Aræ cruentæ victimis nefarijs.
Si sancta sanctè sacra tantùm numini
Credis probari, tolle morem barbarum:
Crudelitate sin propitius fit Deus,
Et me trucida victimam cum filia.
IEP. *Acerbitatis plus satis complectitur*
Sors nostra per se, nihil vt accedat mali.
Quamobrem omitte méque téque incendere
Nil profuturis luctui conuicijs.
Nam sæua quamuis sit calamitas omnium,
Sors nostra multo cæteris est sæuior.
Coniuncta vestris innocentia est malis,
Et labe sceleris miseria infelix caret.
Ego nec scelestus esse queo ni sim miser.
Nec calamitosus sceleris expers degere:
Solúsque cogor facere facinus & pati.
ST. *Nempe ipse tete sponte cogis & volens.*
IEP. *Vtinam ista nostri vota sint arbitrij,*
Promissa nec sit abnegare nefarium.
ST. *Scelesta vota grata non sunt numini.*
IEP. *Fuisse grata testis est victoria.*
ST. *Quid? polliceri quod tuum non est, potes?*

IEP. *Mea nata non est?* ST. *Est: sed etiam vt sit mea.*
Commune pignus quum sit, vni cur patri
Mactare, vitam mihi tueri non licet?
Quòd si liceret liberos addicere
Parentis alterius libidini, & impio
Dirimere amoris vinculum diuortio,
Plus iure matri parte cederet sua:
Matri, salutis quæ sit auctor, quæ patri
Iam sponte natam perdituro subtrahit.
Quid nuptiales si pararentur faces,
Virúmque legeret filiæ suæ pater,
Non hîc parentis vtriusque arbitrium
Commune pariter liberis incumberet?
At hæc societas impotens, & arrogans
Est coniugalis copulæ consortium,
Seruare matri non licere, perdere
Licere patri si modò quis perdidit
Hanc quam trucidat, cuius astans funeri
Immanitatis gloriatur ambitu:
Qui, claustra dum reuellit animæ, dum latus
Mucrone sæuo reserat, & vitalibus
Haurit morantem sub profundis spiritum,
Cupit videri, non eget solatio.
Famam aucupatur liberorum è sanguine, &
Compensat aurā sanctimoniæ scelus,
Seséque iactat laude parricidij.
Tu, si parentis exuisti in liberos
Mentem, furenti percitus vecordia,
Permitte saltem matris indulgentiæ
Amare, non amare quod summum est scelus:
Seruare, summum quod nefas est perdere:

Quod

Quod prodidisse sponte, parricidio
Est grauius omni: quod trucidare propria
Manu, ferarum immanius truculentia est.
Si diuidendum pignus esset mutui
Amoris, æqua lege non diuisimus:
Vt tu vti, abuti morte, vita filiæ
Possis, redundent ad genetricem modò
Luctus, dolores, lacrymæ, suspiria.
O rupe dura durior, vel robore
Prognate crudo, cotibus vel asperis
Inter ferarum lustra, nec generis tenens
Nostri nec vlla sanguinis vestigia.
Num flente nata, lacrymante coniuge,
Mæstis propinquis, liberorum carnifex
Vllum doloris indicem gemitum dedit?
Quin ad paternos nata procidis pedes?
Oratione siquid aut lacrymis potes:
Cor flecte durum, frange mentem ferream.
IPH. *Miserere genitor, te per hanc rogo manum*
Voti potentem, compotem victoriæ:
Per si quid vnquam merita sum de te bene:
Si quando paruis comprimens te brachijs,
Onus pependi dulce de collo tuo:
Per siquid ex me tibi voluptatis fuit,
Depone mentem liberos erga trucem,
Et diritatis huius obliuiscere:
Aut si quid in te ex parte peccatum est mea,
Profer. quod instat cunque leuius perferam
Si luere pœnas iure me cognouero.
Quid ora vertis? misera quod feci nefas
Cur esse patri debeam execrabilis,
Vt contueri non queat vultus meos?

IEP. *Nil nata per te perpetratum est: hoc meum*
Nefas: meum istud est scelus totum: meæ
Immerita pœnas pendis imprudentiæ.
Ego téque méque, misera, perdidi miser
Votis nefandis. quod vtinam prudentior
Verbis fuissem, aut prælio infelicior:
Et morte honesta tot virorum fortium
Inter catervas cæsus hostilis manu
Præoccupassem miseriæ portum meæ.
Ingrata nunc me vita mihi superstitem,
Luctus, reseruat, semper vt videam nouos.
Tibi per nefanda, sacra iuro, quæ Deo
Renuente voui, per mali cumulum mei,
Et luctuosam memoriam cladis tuæ,
Si morte redimi mors vicaria queat,
Vitam libenter filia tibi impenderem.
Ecquid beatus videor esse vos suprà?
IPH. *Æquè atque nos, aut amplius etiam miser.*
STO. *Apud parentem quando leuis auctoritas*
Est huius, vnum coniugem coniunx rogo,
Atque id supremum, memori pariter iube.
Mortem imputare, si me amas, potes mihi:
Sin oderis, tibi doloribus exime
Me morte, téque libera molestiis.
IEP. *Patratur vna cæde sceleris plus satis.*
STO. *O sanctitas, ô fas, & innocentia!*
Peccare metuit immolator filiæ.
IPH. *Omitte mater lacrymas carissima.*
Omitte questus, iurgia, & conuitia.
Et tu pater, quæ pectus anxium premit,
Depone curam: nec meam propter necem
Vltro citróque verba commutaueris.

Quòd

Quòd non volentem dura te necessitas
Isthuc coegit, multa mihi faciunt fidem:
Mœstitia præsens, pristina indulgentia,
Et nullius mens criminis mihi conscia,
Cur commereri debeam mortem à patre.
Quapropter istud quicquid est, necessitas
Quod cogit, vltro non recuso perpeti,
Et quam parenti patriaq; debeo
Animam, libenter reddo: & illud vltimum,
Nil postulatura genitrix posthac, rogo,
Nequid patri causa mea succenseas,
Neu sis molesta mortuis si quis super
Sensus sepultis est eorum quæ gerunt
Viui futurum crede manibus meis
Vt si quid aliud, id quidem gratissimum:
Si vos beatos, prosperéque degere
Sim certa vitam, nec parentes ad meos
Officia vitæ mutua quibus debeo
Reddere vicissim, & educandi soluere
Precium, senectæ infirmitatem sustinens;
Ex me redundet luctus atque acerbitas.
ST. *Vtinam (precari si piè & sanctè id licet)*
Dominetur Ammon, pristinum ferat iugum
Iudæa: quamuis serua, certè viueres,
Aut morte saltem non nefanda occumberes:
Sæuisset in nos leuius insolentia
Hostis furentis quàm patris victoria.
Nonáque fati sed miserrima vice,
Seruire votum est, & calamitas vincere.
O semper in nos vel fauens etiàmnum atrox
Fortuna, quantis gaudij vsuram breuem
Luctus acerbi fœnerasti lacrymis!

IPH. *Quin potius illi iusta supplicia luant.*
Nos, si necesse est, immerentes sanguine
Aras premus, tótque cædes hostium
Pensemus vna sponte grauíque hostia.
IEP. *Heu nata, nunc intelligo demum miser*
Quàm fœda sæua, dira designauerim,
Qui prole tali temere meme orbauerim,
Sed ipse de me sponte pœnas exigam.
Te nanquè iniquum est dare mea dementia
Pœnas, puellam innoxiam, superstite
Auctore luctus. ipse stultitia mea
Supplicia pendam. nec mihi exprobrabitur
Ad inuida victima quòd vltima
Sub spatia vita parricida filia
Mihi peperci, liberûmque sanguine
Vili redemi turpis auram gloria.
At tu beata hac caritate in patriam
Patrémque viue, cuius atas dignior
Superesse: quámque gratiam nequit parens,
Persoluat ille, solus aqua qui potest
Pro dignitate huic indoli rependere.
IPH. *O mitte genitor has moras innectere,*
Meúmque dictis mollibus frangere animum.
Nec fas nec aquum te mea fungi vice.
Me vota poscunt: itaque tibi animam libens
Hanc reddo patri, reddo patria mea.
Nec vlla Iephtha me redarguet dies
Non stirpe dignam tolle age, abduci iube
Deuota morti, & consecrata victima
Proieci amorem lucis. omnis est mora
Molesta. mater iam vale carissima,
Et vos penates patrij, in quibus dies

Lætos peregi, spes ad amplas molliter
Educta, claris destinata nuptijs.
O fata, fata, & morte defuncti patres,
Accipite placidè destinatos patriæ
Manes saluti: túque lux nouissima
Hodierna nostris haurienda oculis, vale.

CHORVS.

Laus feminei famáque sexus,
Et generosæ gloria stirpis,
Animi nimium virgo virilis,
Licet iniuria tibi fatorum
Vtiliores abscidit annos,
Licet immanis feritas parcæ
Teneri florem carpserit æui,
Quod tibi vitæ sors detraxit,
Fama adiiciet posthuma laudi:
Et qua primis Phœbus ab Indis
Rutile tollit lumina flammæ
Te posteritas sera loquetur.
Te, qui primi flumina Nili
Bibit, & curru qui Sarmatico
Solidum non timet ire per Istrum,
Concinet olim,
Non formidine mortis inerti
Pauidam, patriæ donasse alacrem
Natura tibi quos dedit annos.
Nostris longum tu dolor & honor
Virginibus, tibi thalami expertes
Mœsto vlulatu flebile carmen
Per redeuntes recinent annos.
At vos, vestri dedecus æui,
Animam patriæ reddere segnes,

Vos æternis tenebrarum vmbris
Teget obliuio longa sepultos,
Et generis pudor, & telluris
Pondus inutile, quos & præsens
Spernit, & altera nesciet ætas.

STORGE.

NVNCIVS.

ST. *Heu misera, an omnis spes salutis occidit?*
Effare. NVN. *Res vt inter aduersas quidem*
Non peßimè agitur. ST. *Si quid accidit boni,*
Ea blandientis sortis est crudelitas:
Venena dulci melle terra temperat:
Quapropter ede quicquid occultas mali.
Vsus dolendi longáque experientia
Induxit animo callum, vt amplius mihi
Nocere posset, nil reliquit sors sibi:
Parata certa est sed misera securitas:
NVN. *Vt gesta res est ergo paucis accipe.*
Quum staret aras ante tristes victima
Iam destinata virgo pupureum decus
Per alba fudit ora virgineus pudor,
Cœtus viriles intuerier insolens,
Vt si quis Indum purpura violet ebur,
Rosásue niueis misceat cum liliys.
Sed se per ora cum pudore fuderat
Perspicua certa iuncta vis fiduciæ,
Intérque flentes sola fletibus carens,
Vultu remisso constitit firma, ac sui
Secura fati. quas tenebat lacrymas
Propinquam morti virgo, populus non tenet.
Alium parentis beneficium recens monet,
Et seruitutis patriæ exemptum, iugum,
Et solitudo familia clarissima.

Alius acerbam sortis ingemuit vicem,
Longóque luctu breue redemptum gaudium,
Raróque stabilem rebus in latis fidem.
Florem iuuentæ deflet ille, & siderum
Similes ocellos, æmulámque auro comam,
Supraq; sexum pectoris constantiam.
Et fortè solito gratiorem afflauerat
Natura honorem, ceu supremo munere
Dignata funus nobilis viraginis.
Vt iam ruentis æquor in Tartessium
Phœbi recedens esse gratior solet
Splendor, rosaque vere supremo halitus
Colórque cupidos detinet oculos magis:
Sic virgo fati stans supremo in limine,
Parata morti, nec recusans molliter,
Turpíue torpens exitus formidine,
Commorat omnes, versaque in se lumina
Vulgi stupentis traxerat miraculo,
Et triste cunctis attulit silentium.
ST. *Narrare porrò perge facinoris modum,*
Neu parce matris auribus. nihil potes
Afferre triste, vt tristiora non sibi
Proponat animus. cuncta iam præcepta sunt.
NVN. *Animi virilis tum puella lumina*
Ad clara tollens astra, concipit preces
Ex ore casto, voce non fracta malis:
Aeterne rerum genitor, atque hominum parens,
Tandem propitius gentis errori tuæ
Ignosce, & istam victimam lenis cape.
Quòd si furoris exigis piaculum,
Quæcunque nostra contumax superbia
Supplicia meruit, te parentem deserens,

Vtinam luatur hoc cruore: sæpius
Vtinam liceret sanguinem profundere, &
Hic si parentum & ciuium sita est salus,
In me furoris impetum ac iræ tuæ
Per mille mortes sæpius deflectere.
At tu sacerdos quid metuis? (etenim metu
Gelido tremebat) ades, & hanc luce exime
Animam: morantem solue corporis obicem
Populum, parentem, méque voto libera.
Vt hæc loquuta est, ille iamdudum parens
Visus cruentus, sæuiórque tigride,
Oculos amictu lacrymis madens tegit.
Seséque damnans votáque temeraria,
Fletu sacerdos obrutus vix soluere
Animæ meatus potuit, & mœsto diu
Taciturna turba torpuit silentio.
Vt vocis autem peruium patuit iter,
Non ille gemitus, esse nec qualis solet
Fremitus doloris atque lamentatio,
Sed concionis gratulantis murmure
Confusa turba, téque prædicantium
Aduersa fortis inter aspra vulnera,
Et blandientis læta dona feminam
Unam beatam maximè & miserrimam.
Nam plaga quamuis altè ad ossa sederit,
Magni doloris magnum habes solatium.
ST. *Solamen ipso luctuosius malo,*
Quod leniendo exasperat malum vetus,
Luctúsque acerbi memoriam semper nouans,
Reducta cogit vulnera recrudescere.
Quo fortiore nata tulit animo necem,
Hoc angit animum tristior meum dolor.

FINIS.

BAPTISTES,

SIVE

CALVMNIA,

Tragœdia,

*AVCTORE GEORGIO BV-
CHANANO SCOTO.*

GEORGIVS BVCHANANVS IACOBO SEXTO, SCOTORVM REGI

S. P. D.

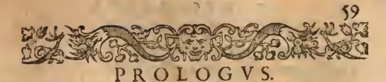
CVm omnes mei libelli, postquam tibi erudiendo sum appositus, ad te familiariter accedunt, salutant, confabulantur, & in tuæ clientelæ vmbra conquiescunt, tum hic meus Baptistes pluribus de causis, tui nominis patrocinium audentius sibi poscere videtur: quòd meus, quanquam abortiuus, tamen primus est fœtus, & adolescentes à vulgari fabularum scenicarum consuetudine ad imitationem antiquitatis prouocet: & ad pietatis studium, quod tum vbique ferè exagitabatur, animos excitare pro virili contendat. Illud autem peculiarius ad te videri potest spectare, quòd tyrannorum cruciatus, & cùm florere maximè videntur, miserias dilucidè exponit. Quod te nunc intelligere non conducibile modò: sed etiam necessarium existimo: vt maturè odisse incipias, quod tibi semper est fugiendum. Volo etiam hunc libellum apud posteros testem fore, si quid aliquando prauis consultoribus impulsus, vel regni licentia re-

ctam educationem superante secus committas, non præceptoribus, sed tibi qui eis rectè monentibus non sis obsecutus, id vitio vertendum esse. Det Dominus meliora, & quod est apud tuum Sallustium, tibi bene facere ex consuetudine in naturam vertat. Quod equidem cum multis & spero, & opto, Vale. Sterlino ad Calend. Nouēbres. 1576.

PERSONAE.

PROLOGVS.
MALCHVS Pharisæus.
GAMALIEL Pharisæus.
IOANNES BAPTISTA.
CHORVS Iudæorum.
HERODES Rex.
HERODIAS Regina.
REGINAE filia.
NVNTIVS.

PRO-

PROLOGVS.

Veteres poëtæ fabulantur Protea
Quendam fuisse, qui se in omnes verteret
Formas, nec vllis contineri vinculis
Posset, liquentes nunc in vndas dum fluit,
Nunc flamma stridet, nunc ferus rugit leo.
Viret arbor, horret vrsus, anguis sibilat,
In cuncta rerum transiens miracula.
At ego profectò, fabulam istam comperi
Longè Sibyllæ veriorem oraculis.
Nam quotquot homines video, tot me Proteos
Videre vultus credo qui sumant nouos.
Seseque vertant in figuras quaslibet:
Subiecta quorum maximè calumniis
Fortuna semper Scenici est spectaculi.
Nam si vetustam fabulam quis proferat,
Turbant molesti, tußiunt, & nauseant.
At si nouam quis attulit, tum protinus
Vetera requirunt, comprobant, laudant, amant.
Illiberali respuunt fastidio
Noua, & priusquam noscere queant, exigunt.
Rectéq; dicta interpretationibus
Vitiant malignis: omnia in peius trahunt.
Ipsique somno dediti, ac ignauiæ,
Vacui laboris, inuident laboribus
Aliorum, & omnem collocant operam suam,
Vt deprehendant quod queant reprehendere.
Si quis sit error, anteuortunt Lyncea
Visu, notáque perlinunt censoria.

Benedicta surdis auribus præteruolant.
Horum seuera supercilia nihil moror,
Tristémque vultus tetrici arrogantiam.
At si quis adsit æstimator candidus,
Qui puriores promouentis litteras
Studeat benignus, & fauore subleuet,
Et (quando ab omni parte sincerum nihil
Humana gignit mens) leuibus erroribus
Ignoscat, illi fabulam afferimus nouam,
Aut potius historiam vetustam interpolem:
Baptista quondam vt regia libidine,
Et inuidorum subdolis calumniis
Oppressus, indignam innocens subijt necem.
Porrò vocare fabulam veterem aut nouam
Per me licebit cuique pro arbitrio suo.
Nam si vetusta est ante multa secula
Res gesta, veteres inter hæc censebitur:
Sin quod recenti memoria viget, nouum
Existimemus, hæc erit prorsus noua,
Nam donec hominum genus erit, semper noua
Fraudes, nouæque suppetent calumniæ:
Liuórque semper improbus premet probos,
Vis iura vincet, fucus innocentiam.

MAL-

MALCHVS ET GAMALIEL, Rabini. CHORVS.

MALCH.

Misera Senectus, & supremi spiritus
Propinqua meta, fatáque infelicia
In hósne vitæ longioris terminum
Tribuistis vsus, seruiente vt patria
Polluta templa cernerem nefariè,
Profana sacra mista. Vidi imperij
Arcana fani fracta, sacrum postibus
Aurum reuulsum: quicquid aut Gabinij
Cupido rapere potuit, aut Antonij
Haurire luxus, perijt: ac ludibrio
Etiam Cleopatræ fuimus (infandum) gulæ.
Ac ne deesset parte ab vlla indignitas
Rex Antipatri Semiarabis pronepos
Crudele sceptrum sæuus Herodes gerit.
Iudæa Idumæ seruit, Arabarchæ Sion,
Solyma profano, populus impio Dei.
Tot fortis inter sæuientis vulnera,
In seruitute quamlibet graui tamen
Scintilla quædam dignitatis pristinæ
Adhuc supererat: Disciplinæ & patriæ
Vel qualecunque specimen, ipsis hostibus
Etiam verendum: cœperat victor ferox,
Et purpuratæ non minima pars curiæ
Honore leges prosequi Iudaicas.
Hac recreati spe caput vix tollere
Fessi miserijs cœperamus: quum nefas
Ortum repentè est, vnde nullius mali
Metus imminebat. Ecce Baptistes nouus,
Non è profanis editus parentibus,

Intérque cultus educatus exteros,
Sed gente noster, genere Leuites, Deo
Primis dicatus vsque ab incunabulis,
Pontificis ipse natus, ipse pontifex
Breui futurus, ni cupita gloriæ
Fructus acerbos rapere mallet, quàm suo
Maturam honoris legere messem in tempore.
Is ergo ruris deuij solos colens
Solus recessus, sanctuatis tetrica,
Vulgus fefellit imperitum imagine.
Hirto capillo, terga opertus pellibus,
Victu ferino, & id genus præstigijs
In se ora vertit omnium. Plebs credere
Vatem repentè redditum mundo nouum.
Et iam sequacis ille vulgi exercitum
Traduxit ad se: iam relictis vrbibus
Hunc populus vnum suspicit, proceres colunt,
Reges verentur. Ille, stolida insania
Plebis superbus, alter vt Moses, noua
Dat iura: lymphis expiare crimina,
Adulterare ritibus leges nouis
Audet vetustas: vt furore faciliùs
Vulgi fruatur, omnibus probris patres
Lacerat, secundis plebis vsus auribus.
Quòd si furentis insolenti audacia
Latronis huius nemo se conatibus
Opponat, illa celebris orbi sanctitas
Breui peribit, imò perit, imò perijt.
GAM. *Professionem nil temerè nostram decet*
Statuere: mites lenitas decet patres:
Iuuenum temeritati dari venia potest:
At nulla nostram poterit excusatio
Velare

Velare culpam. Paululum da iræ locum,
Residat impetus, & dolor deferueat.

MAL. *Et tu Gamaliel, hic sacrilegus quæ facit,*
Tua, vt videtur, approbas sententia.

GA. *O Malche, Malche, nec probo, aut dãno priùs*
Quàm quale quodque sit, sciam : quod vatem ad hunc
Spectat, vir adeò (quantum ego audio) malus
Non est, nec odio sic premendus publico.

MAL. *O sidera, ô cœlum, ô solum! Huic etiam viro*
Non deest potronus, esse qui malum neget.

GAM. *Qui vitia carpit, qui docet mores bonos,*
Praitque primus quam indicat alijs viam,
Hunc esse mihi persuadeas malum virum?

MAL. *Qui iura spernit, qui docet sectas nouas,*
Nouósque ritus, qui petit conuicijs
Populi, magistros, Pontificibus detrahit,
Hunc esse mihi persuadeas bonum virum?

GAM. *Si in nos seueri & tetrici æquè iudices*
Essemus, alijs quàm sumus sæpe asperi:
Minus paterent publicis conuicijs
Flagitia nostra. Blandiamur quamlibet
Nobis, beati prædicemur, cœlites
Vulgo putemur, integri, casti, pij:
At nemo nostrum maximis vitijs vacat.

MAL. *Vt hæc Gamaliel vera sint, num cuilibet*
E plebe fas est præsuli malè dicere?
Plebs audiat, plebs pareat, sit sobria,
Iniecta frena non recuset: qui præest,
Plebs siquid erret, eam reducat in viam.
Lex ipse sibi sit: si quid autem errauerit,
Est qui scelestum cernat, & plectat Deus.

GA. *Et tibi videtur æqua lex hæc?* MA. *Maximè*
G.. *Quinam?* M. *Quia propria est plebis ignorãtia,*
Error, temeritas, imperitia, cæcitas.
GA. *E plebe media sæpe deprehenderis*
Qui principum non cesserit prudentiæ.
MA. *Quin ergo cathedra cedimus opilionibus?*
GA. *Opilio Moses, opilio Dauid fuit.*
MA. *Eos erudiuit cuncta spiritus* Dei.
GA. *Hunc poterit idem qui erudiit illos Deus.*
MA. *Nobis relictis erudiet illum Deus?*
GA. *Non sceptra spectat, non parentum stemmata,*
Decúsve formæ, aut regias opes Deus:
Polluta nullo corda sed contagio
Crudelitatis, fraudis & libidinis,
Hoc ille templo spiritus capitur sacer.
MA. *Equidem Gamaliel, fatear vt verum, mihi*
Videre pridem sacrilegam hanc sectam tua
Sententia probare. Non possum amplius
Celare tacitus, cùm tuis maioribus
Indigna faciás: qui tueri debeas
Auctoritatem maximè vnus omnium
Nostram, repugnas maximè, idque in gratiam
Iuuenis furentis. per Deum rogo, edoce
Qua spe ista tentas: aut quid hinc captas lucri.
Forte ille honores, aut opes dabit tibi
Qui dignitatem funditus nostri ordinis
Euertit omnem, nósque ad inopiam vocat.
GAM. *O Malche vero procul aberras à scopo.*
Nostram tueri dignitatem si putes
Nos posse fastu, viribus, superbia.
Non hæc parentes ratio nostros extulit.
MA. *Vetusta veteres, nostra nos magis decent.*

Suique

Suíque viuat quisque more seculi.
GA. *Quin potius omnes bona bonos semper decent.*
MA. *Si quid paterni spiritus nobis foret.*
GAM. *Et nos paternis viueremus moribus.*
MA. *Pœnas luisset morte nebulo hic, non minis.*
GA. *Aliena nostro ab ordine est crudelitas.*
MA. *Quicquid Deo præstatur, id sanctum & piũ est.*
GA. *Mortis immerentes impia est pietas dare.*
MA. *Hunc immerentem, cuncta qui euertit, vocas?*
GA. *Si peccat ille, quin palàm redarguis?*
Quin lumen ingenij exeris illic tui?
Rudem peritus, doctus indoctum, senex
Aggredere iuuenem. Fors reduces in viam:
Et tibi apud omnes comparabis gloriam.
MA. *Curanda non est ista plaga molliter,*
Sed fune, ferro, & igne: vel si quid scias
Quod fune, ferro & igne sit crudelius.
GA. *Sit ille qualem dicis, aut peior etiam*
Si vis, dare vnum te tamen decet tibi
Vt antè moneas hominem amicè & leniter:
Ne malle quisquam præcipitare te putet
Dubium salutis, dexteram quàm tendere
Iam pessum eunti: plurimum interest tuam
Ad famam, vt omnes mundi etiam intelligant
Seruare te omnes velle, perdere neminem,
Nisi obstinata mente qui præceps ruat.
Vnum oro saltem, te priusquam longius
Abducat ira, cogita quid assequi
Hac obstinata pertinacia queas.
MA. *Nempe illud, hostem vt opprimam, soler bonos,*
Dubiósque firmem, & impudentes terream,
Legésque patrias hoc cruore sanciam.

GAM. *Quin potius illud assequere, vt omnibus*
Grassatus esse viribus tyrannidis
Credare, sanctum donec opprimeres virum,
Ratione quem non potueris conuincere.
MAL. *Si sanctus ille, sit grauis quantum libet,*
Diuinus illum spiritus non dirigit
Quando instituta prisca patrum negligit.
Et quando apud vos nil reperio praesidij,
Contra ruinam regium auxilium petam.
GHO. *Rectè Gamaliel admonet, me iudice:*
Et tu monenti obtempera. Sed consilij
Recti hostis ira mentis aciem obnubilat:
Aurémque monitis obstruit salubribus.
GAM. *Ille abijt ira incensus, & fastu tumens.*
Ego quod licebat sedulò pro viribus
Monui furentem, spiritus nixus feros
Lenire verbis mollibus. fidum dedi
Consilium: at ille tantum abest vt gratiam
Ingratus habeat, etiam vt oderit bene
De se merentem. Vulgo ita modò viuitur,
Nostríque coetus vitium id est vel maximum,
Qui sanctitatis plebem imagine fallimus:
Praecepta tutò liceat vt spernere Dei.
Contra instituta nostra si quid audeas,
Conamur auro euertere aduersarios,
Tollere veneno, subditísque testibus
Opprimere: falsis regias rumoribus
Implemus aures. quicquid animum offenderit,
Rumore falso vlciscimur: & incendimus
Animum furore turbidum: & calumnijs
Armamus irae saeuientis impetum.
Nullius ille nunc memor modestiae

Graditur

Graditur ad aulam: comminiscetur nouas
Sectas oriri, sacra patrum deseri,
Auctoritatem regiam ludibrio
Patere: demum quicquid illi commodum est,
Honesta sceleri nomina obtendens suo.
His si moueri senserit regem parum,
Inueniet aliud saeuius telum: in caput
Iurata regis clamitabit agmina,
Secreta fieri colloquia: nefarium
Facinus parari: consilia clàm concoqui:,
Coetus coire nocte priuatas opes
Per factiones impias augescere.
Hac ille finget, aut atrociora, vt est
Animi impotentis, barbaraque iugitet
Crudelitatis auctor. Hac in regias
Stillabit aures toxica ingenij sui.
Hoc adeò cunctis penè semper regibus
Commune vitium, facilè delatoribus
Prabere sese: quo quid est crudelius
Fictum, facilius creditur: vanos metus
Fingunt sibi ipsi: mobilis fama leuem
Sequuntur auram: qui fideliter monet,
Timidus habetur, languidus, torpens hebes,
Virtutis olim vertimus iam nomina:
Virtute nulla splendidi, sed splendidis
Titulis superbi fallimus vulgus rude.
Quod ad prophetam spectat hunc, modestius
Se noster vtinam gereret ordo, & cautius.
Si missus huc est ille consilio Dei,
Humana poterit nulla vis obsistere:
Sin fraude tectum comminiscitur nefas,
Sese ipse gladio subitò confodiet suo.

Interpretetur quisque pro ingenio vt lubet,
Si quis sequatur hîc meam sententiam,
Cruore puras seruet innocuo manus,
Nec temerè sancti prodigus sit sanguinis:
Ne quæ statuimus in alios crudeliter
Exempla, recidant postea in nostrum caput.
Immanitatis non sat Herodes habet,
Ni facibus iræ subditis, accreuerit
Animi furentis impotens crudelitas?

CHORVS.

Quanta mortales latebris opacis
Nox tegit mentes! quibus in tenebris
Degimus, lapsu celeri, fugacis
Tempora vitæ!
Occulit falsus pudor impudentem,
Impium cælat pietatis vmbra:
Turbidi vultu simulant quieta:
Vera dolosi.
Qui fuit tristi grauitate vultus,
Vnicum vitæ specimen modestæ,
AEstuat præceps furijs, & atrox
Feruet in iras.
Qualis AEtneis vapor è caminis
Saxa conuoluit celeri rotatu,
Qualis arentem coquit in fauillam
Flammáve seuum:
Talis hunc cæcus furor vltionis
Cogit in vatem ruere innocentem,
Vt truci nudam malè veritatem
Crimine vexet
Tu mali tanti genitrix, cupido
Gloriæ, vano tumefacta fastu:

Lausq;

Lausq; fucati specie supernè
Splendida honesti:
Mentis vt regnum semel occupasti,
Fascinas blandis animos venenis:
Et relegata ratione turbas
Pectoris aulam.
Te fugit verum, pietas, pudórque,
Te fides, & quæ melioris æui
Hospes, infames vitijs reliquit
Vltima terras.
Si quis (ô) frontis nebulis remotis
Artifex, nudas daret intueri
Pectoris curas, penitus reuelans
Abdita cæcum penetrale mentis,
Cerneres miris variata formis
Monstra, non magno stabulare in antro.
Plura quàm terris ferat in remotis
Nilus & Ganges, Libyéque sæuis
Fœta portentis, latebrísque nigris
Caucasus horrens.
Non ibi tigris rabies cruenta
Deesset, aut fuluæ feritas leænæ,
Non sitim nulla saturata strage
Dira sæuorum ingluuies luporum,
Nec venenata basiliscus aura
Pestifer, longúmque ferens soporem
Aspis, & caudæ metuendus vnca
Scorpius telo, lachrymísque fictis
Personans feram crocodilus algam,
Nec doli vulpis. Phariæque fallax
Ludus hyænæ.
Ficta crudeles pietas tyrannos,

Impios mores stola fimbriata
Celat, in panno tenui recondit
Nuda se virtus tuguri sub vmbra
Rustici, nec se titulis superbis
Vendit: insanósque fori tumultus
Ridet, & plausus popularis auras:
Nec cliens magni foribus patroni
Assidet. Vita tacitos beata
Rure secreto sibi nota tantum
Exigit annos.

REGINA. HERODES.

REG. *Tu lentus vsque auctoritatem regiam*
Labare nondum sentis. in tuum caput
Nondum parari cæcus insidias vides.
Nam concitator iste vulgi, si alterum
Superstit annum, vincla, carcerem cruces
Frustra mineris. iam suas circumspicit
Vires superbus, prosequentum iam grege
Obscurat aulæ regiæ satellites.
HER. *A turba inermi quod times periculum?*
REG *Secreta si conuenticula fieri sinas,*
A genere nullo non timendum existimes.
HER. *At hic, ruentem sponte populum ad se, docet.*
REG. *Magis timenda est fusa latè factio,*
HER. *Crimen refellit istud, hominis sanctitas.*
REG. *Hoc tecta velo sæpe flagitia latent.*
HER. *A purpuratis vis timenda est satrapis.*
REG. *Et à seueris fraus timenda hypocritis.*
HER, *Inops, inermis, vnda cui sedat sitim,*
Dat sylua victum, terra gramineum torum,
Quem cogitare poterit is, sceptris dolum?
RE. *Vides amiculum. & cibum, et potum vides:*

At quod reclusum pectore geris, non vides.
HE. *Conditio regum misera, si miseros timet.*
RE. *Si nil timendo præda fit, miserrima.*
HE. *Quid ergo tutum iam supererit regibus?*
RE. *Omnia, quieti si quod obstat auferant.*
HE. *Nempe hoc tyrannus interest regi bono:*
Hic seruat hostes, hostis ille ciuium est.
RE. *Vtrumque durum est, & perire & perdere:*
Sed si eligendum est, præstat hostem perdere.
HE. *Cum non necesse est alterum, vtrumq; miserum est.*
RE. *Tantum in tumultu nihil agendum est asperè,*
Quum concitatur mobilis vulgi furor:
Leges, religio auctoritásque principis
Contempta, plebi est infimæ ludibrio?
Caue, lenitatis falsa species auocet
Tibi mentem ab æquo: quæ videtur lenitas,
Propius tuenti, summa erit crudelitas.
Dum parcis vni factioso & perdito,
Is perditum omnes, in caput quos hic tuum
Armare satagit. finge, fieri, quod fore
Tandem necesse est, concitari mobile
Ad arma vulgus, cuncta passim lugubri
Ardere bello, vasta linqui prædia,
Vrbes cremari. virgines per vim rapi,
Manúsque dubia conseri victoria:
Quum frena legum ruperit licentia,
Damnabis istam serò tum clementiam.
Atque ecce coràm pestis & mali caput.
Hic censor ille est. Hunc roga, plura audies
(Ni fallor) ab eo, fama quam vulgauerit.
Nec miror esse, sceptra qui spernant tua:

Quando ipse prauos lenitate prouocas.
HE. *Quum multa poßis, facere viribus modum,*
Regum bonorum est. RE. *Itáne, iam sceptris modum*
Hic faciet? huius, regnum habendum arbitrio est.
Si regis esset animus in te. HER. *quin abis.*
Mihi hæc relinque. REG. *quin abeo, ne denuo*
In os, vt antè contumelias feram.
Regina, multa quando cedis infimis,
Quæ spes fouebit æquitatis cæteros?

HERODES. IOANNES. CHORVS.

HE *Iámne abijt? abijt. Hoc agamus interim.*
Non est quòd id te moueat, aut nouum putes,
Si læsa mulier nobilis, diues, potens,
Regina denique grauius æquo irascitur.
Vel ipse testis esse poteris optimus,
Quantum saluti fauerim semper tuæ.
Namque vniuersæ plebis odium te petit,
Et ad luendas flagitat pœnas reum:
Dolentque, proceres, & sacerdotes fremunt.
Atque adeò quid sit, quod querelam publicam
Incendat, edam breuiter. Omnes ordines
Laceras maledicis concionibus palàm:
Vulgúsque veterum decipis legum rude,
Lethale spargens dogmatis virus noui:
Et turbulentis vocibus, regni statum
Tranquillitatémque labefactas publicam:
Parere prohibes milites duci suo:
Parere populum Cæsari, vulgo noua
Dum regna spondes: liberos iugo extero
Fore polliceris, spéque vana concitas:
Gentem rebellem nec sinis quiescere.
Et calamitatem ceu tulissemus parum,

Romana

Romana demens arma rursus prouocas.
Nec dubito quid sis ausus absens, quum palàm
Mihi impudicas exprobraris nuptias:
Et odia populi nixus in me accendere,
Fratrémque mecum prælio committere
Tentaris, in te quod erat. Ac velut parum
Scelerum patrasses, ausus omnia in omnium
Pariter salutem, bella iam cœlo paras:
Et sacra, quibus hoc hactenus regnum stetit,
Abolere tentas. Hæc populus omnis fremit:
Lentúmque legum me queruntur vindicem
Patriarum. at in te durius nihil tamen
A me profectum est: & modò, quicquid fauor
Iudicis amici & beneuoli poterit dare,
Tribuetur à me liberaliter tibi.
Neque enim tyrannum genuit auidum sanguinis
Vestri pater me Assyrius, aut Ægyptius.
Et patria, & altrix, & parens eadem mihi
Vobísque terra est. infima quoties perit
De plebe quisquam, corporis membrum mei
Toties reuelli existimo: meus cruor
Mitti videtur. facilem & æquum iudicem
Herodem habebis. Si refellere cætera
Obiecta poteris, quicquid in me dixeris
Olim, meósque, gratiam facio tibi.
Tu, teste populo, intelliges iniuriam
Negligere propriam, persequi me publicam.
Vtinam ipse reliqua diluas sic crimina.
Seueritatis vt mihi nullam tua
Occasionem linquat innocentia.
CH. *Hac perge charus esse: viues posteris*
Clarus. Nec auro, nec cateruis militum

Tam crede regna tuta, quàm quæ charitas,
Et æquitate parta defendit fides.
IOA. *Tenenda populi frena cui credit Deus,*
Audire oportet multa: cuncta credere
Necesse non est. quæstus, inuidia, fauor,
Timor, dolórque sæpe vera supprimunt,
E plebe si quis aut patrum, inclementius
Me credit in se prolocutum quippiam,
Vitam necesse est arguat prius suam,
Orationem quàm meam culpet. mea
Hæc ratio semper fuit, vti reprehenderem
Delicta publica publicé. occultè nihil
Facio, doceóve. Non latebras aucupor
Cæcas. nec homines, sed vitia redarguo.
Cùm me rogarent milites, quonam modo
Seruire possent pariter & regi, & Deo:
Pulsare vetui, rapere, vim facere, dolo
Circumuenire improuidos, componere
Cupidinem iußi ad modum stipendij.
Nec spem nouarum prædico rerum, nisi
Quam vos prophetis ex vetustis creditis
Mecum. nec vnus interim è tot millibus,
Auctore me qui principem contempserit,
Profertur. Ista siue fama rettulit,
Seu finxit ira cæca, dum præceps furit
Studio nocendi, nuda facilè veritas
Per se refellet. Sacra quàm piè colam
Et instituta vetera, nullum certius
Iudicium opinor, quàm meorum criminum
Præclarus index quòd palàm non prodeat:
Clàm murmuret, vbi facilè fit fictis locus.
Quòd te negaui posse fratris coniugem

Habere

Habere iure, id ipse tecum cogita,
Vtrum placere tibi sit æquius, an Deo.
Atque vtinam is animus omnibus iisdem foret
Quicunque regum sese amicitiæ dicant,
Vt vera malint proloqui ac salubria,
Quàm blanda damno mox futura: quot malis
Præclusus aditus esset, & molestijs!
Ego si quid olim liberius, ac verius
Dixi, tu, vt æquum est æquitatis vindicem,
Æqui bonique bonus & equus consule:
Tuæque fines hos statue potentiæ,
Mensura legum quos tibi præscripserit.
Quod ius in alios hîc habes, in te Deus
Aliósque reges omnium rex obtinet.
Proinde quicquid de capite statues meo,
Statuere id ipsum crede de tuo Deum.
HE. *Quum in astra venies, loquere tum cœlestia:*
Terrena iura patere, dum terram coles.
IO. *Terrena vereor regna, pàreo regibus:*
Æterna patriam regna puto, regem colo.
HE. *Res ipsa clamat, regibus quàm pareas:*
Parere regem qui tuis vis legibus.
IO. *Si ferre leges mihi liceat, edicerem*
Parere populos regibus, reges Deo.
HE. *Sat litigatum est. rursus hunc abducite.*
Perplexa res est. donec cuncta certius
Comperta pateant, stat nihil decernere.
CH. *Qui de tyranni oratione se autumat*
Perspicere mentis posse sensus abditos,
Næ turbido se credere speculo sciat.
Vtinam secundet cuncta cœlestis parens:
Sed ominari metuit animus, quæ timet.

GA. *Et tibi videtur æqua lex hæc?* MA. *Maximè*

G.. *Quinam?* M. *Quia propria est plebis ignorantia,*
Error, temeritas, imperitia, cæcitas.
GA. *E plebe media sæpe deprehenderis*
Qui principum non cesserit prudentiæ.
MA. *Quin ergo cathedra cedimus opilionibus?*
GA. *Opilio Moses, opilio Dauid fuit.*
MA. *Eos erudiuit cuncta spiritus* Dei.
GA. *Hunc poterit idem qui erudiit illos Deus.*
MA. *Nobis relictis erudiet illum Deus?*
GA. *Non sceptra spectat, non parentum stemmata,*
Decúsve formæ, aut regias opes Deus:
Polluta nullo corda sed contagio
Crudelitatis, fraudis & libidinis,
Hoc ille templo spiritus capitur sacer.
MA. *Equidem Gamaliel, fatear vt verum, mihi*
Videre pridem sacrilegam hanc sectam tua
Sententia probare. Non possum amplius
Celare tacitus, cùm tuis maioribus
Indigna facias: qui tueri debeas
Auctoritatem maximè vnus omnium
Nostram, repugnas maximè. ídque in gratiam
Iuuenis furentis. per Deum rogo, edoce
Qua spe ista tentas: aut quid hinc captas lucri.
Fortè ille honores, aut opes dabit tibi
Qui dignitatem funditus nostri ordinis
Euertit omnem, nósque ad inopiam vocat.
GAM. *O Malche vero procul aberras à scopo.*
Nostram tueri dignitatem si putes
Nos posse fastu, viribus, superbia.
Non hac parentes ratio nostros extulit.
MA. *Vetusta veteres, nostra nos magis decent.*

Suíque

Suíque viuat quisque more seculi.

GA. *Quin potius omnes bona bonos semper decent.*

MA. *Si quid paterni spiritus nobis foret.*

GAM. *Et nos paternis viueremus moribus.*

MA. *Pœnas luisset morte nebulo hic, non minis.*

GA. *Aliena nostro ab ordine est crudelitas.*

MA. *Quicquid Deo præstatur, id sanctum & piũ est.*

GA. *Mortis immerentes impia est pietas dare.*

MA. *Hunc immerentem, cuncta qui euertit, vocas?*

GA. *Si peccat ille, quin palàm redarguis?*
Quin lumen ingenij exeris illic tui?
Rudem peritus, doctus indoctum, senex
Aggredere iuuenem. Fors reduces in viam:
Et tibi apud omnes comparabis gloriam.

MA. *Curanda non est ista plaga molliter,*
Sed fune, ferro, & igne: vel si quid scias
Quod fune, ferro & igne sit crudelius.

GA. *Sit ille qualem dicis, aut peior etiam*
Si vis, dare vnum te tamen decet tibi
Vt antè moneas hominem amicè & leniter:
Ne malle quisquam præcipitare te putet
Dubium salutis, dexteram quàm tendere
Iam pessum eunti: plurimum interest tuam
Ad famam, vt omnes inuidi etiam intelligant
Seruare te omnes velle, perdere neminem,
Nisi obstinata mente qui præceps ruat.
Vnum oro saltem, te priusquam longius
Abducat ira, cogita quid assequi
Hac obstinata pertinacia queas.

MA. *Nempe illud, hostem vt opprimam, soler bonos,*
Dubiósque firmem, & impudentes terream,
Legésque patrias hoc cruore sanciam.

GAM. *Quin potius illud assequere, vt omnibus*
Grassatus esse viribus tyrannidis
Credare, sanctum donec opprimeres virum,
Ratione quem non potueris conuincere.
MAL. *Sit sanctus ille, sit grauis quantum libet,*
Diuinus illum spiritus non dirigit
Quando instituta prisca patrum negligit.
Et quando apud vos nil reperio præsidij,
Contra ruinam regium auxilium petam.
GHO. *Rectè Gamaliel admonet, me iudice:*
Et tu monenti obtempera. Sed consilij
Recti hostis ira mentis aciem obnubilat:
Aurémque monitis obstruit salubribus.
GAM. *Ille abijt ira incensus, & fastu tumens.*
Ego quod licebat sedulò pro viribus
Monui furentem, spiritus nixus feros
Lenire verbis mollibus. fidum dedi
Consilium: at ille tantum abest vt gratiam
Ingratus habeat, etiam vt oderit bene
De se merentem. Vulgo ita modò viuitur,
Nostríque cœtus vitium id est vel maximum,
Qui sanctitatis plebem imagine fallimus:
Præcepta tutò liceat vt spernere Dei.
Contra instituta nostra si quid audeas,
Conamur auro euertere aduersarios,
Tollere veneno, subditísque testibus
Opprimere: falsis regias rumoribus
Implemus aures. quicquid animum offenderit,
Rumore falso vlciscimur: & incendimus
Animum furore turbidum: & calumnijs
Armamus iræ sæuientis impetum.
Nullius ille nunc memor modestiæ

Graditur

Graditur ad aulam: comminiscetur nouas
Sectas oriri, sacra patrum deseri,
Auctoritatem regiam ludibrio
Patere: demum quicquid illi commodum est,
Honesta sceleri nomina obtendens suo.
His si moueri senserit regem parum,
Inueniet aliud sauius telum: in caput
Iurata regis clamitabit agmina;
Secreta fieri colloquia: nefarium
Facinus parari: consilia clàm concoqui,
Cœtus coire nocte priuatas opes
Per factiones impias augescere.
Hæc ille finget, aut atrociora, vt est
Animi impotentis, barbaraq; iugitet
Crudelitatis auctor. Hæc in regias
Stillabit aures toxica ingenij sui.
Hoc adeò cunctis penè semper regibus
Commune vitium, facilè delatoribus
Præbere sese: quo quid est crudelius
Fictum facilius creditur: vanos metus
Fingunt sibi ipsi: mobilis famæ leuem
Sequuntur auram: qui fideliter monet,
Timidus habetur, languidus, torpens hebes,
Virtutis olim vertimus iam nomina;
Virtute nulla splendidi, sed splendidis
Titulis superbi fallimus vulgus rude.
Quod ad prophetam spectat hunc, modestius
Se noster vtinam gereret ordo, & cautius.
Si missus huc est ille consilio Dei,
Humana poterit nulla vis obsistere:
Sin fraude tectum comminiscitur nefas,
Sese ipse gladio subitò confodiet suo.

Lausq; fucati specie supernè
Splendidà honesti:
Mentis vt regnum semel occupasti,
Fascinas blandis animos venenis:
Et relegata ratione turbas
Pectoris aulam.
Te fugit verum, pietas, pudórque,
Te fides, & quæ melioris æui
Hospes, infames vitijs reliquit
Vltima terras.
Si quis (ô) frontis nebulis remotis
Artifex, nudas daret intueri
Pectoris curas, penitus reuelans
Abdita cæcum penetrale mentis,
Cerneres miris variata formis
Monstra, non magno stabulare in antro.
Plura quàm terris ferat in remotis
Nilus & Ganges, Libyéque sæuis
Fœta portentis, latebrísque nigris
Caucasus horrens.
Non ibi tigris rabies cruenta
Deesset, aut fulua feritas leana,
Non sitim nulla saturata strage
Dira sauorum ingluuies luporum,
Nec venenata basiliscus aura
Pestifer, longúmque ferens soporem
Aspis, & cauda metuendus vnca
Scorpius telo, lachrymísque fictis
Personans feram crocodilus algam,
Nec doli vulpis. Phariaque fallax
Ludus hyena.
Ficta crudeles pietas tyrannos,

Impios mores stola fimbriata
Celat, in panno tenui recondit
Nuda se virtus tuguri sub vmbra
Rustici, nec se titulis superbis
Vendit: insanósque fori tumultus
Ridet, & plausus popularis auræ:
Nec cliens magni foribus patroni
Assidet. Vita tacitos beata
Rure secreto sibi nota tantum
Exigit annos.

REGINA. HERODES.

REG. *Tu lentus vsque auctoritatem regiam*
Labare nondum sentis. in tuum caput
Nondum parari cæcus insidias vides.
Nam concitator iste vulgi, si alterum
Supersit annum, vincla, carcerem cruces
Frustra mineris. iam suas circumspicit
Vires superbus. prosequentum iam grege
Obscurat aulæ regiæ satellites.
HER. *A turba inermi quod times periculum?*
REG *Secreta si conuenticula fieri sinas,*
A genere nullo non timendum existimes.
HER. *At hic, ruentem sponte populum ad se, docet.*
REG. *Magis timenda est fusa latè factio,*
HER. *Crimen refellit istud, hominis sanctitas.*
REG. *Hoc tecta velo sæpe flagitia latent.*
HER. *A purpuratis vis timenda est satrapis.*
REG. *Et à seueris fraus timenda hypocritis.*
HER, *Jnops, inermis, vnda cui sedat sitim,*
Dat sylua victum, terra gramineum torum,
Quem cogitare poterit is, sceptris dolum?
RE. *Vides amiculum. & cibum, et potum vides:*

At

At quod reclusum pectore geris, non vides.
HE. *Conditio regum misera, si miseros timet.*
RE. *Si nil timendo præda fit, miserrima.*
HE. *Quid ergo tutum iam supererit regibus?*
RE. *Omnia, quieti si quod obstat auferant.*
HE. *Nempe hoc tyrannus interest regi bono:*
Hic seruat hostes, hostis ille ciuium est.
RE. *Vtrumque durum est, & perire & perdere:*
Sed si eligendum est, præstat hostem perdere.
HE. *Cum non necesse est alterum, vtrumq; miserum est.*
RE. *Tantum in tumultu nihil agendum est asperè,*
Quum concitatur mobilis vulgi furor:
Leges, religio auctoritásque principis
Contempta, plebi est infimæ ludibrio?
Caue, lenitatis falsa species auocet
Tibi mentem ab æquo: quæ videtur lenitas,
Propius tuenti, summa erit crudelitas.
Dum parcis vni factioso & perdito,
Is perditum omnes, in caput quos hic tuum
Armare satagit. finge, fieri, quod fore
Tandem necesse est, concitari mobile
Ad arma vulgus, cuncta passim lugubri
Ardere bello, vasta linquis prædia,
Vrbes cremari. virgines per vim rapi,
Manúsque dubia conseri victoria:
Quum frena legum ruperit licentia,
Damnabis istam serò tum clementiam.
Atque ecce coràm pestis & mali caput.
Hic censor ille est. Hunc roga, plura audies
(Ni fallor) ab eo, fama quam vulgauerit.
Nec miror esse, sceptra qui spernant tua:

Quando ipse prauos lenitate prouocas.
HE. *Quum multa poßis, facere viribus modum,*
Regum bonorum est. RE. *Itáne, iam sceptris modum*
Hic faciet? huius, regnum habendum arbitrio est,
Si regis esset animus in te. HER. *quin abis.*
Mihi hæc relinque. REG. *quin abeo, ne denuo*
In os, vt antè contumelias feram.
Regina, multa quando cedit infimis,
Quæ spes fouebit æquitatis cæteros?

HERODES. IOANNES. CHORVS.

HE *Iámne abijt? abijt. Hoc agamus interim.*
Non est quòd id te moueat, aut nouum putes,
Si læsa mulier nobilis, diues, potens,
Regina denique grauius æquo irascitur.
Vel ipse testis esse poteris optimus,
Quantum saluti fauerim semper tuæ.
Namque vniuersæ plebis odium te petit,
Et ad luendas flagitat pœnas reum:
Dolentque, proceres, & sacerdotes fremunt.
Atque adeò quid sit, quod querelam publicam
Incendat, edam breuiter. Omnes ordines
Laceras maledicis concionibus palàm:
Vulgúsque veterum decipis legum rude,
Lethale spargens dogmatis virus noui:
Et turbulentis vocibus, regni statum
Tranquillitatémque labefactas publicam:
Parere prohibes milites duci suo:
Parere populum Cæsari, vulgo noua
Dum regna spondes: liberos iugo extero
Fore polliceris, spéque vana concitas:
Gentem rebellem nec finis quiescere.
Et calamitatem ceu tulissemus parum,

Romana demens arma rursus prouocas.
Nec dubito quid sis ausus absens, quum palàm
Mihi impudicas exprobraris nuptias:
Et odia populi nixus in me accendere,
Fratrémque mecum prælio committere
Tentaris, in te quod erat. Ac velut parum
Scelerum patrasses, ausus omnia in omnium
Pariter salutem, bella iam cœlo paras:
Et sacra, quibus hoc hactenus regnum stetit,
Abolere tentas. Hæc populus omnis fremit:
Lentúmque legum me queruntur vindicem
Patriarum. at in te durius nihil tamen
A me profectum est: & modò, quicquid fauor
Iudicis amici & beneuoli poterit dare,
Tribuetur à me liberaliter tibi.
Neque enim tyrannum genuit auidum sanguinis
Vestri pater me Assyrius, aut Ægyptius.
Et patria, & altrix, & parens eadem mihi
Vobísque terra est. infima quoties perit
De plebe quisquam, corporis membrum mei
Toties reuelli existimo: meus cruor
Mitti videtur. facilem & æquum iudicem
Herodem habebis. Si refellere cætera
Obiecta poteris, quicquid in me dixeris
Olim, meósque, gratiam facio tibi.
Tu, teste populo, intelliges iniuriam
Negligere propriam, persequi me publicam.
Vtinam ipse reliqua diluas sic crimina.
Seueritatis vt mihi nullam tua
Occasionem linquat innocentia.
CH. *Hac perge charus esse: viues posteris*
Clarus. Nec auro, nec cateruis militum

Tam crede regna tuta, quàm quæ charitas,
Et æquitate parta defendit fides.
IOA. *Tenenda populi frena cui credit Deus,*
Audire oportet multa: cuncta credere
Necesse non est. quæstus, inuidia, fauor,
Timor, dolórque sæpe vera supprimunt,
E plebe si quis aut patrum, inclementius
Me credit in se prolocutum quippiam,
Vitam necesse est arguat prius suam,
Orationem quàm meam culpet. mea
Hæc ratio semper fuit, vti reprehenderem
Delicta publica publicé. occultè nihil
Facio, doceóve. Non latebras aucupor
Cæcas. nec homines, sed vitia redarguo.
Cùm me rogarent milites, quonam modo
Seruire possent pariter & regi, & Deo:
Pulsare vetui, rapere, vim facere, dolo
Circumuenire improuidos, componere
Cupidinem iussi ad modum stipendij.
Nec spem nouarum prædico rerum, nisi
Quam vos prophetis ex vetustis creditis
Mecum. nec vnus interim è tot millibus,
Auctore me qui principem contempserit,
Profertur. Ista siue fama rettulit,
Seu finxit ira cæca, dum præceps furit
Studio nocendi, nuda facilè veritas
Per se refellet. Sacra quàm piè colam
Et instituta vetera, nullum certius
Indicium opinor, quàm meorum criminum
Præclarus index quòd palàm non prodeat:
Clàm murmuret, vbi facilè fit fictis locus.
Quòd te negaui posse fratris coniugem

Habere

Habere iure, id ipse tecum cogita,
Vtrum placere tibi sit aequius, an Deo.
Atque vtinam is animus omnibus itidem foret
Quicunque regum sese amicitiae dicant,
Vt vera malint proloqui ac salubria,
Quàm blanda damno mox futura: quot malis
Praeclusus aditus esset, & molestijs!
Ego si quid olim liberius, ac verius
Dixi, tu, vt aequum est aequitatis vindicem,
Aequi bonique bonus & equus consule:
Tuaeque fines hos statue potentiae,
Mensura legum quos tibi praescripserit.
Quod ius in alios hic habes, in te Deus
Aliósque reges omnium rex obtinet.
Proinde quicquid de capite statues meo,
Statuere id ipsum crede de tuo Deum.
HE. *Quum in astra venies, loquere tum coelestia:*
Terrena iura patere, dum terram coles.
IO. *Terrena vereor regna, pareo regibus:*
AEterna patriam regna puto, regem colo.
HE. *Res ipsa clamat, regibus quàm pareas:*
Parere regem qui tuis vis legibus.
IO. *Si ferre leges mihi liceat, edicerem*
Parere populos regibus, reges Deo.
HE. *Sat litigatum est. rursus hunc abducite.*
Perplexa res est. donec cuncta certius
Comperta pateant, stat nihil decernere.
CH. *Qui de tyranni oratione se autumat*
Perspicere mentis posse sensus abditos,
Nae turbido se credere speculo sciat.
Vtinam secundet cuncta coelestis parens:
Sed ominari metuit animus, quae timet.

HE *Fortuna regum quàm misera sit.& axia*
Nec fando poterit explicare oratio,
Nec cogitando mentis acies assequi.
Nos esse vulgus liberos solos putat,
Solos beatos,quos egestas obsidet,
Formido cruciat,misera seruitus premit.
Quodcunque populus diligit,cupit,timet,
Audet fateri liberè:procul metu
Fruitur modestis opibus.at nobis foris
Persona honesta est induenda,cogimur
Vultu benigno humaniter promittere:
Palàm profari iusta:ficto pectore
Differre bilem:supprimere odia in suum
Tempus:minari maximè,cùm maxima
Causa timoris anxium pectus premunt:
Spernit modestum principem plebs,asperum
Odere.Vulgo seruiendum est mobili,
Et imperandum nil meo arbitrio gero.
Hunc si prophetam perdo,populum offendero:
Si seruo,regno consulo parum meo.
Quid ergo agendum est?id ne dubium est?imperi
Habenda ratio est.ipse mihi sum proximus.
Si ob sceptra populo seruiendum est,stultius
Quid esse poterit.regna quàm pessum dare,
Placere vulgo dum studes?plebs gaudia,
Iràsque temerè sumit,& temerè abijcit.
Nunc stat , cruore auctoritatem regiam
Stabilire:vulgus facilè pòst placabitur.
Si serpere malum latius præsens sino,
Remedia vincet.ausus est videlicet
Mihi impudicas exprobare nuptias
In os: id illi impune si permisero

Non

Non ſtabit illic hominis impudentia.
Iam ſceptra leges ad ſuas flecti volet:
Iam vincla captis induet: iam non regi,
Sed regere cupiet, iura regibus dabit,
Confundet imis ſumma. gliſcenti malo
Statim medendum eſt. antequam creſcat, recens
Flamma opprimenda eſt. contumelias nouas,
Veterem ferendo, prouocas. iniuriam.
Populo ſecundo ſi expetere pœnas queam,
Populi fauentis gratiam nō negligam:
Si nequeo, regno cuncta ſtat poſtponere.
Quid Malchus iſte garriat de legibus,
Quas curioſas quæſtiones litibus
Inexplicatis iactet, id nihil mea
Referre credo, modò populus vnam hanc ſciat
Legem tenendam, præter vt leges, mihi
Licere quiduis, eſſe legitimum putet.

CHORVS.

O ſpatioſi conditor orbis!
Cuius trepidant omnia nutum,
Cœlum nitidis ignibus aptum,
Tellus vario florida cultu,
Tumidum refluis æſtibus æquor,
Nonne ad noſtras pertulit aures
Fama, prioris conſcia ſecli,
Æui ſplendida facta prioris:
Cùm tu, validæ robore dextra,
Auro atque opibus, regna ſuperba
Ipſa extinxti, à ſtirpe reuellens,
Illorum vt nos agro inſereres:
Agro haud enſe aut iaculis noſtris,
Aut conſilio, víque parato.

Sed nos cœli fauor omnipotens,
Per fera tutos agmina duxit.
Non tu rex ille Isacidarum?
Non tu gentis Deus Hebraæ?
Cuius ductu, perfida castra
Proculcauimus, hoste perempto:
Non confisi robore nostro,
Sed duce & auspice te, præclaras
Sæpe retulimus patriæ palmas.
Nunquid penitus deseris, olim,
Genitor, populum tibi dilectum!
Nunquid fabula linquimur hosti!
Spreta est pietas: religio iacet:
Fraus, purpurea regnat in aula:
Populus, tanquam victima, sanctus
Dat pia sæuæ colla securi:
Vates pereunt ense, tyranni
Nostris gaudent luctibus hostes,
Et pietatis sub prætextu,
Meriti pœnas, regna gubernant:
Meritos regnum pœna coercet.
Exurge, tuo populo fer opem:
Exurge parens optime, & hosti
Da te talem cernere, qualem
Te viderunt æquore patres
Rubro Pharios mergere currus.
Qualem vatis fatidici olim
Te puer oculis vidit apertis,
Dantem igniferis fræna quadrigis,
Totis flammas spargere campis.
Te, caligine pulsa erroris
Humanæ qui lumina mentis

Obruta

Obruta cæca nube recondit,
Et quæ primo sole tepescit
Tellus, & quæ mergere ponto
Cernit rutilæ lumina flammæ,
Vnum agnoscat cuncta potentem.

MALCHVS. IOANNES.

MAL. *Sic se profectò res habent mortalium,*
Vt optionem si tibi obtulerit Deus,
Incertus erres quid recuses, quid velis:
Opes, honores, rem tibi & tuis cupis,
Quæ perdiderunt sæpe voti compotes,
Hosti imprecaris vincla, carcerem, fugam,
Quæ sæpe pariunt maximam illi gloriam,
Tibique damnum, quod adeò verum meo
Didici periclo, exempla ne longé petam.
Nam cùm remotus montiúm degens iugis
Baptista vulgus fascinaret hic nouus,
Plebísque secum credulæ traheret gregem,
Ego Pharisææ dignitatis vindicem
Me præstiti vnum cæteris cunctantibus:
Nec experiri cuncta desii prius
Quàm dura sontes vincla presserunt manus,
Hostémque carcer publicus compescuit:
Aulámque totam criminum impleui. At nihil,
Vt video, prosunt vincla. carcer, crimina,
Sic plebis animos occupauit impia
Vis dira pestis, omniúmque pectora
Lethale virus perbibere, vt illius
Clades honorent, ingemant periculis.
Quacunque pergo, me execantur, indicant
Me digito, iniquo me intuentur lumine:
Illi fauetur sacrilego, qui sustulit

Rerum vniuersa & ordinum discrimina;
Et excubatur ante clausum carcerem.
Nihil miserius esse nobis arbitror,
Qui nos omißis rebus alijs commodo
Populi dicamus. quisquis illi mancipat
Se, collocatam gratiam sciat malé:
Vt qui maligno semper ingenio solet
Fauere prauis, optimates spernere.
Quò conferam me? quid querar primum? quibus
Potissimum irascar! cui opem primùm feram?
Pseudoprophetam populus impius colit:
Mussant rabini: conniuet rex, negligunt
Proceres: ruentes solus his humeris ego
His fulcio humeris patrios ritus, manum
Nullo admouente: publicam solus vicem
Doleo. quid igitur? deseram munus? sacra
Legésque prodam, dignitatémque ordinis?
Méque esse patiar hostibus ludibrio?
Patiar profectó. Nam quid aliud iam queam?
Ferámne solus, ferre quod cuncti abnuunt?
Et me ruinæ publicæ obijciam? Deus
Sua tueatur, quando iam sic viuitur,
Vt quisque caueat sibi, ego mihi sum proximus.
Si malè gero rem publicam, in meum caput
Ruina verget. qui fauent nunc maximè
Stanti, iacentem calcibus primi petent.
Si bene geram rem, gratiam malè collocem,
Nihil parabo præter inuidiam mihi.
Nunc Gamalielis serò consilium placet,
Nisi fortè serò nemo resipiscere potest.
Malo ego requirant hîc meam constantiam
Quàm re peracta temeritatem puniant.

Quod

Quod cuique visum est sentiant: molestijs
Ego me explicabo, & gratiam resarciam
Hoc cum propheta. nec animi simplex homo
Renuet opinor. Duriorem si mihi
Se ostendet, omnes admouebo machinas
Ne populus illum credat artibus meis
Perysse. populum si reconciliauero,
Non vndequaque cesserit res pessimé.
Atque ipse opinor, ipse nimirum est: vide
Qui cœtus illum sacrilegum sequitur comes:
In vrbe media nos inanes interim
Inter cathedras desinemus. at libet
Audire primùm quid magister hic ferat.
IOAN. *O magne rerum rector, auctor, arbiter!*
Te quicquid aër continet laxo sinu,
Quæcunque tellus educat, quidquid suis
Fretum sub vndis nutrit, agnoscit Deum;
Sentit parentem, legibus semel datis
Obsequitur vltrò tramite immutabili.
Iussu tuo ver pingit arua floribus;
Fruges dat æstas, fundit autumnus merum
Hyems pruinis vestit albicantibus
Montes, in æquor curua voluunt flumina
Moles aquarum, mare reciproquat vices;
Noctem Diana, Phœbus incendit diem;
Et inquieta lustrat orbem lampade.
Nil denique vsquam est siue cœlo, seu solo;
Quod non libenter pareat regi suo,
Amet parentem, & officijs quibus potest
In conditorem studia declaret sua.
At solus homo, quem cæteris longè magis
Gaudere decuit, & obsequi iussis Dei,

Contemptor vnus inter omnes maximè est:
Præcepta spernit, frena legum reijcit:
In omne præceps facinus it libidine
Metitur æquum: ponderat ius viribus.
MAL, *Principia rectè sese habent tibi hactenus.*
IO. *Nec tam per orbem deuias miror vago*
Errore gentes, quàm populum qui se Dei
Hereditatem iactat, & conuicijs
Incessit alios, impiósque clamitat:
Quum nulla, qua sol cumque terras aspicit
Gens orbe toto viuat effrenatius.
MAL. *Sanè locutus cuncta verè es hactenus*
IO. *Nec ista vulgi culpa tantùm est mobilis,*
Leuita longè veste fulgens candida,
Legísque scriba turgidus scientia,
Et vos verendi ætate matura senes,
Obliquus error deuio flexu abstrahit,
Viduæ, orphaníque causa vestra ad pulpita
Succumbit, opprimitque diues pauperem:
Iniqua iuxta & æqua sunt venalia.
MAL. *Disrumpor ira tacitus hæc vt audiam?*
IO. *Ad vos Rabini sanctitate cæteros*
Præstare qui simulatis & scientia,
Et vos sacerdotum sacrata dignitas,
Princépsque sacri pontifex collegij,
Decimatis omne terra quod profert holus.
Non vos anethum, mentha, ruta, & allium,
Vrtica non vos aut viride fœnum fugit:
At si legendum, si docendum scilicet
Responsa vatum, & sanctioris orbita
Monstranda vitæ, vestra demum auctoritas
Est muta, muti non latratis hîc canes,

Circum-

Circumfrementes vestra non ouilia
Lupos abigitis. quid lupos dixi? lupi.
Vos estis ipsi. vos gregem deglubitis.
Vos lana vestit, lac sitim sedat, famem
Caro: gregem non pascitis, vos pascitis.
MAL. *Facessat hinc in maximam malam crucem*
Concordia. egóne patiar amplius meo
Sic insolenter contumeliam ordini
Fieri? Deus me si ex olympo mitteret,
Hac lege, vt hæc sint audienda, deseram
Mandata potius ista, quàm dici audiam.
Durare nequeo vlterius. Heus tu vir bone,
Turbæ magister vnice, hæc nempe est tua
Doctrina? populum incallidum sic instruis?
IO. *Si probus es, ad te haud attinent quæ dicimus.*
MAL. *Ad te, sacerdotem attinet traducere?*
IO. *Bene puto dici, cùm malis dictum est malé.*
MAL *Parere iuuenem conuenit maioribus.*
IO. *Parere cunctos conuenit magis Deo.*
MAL. *Te iussit igitur ista proloqui Deus?*
IO. *Iubet profari vera cunctos veritas.*
MAL. *Tacuisse vera sæpe multis profuit.*
IOAN. *Cum scelere iuncta nil moramur commoda.*
MAL. *Scelus videtur ni scelus dicas tibi.*
IOAN. *Scelus videtur, tot perire millia*
Spectare, possim cúm reducere in viam.
MAL. *Reducere? gregis nónne pastores sumus?*
IO. *Si res quidem eadem est pascere & deglubere.*
MAL. *Rerum tuarum satage, nostra desere.*
IOAN. *Vicina cùm rès agitur, agitur & mea.*
MAL. *Quis tandẽ es oro auctoritate hac præditus?*
Tune ille Christus patribus promissus es?

IOAN. *Non ſum.* MAL. *Propheta es ille?* IO. *Non ſum.* MAL. *Es Helias?*
IO. *Nec Helias ſum.* MAL. *Si nihil es horum, neque*
Spes noſtra Chriſtus, nec propheta, nec Helias,
Quinam auctor audes eſſe baptiſmi noui?
Quem te eſſe tandem perferemus? indica.
IO. *Vox ſum in remotis montium clamans iugis,*
Viam parate, facite rectas ſemitas
Veniente domino: cuius aduentu caua
In plana valles explicabunt ſe, ſolo
Saxoſa montes culmina æquabunt. ego
In nomen eius abluo populos aquis,
Cui detrahendis ſeruus etiam ſocculis
Indignus eſſem. nemo quem agnoſcit, licet
Verſetur inter vos, & vſque obambulet,
MAL. *Quos iſte laqueos nectit, atque ambagibus*
Eludit! iſtam quam tibi ſic vendicas
Auctoritatem quo probas miraculo?
IO. *Poſſem ego viciſsim te rogare etiam, tuam*
Actoritatem quo probes miraculo?
MAL. *Vt contumax eſt! quamlibet celes, tamen*
Quid in furorem te rapiat, omnes ſciunt.
Noſtra profectò creſcere inuidia cupis.
Rem comparare gloriámque incommodo
Noſtro, artibuſque vis potens fieri malis.
Nec decipis nos: ipſe tete decipis.
Nec primus iſta es fallere aggreſſus via,
Poſtremus vtinam debitas pœnas luas:
Aut potius animum in melius admonitu meo
Mutes: & auctor vt fuiſti errantibus,
Mutatus auctor ſis reuertendi in viam.
Vidi ſeueram veſte ſanctimoniam

Præ

Præ se ferentes, vt facilè facerent fidem
Animi modesti & simplicis: post artibus
Vbi his honores comparassent & opes,
Nudare sensim ingenia: probitatem prius
Bene simulatam propalam contemnere,
Et frena veris moribus permittere.
Quod si hàc honorum tendis ad fastigia,
Rerum imperitum fallit ignorantia.
Non isto ad altam tramite itur gloriam,
Ni me fefellit peßimè non peßimus
Magister vsus, & senecta vsus parens,
Fama, rei que consules melius tuæ,
Si tuta potius appetas quàm splendida.
IOAN *Si vera dico, recta facio, cur mihi*
Quisquam imperare debeat silentium?
Sin falsa, doctus imperito id indica.
MAL. *Horum pigebit, morte quum pœnas lues.*
IO. *Isthæc minare fata formidantibus.*
MAL. *Si viuo longum faxo non lætabere*
Hac contumacia. Scies quid sit senes
Negligere, scribas iurgiis proscindere,
Dictis Rabinos prouocare procacibus:
Et quando amicos nos habere negligis,
Quid poßit odium fortè cognosces senum.

CHORVS.

Ad furta qui se comparat,
Nocturna vitat lumina.
Odit facem sicarius,
Sui furoris consciam.
Puer recusat pharmaca,
Condita amaro absinthio,
Abhorret à salubribus

Vulnus reſectum emplaſmatis.
Occulta cui mentis mala,
Secreta rodunt pectora,
Huic eſt moleſta veritas,
Quæ cor reuelat turbidum.
At vos ſeueri hypocritæ,
Quos fronte duros tetrica
Lucrum iuuat nefarium,ex
Errore vulgi creduli,
Quantum libet recondita
Celaueritis crimina,
Quanuis tegatur ſordida
Sentina mentis impia,
Vos veſtra conſcientia
Secreta rodens arguit,
Vos clauſus intra viſcera
Occultus exeſt carnifex,
Duro flagellans verbere.
O ter beatum & amplius,
Qui purus animi,ad iudices
Non ſit reus domeſticos:
Clauſo nec in precordijs
Tortore ſemper vapulat.

MALCHVS. CHORVS. REGINA.

MA.*In rege nulla certa ſpes eſt,publicam*
Suámque cauſam prodidit prauo ambitu,
Populo placere dum ſtudet,dum gratia
Venatur auram,lenitatis imagine
Me plebis iræ nixus eſt ſupponere:
Suáſque voluit vindicare iniurias
Meo periclo.Nempe Baptiſtæ necem
Vt ſi videret ægrius ferre populum,

Popu-

Populo paratus capite confestim meo
Litare: populus si tulisset leuiter,
Nouæ interemptum factionis principem,
Quòd se vltus esset maxima cum gloria
Credi volebat. callidè. sic exhibent
Alterna reges ciuium de sanguine
Spectacula sibi, & cæde ludunt mutua.
Quodcunque vulgus approbat, sibi vendicant:
A se patratum prædicant: laudi suæ
Nostri laboris arrogant industriam.
Popularis aura si fauoris flexerit
Secus ac putabant & petebant, transferunt
Culpam in ministros: & cruore innoxio
Animáque vili crimen auertunt suum.
Superest doloris sola nostri particeps
Regina, tigris orba ceu catulis furens,
Baptista thalami quòd prioris fœdera
Polluta coram rege non probauerit,
Palámque vetitos lege damnarit toros
Cum vxore fratris. Flamma dum recens calet
Iræ æstuantis, turbidæ menti faces
Supponam, alámque commodis sermonibus.
Atque ecce sese in tempore offert commodé.
CH. *Nunc flamma flammæ, toxicum nunc toxico*
Accedit: instat vltimum periculum.
MAL. *Regina salue, splendidum gentis decus,*
Et sola regni digna tanti culmine.
REG. *Et tu rabine. Malche. sed quid tristis es?*
MAL. *Idem quod animum, vt arbitror, pungit tuum.*
REG. *Fortasse: sed tu quid sit, ede apertius.*
MAA. *Ecquid animo æquo fers dignitatem tuam*
Sperni? per orben sacrosanctam regij

Auctoritatem nominis vilescere?
Et sceptra vulgi subijci ludibrio?
REG. *Quid ergo faciam? quod remedium sit, doce.*
MAL. *Iras & animis, & tuis natalibus,*
Thalamísque dignas corde tandem concipe.
REG. *Iamdudum id actum est: rumpor ira, lachrymo,*
Obiurgo, clamo: sed nec ira & lachrymis
Promoueo quicquam. verba venti dissipant.
MAL. *Si auctoritate qua decet apud coniugem*
Esses, inultas sic tuas iniurias
Tulisset, aut, vt verius dicam, suas!
REG. *Studia ipse populi Malche cernis.* Forsitan
Hac rex putauit posse pœna spiritus
Acres retundi, & mitigari audaciam.
MAL. *Tu si feroces spiritus coercitos*
Putes latroni huic vinculis & carcere,
Erras. Ferarum saeuit acrius furor
Quas fracta fudit cauea, quàm quas deuijs
Silua alta semper educauit montibus.
Quid liberatus non aget, cuius colit
Nunc vincla populus? prouocata accenditur,
Non mitigatur ira. contumelijs
Elatus animus ad furorem impellitur.
REG *Quin lenietur potius hoc beneficio:*
Quòd qui perierat pertinacia sua,
Sit liberatus regia clementia.
MAL. *Quod tu beneficium, ille putat iniuriam:*
Seséque victum quàm solutum sæpius
Per te meminerit. REG. *Asperum ingenium refers.*
MAL. *Id penè cunctis insitum est mortalibus:*
Quod bene patraris gratia ilicò perit,
Quod malè patraris nullus obliuiscitur.
Odêre

Odêre cunctí propemodum beneficia,
Quorum memoria iuncta sunt maleficia.
Baptista quoties memor erit meriti tui,
Meminisse toties sceleris eum sui puta,
Se scelere credet non solutum, sed tuo
Animo nocentem, liberum prauo ambitu,
Pœnam remissam, in tempus iram supprimi.
RE. *Ingenia saua mitigat benignitas.*
MA. *Longo quod vsu in peius vsque induruit,*
Multò facilius fregeris quàm flexeris.
RE. *Quin ergo dubiam, quid sit è re pramones?*
MA. *Reddam expedita hac facilè si credas mihi.*
RE. *Modò præmoneto, nulla erit per me mora.*
MA. *Quærendo, agendo, prouidendo, haud ocio*
Res magnæ aguntur. REG. *Si nihil promoueris*
Quærendo, agendo, prouidendo, non magis
Præstat quiesse, quàm negotium vt tibi
Frustra facessas, & alÿs sis risui.
MA. *Quod sæpe vis non perficit, vincit labor.*
Nec alta quercus ista subitò sternitur:
Nec vertit aries bellicus primo impetu
Muros. frequenter quæ putaris perfici
Non posse tempus expedit: quæ non potest
Plerunque ratio, expugnat importunitas,
Proinde persa: lachrymis misce preces,
Irásque monitis, blanda dicta iurgÿs,
Ambi maritum sedulò omnibus modis,
Occasiones vsquequaque amplectere.
Si peragi apertè res nequit, tendas dolos,
Quod spectat ad me, certa stat sententia
Nisi re peracta neutiquam desistere.

CHORVS.

Tandem liuor, & impijs
Accensus furijs dolor
Vires sæuitiæ suæ
In vatem exeruit pium.
Illinc sæua calumnia
Dira iuncta tyrannidi,
Pugnat fraude nefaria:
Hinc innoxia veritas
Nullo fulta satellite,
Spernit terrificas minas.
Tot telis petitur caput
Unum, tot pariter doli
Intentant iuueni necem.
Ille vt tunsa furentibus
Ilex dura aquilonibus,
Aut rupes remeabili
Quam fluctu mare verberat,
Nullo concutitur metu.
O numen venerabile
Cunctis candida veritas!
Quam nec bellica vis metu,
Nec fraus insidijs potest
Firmo pellere de gradu.
Sola non metuis graues
Fortunæ instabilis vices.
Non obnoxia casibus
Vllis pectora robore
Armas insuperabili:
Et vitæ dominam & necis
Parcarum indomita manum,
Nobis esse vetas grauem.

Sed cesso vatem conuenire, nuncio
Vt impleam aures omnium miserrimo?
Atque eccum ante ipsas carceris stantem fores.
Propago sanctus sanctior parentibus,
Et innocentia vna pristina fides,
Incolumitati, dum tempus sinit, tua
Consule. Rabinus Malchus intentat dolos
Occulté inops regina consilij furit:
Blanditur aula. rex suam sententiam
Dissimulat. alij vera mussant dicere,
Iam tempus instat vltimi discriminis.

IOANNES.

Quid est pericli? CH. *Mortis vrget terminus,*
IO: *Hac summa nobis imminentis est mali.*
CH. *Quo nullum in hominem cadere possit amplius.*
IO. *Vt vis tyranni cesset, ac dolus, feret*
Hanc sponte nobis temporis longinquitas,
Prauo timendam, at innocenti optabilem.
CHO. *At tu salutem negligas tuam licet,*
Te ratio nostri tangat. istis spiritus
Paulum remitte, precibus animum regium
Flecte: per amicos non inexorabilem
Spero futurum. IO *Sedulò nónne hoc ago?*
CH. *Vtinam tibi istam præbeat mentem Deus.*
IO. *Nihil precari est opus. is animus iam diu est.*
Explere properat rex meo iram sanguine:
Nec ego recuso. quî magis regem queam
Placare, quàm quum volumus eadem & nolumus?
CH. *Bona. verba.* IO. *Quid igitur mihi auctor es?*
Reges vtrinque facere pugnantia iubent: (duo
Cœlestis alter, misericors, clemens, bonus:
Terrenus alter, impotens, ferox, malus.

Mortem minatur alter: alter me vetat
Mortem timere, pollicetur præmium
Vim non timenti. corpus alter perdere
Potest: at alter corpus vna & spiritum
Torquere flamma poterit ineuitabili.
Hi quum repugnent, consule vtri paream.
CH. *Placare nunquam postea Herodem datur,*
Oblata, sic nunc prætereat occasio:
Dei sed ira semper est placabilis.
IO. *Diuina quantò sæuit ira lenius,*
Hoc mota pœnas exigit seuerius.
CH. *Sic fata spernis, quæ Deus mortalibus*
Timenda voluit esse? néve corporis
Animíque sanctum dirimeret consortium
Oblata temerè causa, vinclo mutuo
Amoris animum corpori connexuit.
IO. *Non sperno mortem: at morte momentanea*
Fugio perennem: quem Deus lucis mihi
Concessit vsum, reddo repetenti libens.
CH. *Itáne relinquis orphanos parens tuos?*
IO. *Nunquã orphanus erit, qui Deũ credit patrem.*
CH. *Nil te propinqui, nil amicorum mouent*
Lachrymæ, impotenti quos tyranno deseris?
IO. *Non desero, sed potius ab eis deseror.*
Namque institutam ab initio mundi viam
In fata curro. Nempe lege hac nascimur,
Quicunque lucis fruimur almæ munere
Conditio cunctos vna cohibet, tendimus
In mortem: eò nos singuli ducunt dies.
Mortem esse pœnam voluit improbis Deus,
Bonísque portum: terminum longæ viæ,
Ad longioris vitæ initium ianuam,

Quæ

Quæ nos perennis splendidam ad lucis domum
Mittat renatos veriùs quàm mortuos:
De carcere hic est exitus mortalibus,
Et ad carentem morte vitam transitus.
Hac vniuersus præijt cœtus patrum,
Cuncti sequentur, quis vbi liquit carceres,
Non cursor animo rapitur ad metam? freto
Quis æstuoso nocte tenebrosa vagus
Portu recuset se quieto condere?
Quis exul errans per peregrini soli
Deserta tesqua, doleat in patriam citò
Sese reuerti? lætus ergo tramite
Decurso ad ipsam stare metam me puto.
Iam propè peractæ liber è vitæ freto
Prospicio terram, de peregrino solo
Domum reuertor optimum primum patrem
Visurus: illum nempe patrem, qui solum
Reuinxit vndis: induit cœlum solo:
Regítque certas mobilis cœli vices:
Seruator, auctor, rector vnus omnium,
Cui cuncta viuunt viua iuxtà ac mortua,
Vt flamma sursum sponte voluit vortices,
Vndæ deorsum perpeti lapsu ruunt,
Propriùmque pergunt ire cuncta ad fomitem:
Iamdudum anhelat spiritus cœlo editus,
Rerum ad parentum lucis æternæ incolam,
Quem contueri est vita, mors non cernere.
Non si pruinis obstet horrens Caucasus,
Aer procellis, vnda tempestatibus,
Tractúsque nimijs inuius caloribus
Eò ire pergam? non tot vt videam duces,
Reges, prophetas, iudices pios, via

Rumpenda, vel si mille mortes obstruant?
Ergo recluso corporis de carcere,
Eò euolare spiritus liber cupit,
Quò cunctus ibit orbis seruus ocyus.
Nam longa vita nil opinor aliud est,
Quàm lenta duro seruitus in carcere.
O mors laboris vna laxamen grauis!
O mors doloris portus, & mali quies!
Notúmque paucis commodum mortalibus,
Formido prauis, & bonis votum, tuo
Sinu recepta naufragum hoc corpusculum,
Et sempiterna duc quietis in domum,
Quò non sequetur vis dolus, calumnia.
CH. *O te beatum hac pectoris constantia!*
O nos misellos, quos iners animi metus,
Felicitatis priuat hoc consortio!
Quando igitur ipse quod opus est facto tenes,
Salue valéque sempiternum dicimus.

Quàm discors hominum tramite dispari
Versat lis animos! non metuit mori,
Qui nil commeruit: qui meruit mori,
Si vanis leuiter mors crepuit minis,
Exanguis trepidat degeneri metu.
Quàm mortem fugiunt grauiter improbi,
Per flammas, per aquas, saxáque deuia,
Tam mortis cupidi præcipitant boni
Illustres animas dura per omnia.
Nempe ignota malis commoda mors habet:
Et fati comes est vita beatior:
Nec toti morimur: sed melior rogos
Nostri pars auidos spernit, & æthera
Sublimis patrium scandit: & igneos

Inter

Inter cœlicolas certa animas manet
Sedes innocuas. at male conscios
Manes exagitant sulphureo in lacu
Crinitæ colubris Eumenides nigris,
Et ieiuna auidi guttura Cerberi,
Et nunquam saturi copia Tantali.
Hinc formido malis: hinc bona spes bonis:
Et vitæ fragilis prodiga pectora
Dum vitam properant in fragilem sequi.
O Siren magicis illecebris potens,
Et fallacis amans vita fugax boni,
Tu nobis teneris blanditijs mali
Vicinum effugium claudis. & obstruis
Portum perpetuæ pacis amabilem,
Nullus terror vbi Martius increpat,
Nec rauco reboant classica murmure,
Nec pirata rapax æquora territat,
Nec latro tacitum trux nemus obsidet:
Nec sceptri misera prædo cupidine
Insanus populis exitium creat:
Nec felix placido solus vt otio
Torpescat, tenues cladibus obruit:
Nec viles animas qui miserabilis
Vulgi pro titulis mutet inanibus.
Sed tranquilla quies, almáque faustitas,
Et simplex probitas omnia possidet,
Et ferri in tenebras indocilis dies,
Et vita alterius nescia funeris,
Et luctus queruli nescia gaudia.
O dulce hospitum corporeæ domus,
Et vitæ nimium carcer amabilis,
Iam tandem magicis exue nexibus

Mentem cœligenam, quam patria suæ
Oblitam gremio amplecteris ebriam
Lethes somniferæ deside toxico,
Et lætam thalami degeneris iugo.
O fallax lutei tegmem amiculi,
Vanesce in cineres rursum abiens tuos!
Vt rursus patrio reddita mens polo,
Puri se radijs luminis expleat.
Et te pestiferis morte laboribus,
Et mentem anxiferis solue molestijs.

REGINA.

Pharisæus igitur spem fefellit. rex pari
Se vanitate pariter & me prodidit.
Vulgi loquacis dum timet rumusculos.
Formido misere, nata quid rerum gerat.
Saltationis nuper in conuiuio
Cui rex frequenti præmium spoponderat
Quodcunque peteret. illa Baptistæ caput
In lance pepigit se petituram, & feret:
Feret profectò, nisi parum notus mihi
Sit regis animus. Liber inuidia, necis
In me odia populi vertet vt reor libens:
Et ego peracta re, libenter id feram.
Odium vltionis gaudio, maculam lucro
Pensabo. Turpe est esse atrocem fœminam.
Turpe: nisi reges esse multos, turpius
Foret. Sed ambo proferunt pedem domo
Rex & Puella. quo proprior est spes, metus
Hoc grauius vrit: cuncta fortunet Deus.

HERODES, PVELLA. REGINA.

Deliberatum quid rogares iam tibi
Satis videtur? PV. *sic satis, si quidem satis*

Promis-

Promissa regum certa sint, & regia.

HE. *Ne metue firma: testibus coram, fide*
Sancita, regni posce dimidium mei,
Vel siquid animo carius regno est tuo,
Feres. volentem nulla vis auerterit.

PV. *Istud breui iam quale sit videbimus.*

HE. *Iam posce, certum est.* PV. *nil opus regno tuo*
Mihi est, quod aquè, rege te, meum reor,
Ac si ipsa teneam. rem facilem & aquam peto.

HE. *Non ego, sed ipsa ne feras tibi in mora es.*

PV. *Da in hac recisum lance Baptistæ caput.*

H. *Quod verbum ab ore temerè tibi, virgo excidit?*

PV. *Non temerè.* HE. *donum virgini indecens petis.*

PV. *Non indecorum est facinus hostem perdere.*

HE. *Hic igitur ira dignus hostis regia est?*

PV. *Is dignus ira est, scelere qui hanc meruit suo.*

HER. *Quod nunc remedium plebis odio reperiam?*

PV. *Parere populi est, imperare regium.*

H. *Æqua imperare regium est.* P. *quod iniquũ erat*
Prius imperando facere rex æquum potest.

HE. *At imperandi lex facit regi modum.*

PV. *Si principi quod placuit est ius, iam modum*
Non regibus lex, legibus sed rex facit.

HE. *Pro rege fama me tyrannum perferet.*

PV. *At sceptra metuit.* H. *Metuit: & garrit tamen.*

PV. *Compesce ferro.* H. *Regna malè seruat metus.*

PV. *Et regna vertit facilè scelerum impunitas.*

HE. *Securus est, quem ciuium seruat fides.*

PV. *Necesse reges est timeri, diligi*
Necesse non est. HE. *Odia crudelem premunt.*

PV. *In rege vulgò lenitas contemnitur.*

RE. *Hæc tota, opinor, tendit huc oratio,*

Promissa vana vt effluant. Nondum mihi
Regum videre nosse quæ sint munera.
Si honesta credis esse regi, & turpia,
Quæ honesta vulgus credit esse & turpia,
Falleris: amici, proximi, socer gener,
Fratres, sorores, ciuis hostis pauperum
Sunt vincla: vana regibus vocabula.
Diadema quisquis induit capiti semel,
Vulgaris omnes ponat officij gradus.
Nil arbitretur turpe, quod regi vtile:
Nullum indecorum facinus esse existimet,
Suæ salutis quod facit causa. Salus
A rege populi pendet, igitur consulit
Populi saluti quisquis in regem est pius.
Tantíne sanguis huius erit homunculi,
Vt tu diebus sollicitus ac noctibus,
Non conquiescas? deme nobis hunc metum,
Sceptris pudorem, vastitatem mœnibus.
Armis rapinas, ciuicum bellum omnibus
Statuere magno oportet exemplo & nouo,
Vt sacrosancta regna sint mortalibus.
Scelus patrauit: scelere pessum eat suo.
Si nil patrauit coniugi pereat tuæ
Da coniugi hostem. coniugem si negligis,
Promissa redde filiæ rex & parens.
HER. *Promissa certum est optima reddere fide:*
At illa, si me consulet, sapientius
Optabit. REG. *At, si consulet me, ne sua*
Consilia mutet. HER. *Itáne? sic ne oportuit*
Iurasse temeré? sic puellæ me meam
Obstringere fidem? sic salutem, regnum, opes,
Vitam, necémque fœminæ committere?

REG.

REG. *Promissa regum certa firmet veritas.*
HER. *Quando negare non licet, quod modò licet,*
Admoneo rursum, & oro ne quid sanguine,
Sexúque vestro, & regio culmine parum
Dignum patrare cogat iracundia,
REG. *Hæc mitte: nostra linque cura cætera.*
HER. *De vate si quid statueritis durius,*
Vestra illa culpa, vestrum erit periculum.
REG. *Iam vindicata dignitas est regia,*
Ne pateat vlli in posterum ludibrio:
Iam faxo populus peruicax de regibus
Loqui modestè vel malo discat suo:
Et siue reges æqua iniquáve imperent,
Æquo ferenda populus animo omnia putet.

CHORVS.

Dauidis regnum, Solymaq; turres,
Et locupletis Solomonis arces,
Vnde tam dirus furor in prophetas?
Sanguinis iusti sitis vnde sæua?
Quem decet normam pietatis esse,
Vnicum est vitæ specimen scelestæ.
Furta, vis, cædes, dolus, & rapina
Sunt tua tirocinium palæstræ.
Non sacerdoti pietas nefandis
Fraudibus suadet cohibere dextras.
Cultor idoli populus reliquit
Omnium rerum dominum & parentem.
Pro Deo lignum colitur, lapísque:
His calent aræ vitulis & agnis.
Et suæ dextræ simulacra adorat
Artifex: vitam sine lege truncum
Poscit, à muto eloquium precatur:

Pauperi diues, dominus ministro
Supplicat: ritus pereunt vetusti.
Te prophetarum cruor innocentum
Iudicis magni rapit ad tribunal:
Pauperes clamant, viduæq; cœlum
Questibus implent.
Ergo te iustæ manet vltionis
Pœna, non mendax, nisi fallor, augur.
Namque qui fastus premit insolentes
Arbiter cœli, maris, atque terræ
Spectat ex alto, lachrymásque plebis,
Et preces tristes meminit, manúque
Vindice infandi sceleris propinquas
Exiget pœnas, quibus intumescis
Insolens victor tibi vertet arces.
Barbarus miles tua possidebit
Prædia: externo domino refundet
Vinitor fructus tuus: alta quæ nunc
Surgit in cœlum Solomonis ædes
Exterus messem faciet colonus.
Ergo dum præbet tibi pœnitendi
Numinis fauor spatium, relictis
Turpiter vitæ vitijs peractæ,
Exteri ritus simulachra pelle,
Et sitim fraterni auidam cruoris,
Et famem argenti cohibe profanam.
Sed nec exactæ malè pœnitebit
Te tuæ vitæ, neque sacra ab æde
Exteri ritus simulachra pelles,
Nec sitim fraterni auidam cruoris,
Nec famem argenti fugies profanam
Ergo te pestis vitiosa carpet.

Te fa-

Te fames, bellum, macies, egestas
Opprimet, donec merito rependes
Sanguine pœnas.

NVNCIVS. CHORVS.

NVN. *Quis indicabit vbi reperiam gentium*
Comites prophetæ, nuncium vt tristem feram?
CH. *Nisi fortè properas, siste paulisper gradium.*
Eloquere paucis. scire quid feras iuuat.
NVN. *At non iuuabit scisse, scire quod cupis.*
CH. *Vt vt se habent res, ne moram inuide breuem.*
NVN. *Scisti puella ab rege quid petiuerit?*
CH. *In lance vatis sibi caput cæsum dari.*
NVN. *In lance vatis abstulit cæsum caput.*
CH. *O facinus atrox! ille cœlestis vigor,*
Decúsque vultus morte tristi emarcuit:
Et ora nuper plena sacro numine
Clausit perenni dira vis silentio.
NVN. *Quid fles? inanes mitte questus fundere.*
CH. *Quum flenda videã, & audiã flendum negas?*
NVN. *Si flenda mors est, mortuos illi fleant*
Quorum sepultæ spes iacent cum corpore,
Qui post soporis terminum breuissimi
Reditura membra non putant: & alteram
Superesse vitam. Mortuos miseri fleant,
Miserósque tantùm. Neminem facere potest
Fortuna miserum: similis insontem licet
Sontémque maneat terminus vitæ, tamen
Male morietur nemo, qui vixit bene:
De genere miseros exitus si iudices,
Miseros putabis tot patres sanctos, quibus
Crux, ensis, vnda, flamma clausit spiritum.
Nam veritatis qui satelles occidit

Pro religione, patriísque legibus,
Ominibus illum prosequi bonis decet,
Votísque vita poscere similem exitum.
CH. *Verè profectò es elocutus omnia.*
At nos opinio quos & errores trahunt,
Dum fata fugimus, fata stulti incurrimus.
Ignis pepercit, vnda mergit: aëris
Vis pestilentis æquori ereptum necat:
Bello superstes tabidus morbo perit.
Differre, non vitare fata dat Deus:
Et fœneramur mortis in dies moras
Morbis, periclis, luctibus, molestijs.
Nec longa vita est alıud, ac longi mali
Catena, mortis nexa ad vsque terminum
Serie perenni. Nec ligati hoc vinculo
Seruire miseri nos putamus: exitum
Quàm seruitutem potius exhorrescimus.

FINIS.

MEDEA
EVRIPIDIS

INTERPRETE
Georgio Buchanano Scoto.

AD ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM IOANnem à Lucemburgo, Iueriaci Abbatem, Georgij Buchanani Præfatio.

NON dubito plerosque futuros, Princeps clarissimè, qui statim vbi hæc in manus sumpserint, meam admirentur impudentiam, vel potius temeritatem quòd in tanto bonorum ingeniorum prouētu, id ego potissimùm sim ausus aggredi, quod aliorum vel pudor refugerat, vel reformidarat audacia, atque Euripidi vertendo manum admoliri non pertimuerim, præsertim cum non ignorarem hanc à plerisque rem prius tentatam, vni. Erasmo ita successisse, vt iuxtà ab incepto me deterrere debuerit illorum casus, atque huius felicitas: qui prꝫterquam quòd ad eam rem venerat tot bonarum artium præsidio instructus, etiam si qua erat in hac parte nouitatis gratia, eam præoccupauerat. Accedit & illud, quòd prꝫter summam in choris obscuritatem (quæ huic scriptori adeò familiaris est, vt eam de industria sectatus esse videatur) hæc ipsa quondam fabula ab Ennio prius versa fuerat, cuius non pauci versus adhuc in veterum Commentariis passim leguntur quorum comparatio his nostris, alioqui obscuris, pluri-

mum ſua luce officere poſſet. Ego verò tantùm abeſt vt his à ſcribendo rebus fuerim deterritus, vt in vtriuſque fortunæ qualemcunque euentum non mediocre præſidium hinc fore iàm animo præceperim, atque mihi ipſi quodammodo ſpoponderim. Nam tametſi plauſum à ſtudioſorum theatro hæc fabula non accipiat; ſi vtcunque tamen ſteterit, nec ignominioſe explodatur, nunquam æquè moleſtè feram, Ennij atque Eraſmi auctoritate mihi tenebras offundi, quàm me poſt tam præclara nomina qualemcunque ſaltem locum tenuiſſe. Hoc verò quicquid eſt operæ, nos tibi Princeps clariſſ. potiſſimùm cenſuimus dicandum, non modò vt grati ſaltem animi profeſſione tuam erga me ſummam teſtarer humanitatem, aut à veſtræ familiæ nobiliſſimæ ſplendore contra calumniantium inuidiam præſidium mihi peterem, ſed vt meliori ſpe reliquorum doctorũ ſuffragiis me committerem. ſi tui iudicij prærogatiuo ſubnixus eſſem: qui cum in omni diſciplinarum genere principatum teneas, ac in hoc poeticę ſtudio ſingulari quadam felicitate verſeris, ſoles tamen, vt inquit ille, meas eſſe aliquid putare nugas.

ARGVMENTVM.

IAſon Medea Comite Corinthum profectus, cum Glauca Creontis Corinthiorum regis filia nuptias pa, ciſcitur. Medea verò indicto à Creonte exilio, vnius diei moram exorat. Idq. beneficium vt remuneraretur, dono per filios ad Glaucam mittit veſtem & coronam aureã quibus illá induta extinguitur: Creon quoq; filiæ adhærens perit. Medea cùm ſuos interfeciſſet liberos,

currum quem à Sole acceperat, alatis draconibus iunctum, conſcendit, atque Athenas profugit. Ibique Ægeo Pandionis filio nubit. Pherecydes autem & Simonides aiunt. Iaſonem à Medea recoctum, iuuenem denuò factum. De patre verò eius Æſone, is qui de Argonautarum reditu ſcripſit, ita inquit:

Atque, iterum blanda fecit reuiuere iuuenta
Aeſona ſubtili diſtringens arte ſenectam,
Plurima cum labris coxiſſet pharmaca in aureis.

Æſchylus in fabula quæ Nutrices Bacchi inſcribitur, ait. Bacchi nutrices, earumque viros, iuuenes ab ea denuò factos. Staphilus autem inquit Iaſonem quodammodo à Medea peremptum. Nam cum eius ſuaſu ſub Argus puppe obdormiret. nauiſque iamiam vetuſtate ſolueretur, ruina puppis oppreſſus perijt.

Aliter, per Ariſtophanem Grammaticum.

Medea odio aduerſus Iaſonem concepto propter nuptias Glaucæ Creontis filiæ, Glaucam, Creonta, ac ſuos etiam liberos interemit. relictoque Iaſone Ægeo nupſit.

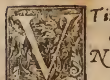
Fabula Corinthi fingitur agi. Chorus eſt é mulieribus Chorinthijs. Docuit eam Pythodoro prætore circiter octogeſimam ſeptimam Olympiadem.

PERSONÆ.

NVTRIX Medeæ.
PAEDAGOGVS.
MEDEA.
CHORVS mulierum Corinthiarum
CREON Rex.
IASON.
AEGEVS Rex Athen.
NVNTIVS.
FILII Medeæ.

EVRIPIDIS TRAGICI MEDEA.

NVTRIX.

Tinam Pelasgis littus Argo ad Colchicum
Non transuolasset Cyaneas Symplegadas:
N ec strata saltu pinus olim Pelio
C ecidisset acta nec virorum fortium
D extris, tulisset arietis spolium aurei
P elia imperante: non hera excelsam mea
M edea Iolchon appulisset, Iasonis
A more sæuo pectus ægrum saucia:
A uctor puellis nec trucidandi patrem
P eliam, Corinthi degeret cum liberis,
V iróque, gentis cuius exul incolit
S olum, fauorem demereri sedula,
E t ipsa vbique morem Iasoni gerens:
„ F elicitatem quam supremam existimo,
„ C oncors marito mulier vbi degit suo.
N unc odia feruent, dissident charissimi
N uper: suorum liberorum proditor,
H eraque Iason nuptiis regalibus
F ruitur, tyranni filiam Corinthij
C reontis arcto coniugem amplexu fouens.
A t misera miseris habita ludibrio modis
M edea, pactam clamat infelix fidem

P ignus-

Pignusque fidei dexteram inuocat dati:
Testesque pacti conscios facit deos,
Non ita merenti quam rependat gratiam
Fallax Iason. inedia se macerans
Iacet: doloris magnitudine obruta,
Flumine perenni lacrymarum liquitur.
Ex quo mariti sensit in se iniuriam,
Immota vultus, mœsta terræ lumina
Figit: procellæ similis, aut scopulo, abnuit
Surdis amicorum auribus solamina:
Nisi quòd subinde colla flectens candida,
Secreta secum expostulat, deflens patrem.
Patriam, penates patrios, quos prodidit,
Virum secuta cui modò contemnitur.
At misera tandem iam suis didicit malis,
Quàm sit paternum suaue non linquere solum. "
Infensa natos odit: aspectu frui
Non gaudet, illud vereor, vt ne quid noui
Excogitet. nam cum patitur iniuriam "
Elatus animus, haud facilè sibi temperat. "
Hanc noui ego probè: trepidáque exanimor metu
Ne ferrum acutum condat in præcordia,
Ingressa furtim tectum vbi torus sternitur:
Aut ne maritum perimat, ac sponsam simul:
Dein maius ipsa subeat infortunium.
Metuenda sanè est, nec facilè victoriam
Referet, in illam si quis odia exerceat.
At cursu omisso iam reuersi liberi
Non mente voluunt matris infausta mala.
Puerilis animus grauibus haud curis patet. "
Antiquum herilis familiæ peculium, PÆD.
Quid sola stabas conquerens propter fores?

A bs te relinqui sola, Medea vt feret?
NVT. S enex minister liberorum Iasonis,
„ M ancipia frugi, si quid euenerit heris,
„ A eque dolore suo decet vt incommodo.
V is me doloris eò redegit, vt solo
C œloque cogar enomere dominæ mala.
PÆD. Q uid? misera nondum luctus statuit modum?
NVT. A fine tantum luctus, ô bone vir, abest,
V t hæc doloris sola sint primordia.
PÆD. O stulta, si quidem sic decet de heris loqui,
V t nil malorum comperit recentium:
NVT. Q uid istud est? ne pigeat effari, senex.
PÆD. N il. extulisse me priora pœnitet.
NVT. A mabò, me conseruum haud celaueris.
N am si necesse est, spondeo silentium.
PÆD. S acras ad vndas abeo Pyrenes, vbi
S edere soliti sunt ad aleam senes.
C olloquia dum clàm capto secreta, audio
E xigere pueros vt Corintho cogitet
C um matre, regni sceptra qui hic tenet Creon:
V erùs ne rumor hic sit, haud certò scio.
F alsum esse mallem, ac falsus vt sit comprecor.
NVT. E t hæc Iason liberis fieri sinet,
I ratus etsi dissidet cum coniuge.
PÆD. A ffinitati vetus amor cedit nouæ:
N ec huic amicus perstat ille familiæ.
NVT. P erimus igitur, si malum accedit malo
N ouum vetusto, donec exhaustum hoc erit.
PÆD. A t tu quiesce, & comprime hæc silentio.
N am tempus haud dũ est, hoc heræ, vt fiat palàm.
NVT. A udite pueri, qualis in vos sit parens.
P erire nolim, dominus est enim meus:

Verùm

V erùm erga amicos perfidus deprenditur.
P ublica querela est ista, iamdudum ipsa scis, PÆD.
S ibi malle cunctos esse bene, quàm proximo: "
H unc iure, at alium commodo addictum suo "
S i charitati liberûm sponsam pater
P rafert Iason, nil facit certè noui.
I ntrò ite pueri, cuncta succedent bene. NVT.
A t tu seorsum hos contine, quantum potes,
N- éue ad parentem propius accedere sinas.
I ra frementem nuper, oculis flammeis
V idi minantem nescio quid istis: neq;
I mponet iræ frena, donec quempiam
F eriat. in hostes potius utinam hunc impetum
F ortuna, amicis incolumibus, transferat.
I nfelix ego, miseris curis MED.
C onfecta, hei mihi quomodo perij:
H oc, hoc ipsum est, chari pueri, NVT.
A estuat ira animus genitricis.
T urget bilis, properate citò.
T ecta subite:
N eue accedite lumina propriùs,
N eue adieritis, sed vitate
A nimúmque ferum, ac tristis ingenium
M entis, præcipitis, iamiam ite,
I ntrò abscedite celeri passu.
N am luctus dubio procul olim
N ubes surgens subitò ardebit
M aiore furore: ac patrabit
A liquid mentis vis infrenis,
E t serie stimulata malorum.
H eu, heu, tolerauí misera, tole MED.
rauí mala magnis deflenda

L ustibus. O nati scelerati
V os malè perdat miseranda parens
C um patre, ac tota domus pereat.
NVT. M e miseram, cur natos patris
P eccato adscribis? cur illos
O distis? heu mihi pueri miserè
M etuo ne quid secus eueniat.
„ G rauis est regum fastus, & ira
„ N imium memoris, qui dare leges
„ S unt solitis alijs, lege solutis
„ I psi. iudice me libertas
„ P ar, & vita æquatio præstat,
„ S éque assuescere legibus æquis,
„ S i non regifico splendore, at
„ T utò consenuisse licebit.
N am popularius æqui iuris
P rimum est nomen, & experiundo, &
V su longè præstabilius.
„ A t sublimia nunquam stabili
„ P erstant homini fixa pede diu, ac
S i quando sors læua intonuit,
H oc ex fonte innumera luctus
V nda in splendida tecta redundant.
CH. V ocem audiui, audiui planctum
M isera Colchidos. animi nondum
A estus composuit, fare age anus.
I n vestibulo stans audiui
I ntra atria clamorem. haud lator
V estra mulier luctu domus,
A c mihi minimè grata geruntur.
NVT. D omus heu perijt.
D eserta omnia, detinet illum

Aula

A ula tyranni, ac contabescit
L uctu in thalamis hera, amicorum
N ullo mollita animum hortatu.
H eu heu, ruat in caput hoc miserum MED.
F ulmen ab æthere. quis mihi superest
D ehinc vita vsus, viuere vt optem?
E heu longis tristem curis,
P arcæ, miseram abrumpite vitam.
A udisti ô Iupiter ô tellus, CHO.
O lux, quam vocem misera edat
M ulier? quod tandem immoderatum
T halami desiderium cogit,
S tulta, accelerare horam fati?
I stud ne expete, quòd si coniux
C onnubio tuus aliò fruitur,
I d ne improperes illi crimen.
H anc tibi iudex Iupiter æquus
D irimet litem. nec te afflictes
S ocium lugendo tori.
O' magna Themi, atq; Artemi sancta, MED.
C ernitis, impius in me coniux
Q uale patrarit facinus, sancto
M ihi iureiurando adstrictus?
Q uem cum sponsa vtinam simul ipsis
A edibus oppressos conspiciam,
Q ui immeritam læsere priores.
O' pater, ô patria à me inhonestè
G ermano deserta perempto.
Q uos vocet audis, quos imploret? NVT.
T hemin augustam, cum Ioue, præses
Q ui creditur esse sacramenti.
N ec cohibere hera poterit facilè

P ectoris astus.
CH. Q uî fiet prodeat vt coram?
A uribus vt sermonis nostri
V ocem hauriat, vt, si pote fieri,
A cres animi leniat iras,
A c violentum ingenium ponat?
NVT. H audquaquam sedulitas nostra
D eerit amicis.
CH. A t abi mea tu, dominamq; foras
E duc, atq; alloquere. heus propera
N e designes quicquam asperius
H os aduersum, quos habet intus.
G liscit enim vis sæua doloris,
NVT. E ffecta hæc dabo. Sed metuo vt hera
P ersuadere queam. ista labori
G ratia vestro à me referetur:
E t si fœta more leæna
L uminis acies flammea seruis
T riste minetur, si quis propius
V t compellet, tentet adire,
» N il peccarit, veterum læua ac
» P ræpostera qui vocet ingenia,
» Q ui cantus ad sacra deorum,
» A d conuiuia, festasq; epulas
» I nstituere, illecebras gratas
» A uribus: at suauilo quum carmen
» N emo inuenit quo sedaret
» T ristes animi curas, vnde
» M ortes, plurimáq; mala erumpunt
» E uersura domos. verùm istis
» C antu medicari vtilius erat.
» A d lautas epulas quid frustra

I lia tendunt, copia vbi dapis "
P rasente animum lætitia explet? "
M œsti luctus gemitus nostras CH.
P erculit aures, clamat misera
I lla, quam dolor edere cogit,
V oce, malum compellans sponsum,
V eteris desertorem thalami,
L æsa Themin Ioue natam implorat,
A rbitram iurisiurandi
Q uæ illexit miseram ad solum Achiuum
P er mare sæuum, Scythiæ aduersum,
P er ponti immensi spumantes
C ano sale fauces angustas.
E gressa tecto sum, Corinthiæ nurus MED.
D e me querendi ne sit vlli occasio.
P lerosq; noui, quòd seorsum degerent,
H abitos superbos: hos frequens præsentia
F ecit molestos: alius ingressus viam
V ita quieta, ignauiæ subit notam:
Q uia iudicandi certa veritas abest
O culis ab hominum, qui priusquam pectoris
N orint recessus intimos, visos modò
O dere, nullis prouocati iniurijs.
E rgo vrbis hospes moribus se accommodet.
N ec laudo ciuem, contumax qui ciuibus,
A sperq; agresti degit insolentia.
A t enim inopinum hoc quod mihi euenit malum,
V itam abstulit viuæ. pereo. vitæ exui
I amdudum amorem, amore mortis percita.
I nquo reposita cuncta habebam, pessimus.
P lanè virorum me reliquit vir meus.
N ihil miserius fœminis, terra, omnium "

„ Q uæcunq; viuunt, menteq́ue vigent, edidit.
„ P rimùm necesse est opibus immensis virum
„ E mere, suiq; accipere dominum corporis.
„ A ccedit aliud huic malo grauius malum,
„ I n quo periclum maximum, frugi vir, an
„ N equam: mulieri repudium infame est, neq;
„ S ponsæ maritum ius recusandi est suum.
„ I n iura moresque venientem opus est nouos
„ P lanè ariolari: quippe quæ haud didicit domi
„ Q uali marito seruiendum sibi foret.
„ E t ista rectè cuncta cum curaueris,
„ S i degat vnà sponte vir patiens iugi,
„ B eata vita est. sin secus, præstat mori.
„ D omesticorum si quis offendat virum,
„ F oras profectus sedat ægritudinem,
„ C haris amicis iunctis, aut æqualibus:
„ A t nos necesse est vnius ab arbitrio
„ P endêre, in vnumque intueri: & interim
„ V itam periclis non carentem degere
„ D omi asseuerant, ferre sese lanceam.
„ E rrore ducti: nam ter in acie prius
„ A rmata certem, liberos quàm edam semel.
S ed non vtrasq; hæc spectat æquè oratio.
H æc nanq; patria tibi, hic penates patrij,
P ræsidia vitæ grata conuersatio
I nter sodales, contrà inops ego, patria
E xtorris, aspra læsa contumelia,
A coniuge solo aducta præda barbaro.
N on hic propinquus, mater, aut germanus est,
A d quos malorum afflicta tempestatibus
M e veluti portum recipere in tutum queam.
T antisper igitur impetrare abs te velim,

Dum

D um mihi facultas aliqua, ratione suppetet
Q ua de marito expetere supplicium queam,
O b qua patrauit immerenti, & plectere
I lli locatam cum parente filiam,
S is tacita, plena mulier alioqui metus, "
I nfirma, ferrum contueri haud sustinet: "
A t in torum si quispiam peccauerit, "
N ullum cruoris pectus est sitientius. "
I d fiet. etenim iure pœnas expetis CH.
M edea. sortem nec dolere te tuam
M iror, Creonta sed video regem gradum
F erre huc, nouorum consiliorum nuncium.
T e, torua, vultu tetrico, iratam viro CR.
M edea, monui, regno vt extorris meo
C omitata geminis hinc abires liberis,
V etui morari, quando decreti arbiter
I stius ego sum non reuertar hinc prius
D omum, exulem quàm finibus protrusero.
H ei pereo, penitus vndecunq; miserrima, MED.
O mnes rudentes explicant hostes mei:
M ali nec vsquam commodus datur exitus.
A fflicta quamuis pessimè, id quæram tamen,
Q uæ causa regno me exigere cogit Creon?
T e metuo (quorsum falsa opus prætendere?) CR.
L etale gnatæ ne exitium struas meæ:
C ausæ timorem suggerunt hunc plurimæ.
S agax es, artes gnara longè pessimas,
G rauiterq; tædis orba fers diuortium,
E t nunc minari fama te refert malum
S ponsoque, sponsæque & nouæ nuptæ patri.
A t id prius quàm fiat, anteuortere
V olo cauendo. præstat autem odium tuum

N unc ferre, fera quàm, peracto facinore,
H anc lenitatem luere pœnitentia.
MED. N on fama primùm nunc nocet Creon mihi
M isera, sed antè damna non semel dedit.
» Q uicunque vera praeditus prudentia est,
» N e disciplinis liberos impensius
» E rudiat aequo, nec sapere doceat nimis.
» N am pigra praeter quae sequuntur ocia,
» O bliquus vrget liuor illos ciuium.
» A pud imperitos scita si sophiae noua
» P romas, ineptum rentur, atque inutilem.
» A t si putere denuò praecellere
» H os qui sophorum authoritatem vendicant,
» E ris molestus. idque adeo mihi euenit.
P erita cum sim, hos vrit inuidentia:
H is ociosa dicor: illis displicet
D iuersa vitae ratio: nec desunt quibus
O besse videar mediocri hac sapientia.
T u quoque vereris ne quid in te perpetrem.
N on hic mearum, ne time, rerum est status,
R eges vt à me metuere deceat, Creon.
A t tu quid in me perpetrasti iniquius?
N atam elocasti cui tibi lubitum est viro:
A t ego maritum prosequor odio meum.
N ec temerè opinor ista gessisti neque
R ebus secundis inuideo: quin nuptias
F acite, beati viuite: latebras fuga
P ermitte tantùm hic. laesa licet, iniurias
M ussabo: discam cedere melioribus.
CR. S peciosa sunt haec, blandaque auribus, tamen
V ereor, repostum ne coquas animo malum.
A t que adeò, tanto credo quàm pridem minus.

Prae-

P racipitis iræ mulierem, aut etiam virum,
V ites facilius, quàm modestum atque tacitum. "
D esine morandi fando causas nectere. "
A bi: statutum est ita nec ars vlla faciet
I sthic vt habites, me perosa hostiliter.
P er genua quæso, perque desponsam recens. MED.
A h, verba perdis. neutiquam persuaseris. CR.
E t me repelles, haud reueritus supplicem? MED.
E quidem familiæ non meæ te præfero. CR.
O patria, subijt nunc recordatio tui. MED.
Q ua nil secundum liberos mihi charius. CR.
O amor, hominibus pestis exitiabilis. MED.
P erinde opinor, res vti sese dabit. CR.
Q uis author horum, tu memento Iuppiter. MED.
A bscede inepta, meque curis libera. CR.
C uræ premunt me, nec egeo curis nouis MED.
H inc exigere subitò seruili manu. CR.
N oli obsecro: sed id te sine exorem Creon. MED.
A dhuc molesta mulier eris, vti video. CR.
A bibo. non, hoc vt precibus impetrem, ago. MED.
Q uorsum igitur vrges, nec meo abscedis solo? CR.
V num instruendæ modò fugæ indulge diem: MED.
E t quando curam hanc genitor abiecit, sine
M e comminisci liberis opem vltimam,
M iserescat horum. nam & tibi sunt liberi.
P arens parentis calamitatibus faue.
N am nulla cruciat cura me exilij mei,
S ed liberorum miseria me macerant.
H aud impotenti mente sum, & tyrannica: CR.
Q ui in sæpe damno mihi meus pudor fuit.
E t nunc apertè mulier erratum meum
P rauideo: verùm vince, quod vis accipe.

Præmoneo tamen id, si morantem crastinus
Hîc te videbit Phœbus, ac natos tuos,
Actum est, perîsti, fixa stat sententia.
Nunc, si necesse est, lucis vnius moram
Permitto. nam nil interim patraueris
Horum, timore quæ me habent nunc anxium.
CHO. Infelix mulier, misera, malis
Miseris obnoxia, quò tandem
Te vertes? cuius amicitiam,
Cuius tectum, aut terram inuenies
Portum malis?
Traxit ineluctabile fatum
In mare te Medea malorum.
Malè cuncta cedunt vndecunque quis neget?
Sed ne putetis pessimé hac succedere,
Sponsis adhuc mihi pugna superest cum nouis:
Ingens futurus est labor cum affinibus.
Credis tyranno quisse me palparier,
Ni subfuisset spes lucri, vel spes doli?
Supplex fuissem? contigissem illi manum?
At ille tanta præditus vecordia est,
Vt cum liceret obuiam conatibus,
Si me expulisset, ire, permisit diem
Hunc me manere: tres ego hostes qua meos
MED. Mactabo, patrem, filiam, meum virum.
Sed tanta leti cum facultas suppetat,
Vnde inchoabo, dubia, amica, fluctuo:
Subdámne thalamis, nuptialibus faces?
An ferro acuto rupta fodiam pectora,
Ingressa furtim tectum vbi torus sternitur?
Sed me moratur vna res: si capta sim
In tecta scandens? per dolum dum rem gero,

Perempt

P erempta risus exhibebo maleuolis.
A t vsitatam præstat insistere viam,
C uius perita sum, necandi pharmacis.
E sto, perierint: quod recipiet me oppidum?
Q uod erit asylum? fida quæ fidi hospitis
D omus patebit, protegétue perfugam?
N usquam est. manebo paulum, dum stabilia
A licunde nobis præsidia sese offerent.
D olis adoriar, clamque perfungar nece.
S i pellat hinc me sors ineluctabilis,
M ucrone peragam facinus ipsa vel palàm:
L ubens peribo, modò queam illos perdere.
A d culmen imus præcipitis audaciæ.
R egina nobis culta semper vnicè
H ecate triformis, artis adiutrix meæ,
T e iuro, nostra quæ colis penetralia,
N ostro è dolore nemo referet gaudium.
H is luctuosas atq; acerbas nuptias,
A ffinitatem funebrem, & meam fugam
R eddam. eia cunctis vtere simul artibus
M edea, cuncta conuoca consilia. age,
A ggredere facinus. nunc opus constantia,
A nimoque forti. quæ feras, vides. caue
V t ne propines risui nepotibus
T e Sisyphæis, nuptijsq; Iasonis,
T e, patre claro, Soleque proauo editam.
P erita es ipsa, deinde nata fœmina:
I gnaua quibus est mens honesta ad omnia, “
A d turpe superest facinus omne audacia. “
R etrò ad fontes sacra feruntur CH.
F lumina, ius & fas vertuntur.
H ominum plena dolis consilia.

Abs te relinqui sola, Medea vt feret?
NVT. Senex minister liberorum Iasonis,
„ Mancipia frugi, si quid euenerit heris,
„ Aequè dolore suo decet vt incommodo.
Vis me doloris eò redegit, vt solo
Cœloqué cogar euomere dominæ mala.
PÆD. Quid? misera nondum luctus statuit modum?
NVT. A fine tantum luctus, ô bone vir, abest,
Vt hæc doloris sola sint primordia.
PÆD. O stulta, si quidem sic decet de heris loqui,
Vt nil malorum comperit recentium:
NVT. Quid istud est? ne pigeat effari, senex.
PÆD. Nil. extulisse me priora pœnitet.
NVT. Amabò, me conseruum haud celaueris.
Nam si necesse est, spondeo silentium.
PÆD. Sacras ad vndas abeo Pyrenes, vbi
Sedere soliti sunt ad aleam senes.
Colloquia dum clàm capto secreta, audio
Exigere pueros vt Corintho cogitet
Cum matre, regni sceptra qui hic tenet Creon:
Verús ne rumor hic sit, haud certò scio.
Falsum esse mallem, ac falsus vt sit comprecor.
NVT. Et hæc Iason liberis fieri sinet,
Iratus etsi dissidet cum coniuge.
PÆD. Affinitati vetus amor cedit nouæ:
Nec huic amicus perstat ille familiæ.
NVT. Perimus igitur, si malum accedit malo
Nouum vetusto, donec exhaustum hoc erit.
PÆD. At tu quiesce, & comprime hæc silentio.
Nam tempus haud dū est, hoc heræ vt fiat palàm.
NVT. Audite pueri, qualis in vos sit parens.
Perire nolim, dominus est enim meus:

Verùm

V erùm erga amicos perfidus deprenditur.
P ublica querela est ista, iamdudum ipsa scis, PÆD.
S ibi malle cunctos esse bene, quàm proximo: "
H unc iure, at alium commodo addictum suo "
S i charitatis liberûm sponsam pater
P refert Iason, nil facit certè noui.
I ntrò ite pueri, cuncta succedent bene. NVT.
A t tu seorsum hos contine, quantum potes,
N éue ad parentem propius accedere sinas.
I ra frementem nuper, oculis flammeis
V idi minantem nescio quid istis: neq;
I mponet iræ frena, donec quempiam
F eriat. in hostes potius utinam hunc impetum
F ortuna, amicis incolumibus, transferat.
I nfelix ego, miseris curis MED.
C onfecta, hei mihi quomodo perij:
H oc, hoc ipsum est, chari pueri, NVT.
A estuat ira animus genitricis.
T urget bilis, properate citò.
T ecta subite:
N éue accedite lumina proprius,
N éue adieritis, sed vitate
A nimúmque ferum, ac triste ingenium
M entis, præcipitis, iamiam ite,
I ntrò abscedite celeri paßu.
N am luctus dubio procul olim
N ubes surgens subitò ardebit
M aiore furore: ac patrabit
A liquid mentis vis infrenis,
E t serie stimulata malorum.
H eu, heu, toleraui misera, tole MED.
raui mala magnis deflenda

Luctibus. O nati scelerati
Vos malè perdat miseranda parens
Cum patre, ac tota domus pereat.
NVT. Me miseram, cur natos patris
Peccato adscribis? cur illos
Odisti? hei mihi pueri miserè
Metuo ne quid secus eueniat.
„ Grauis est regum fastus, & ira
„ Nimium memoris, qui dare leges
„ Sunt soliti alijs, lege solui
„ Ipsi. iudice me libertas
„ Par, & vita æquatio præstat,
„ Sèque assuescere legibus æquis;
„ Si non regifico splendore, at
„ Tutò consenuisse licebit.
Nam popularius æqui iuris
Primum est nomen, & experiundo, &
Vsu longè præstabilius.
„ At sublimia nunquam stabili
„ Perstant homini fixa pede diu, ac
Si quando sors læua intonuit,
Hoc ex fonte innumeræ luctus
Vndæ in splendida tecta redundant.
CH. Vocem audiui, audiui planctum
Miseræ Colchidos. animi nondum
Æstus composuit, fare age anus.
In vestibulo stans audiui
Intra atria clamorem. haud lætor
Vestræ mulier luctu domus,
Ac mihi minimè grata geruntur.
NVT. Domus heu perijt.
Deserta omnia, detinet illum

Aula

Aula tyranni, ac contabescit
Luctu in thalamis hera, amicorum
Nullo mollita animum hortatu.
Heu heu, ruat in caput hoc miserum MED.
Fulmen ab æthere. quis mihi superest
Dehinc vitæ vsus, viuere vt optem?
Eheu longis tristem curis,
Parcæ, miseram abrumpite vitam.
Audisti ô Iupiter ô tellus, CHO.
O lux, quam vocem misera edat
Mulier? quod tandem immoderatum
Thalami desiderium cogit,
Stulta, accelerare horam fati?
Istud ne expete, quòd si coniux
Connubio tuus aliâ fruitur,
Id ne improperes illi crimen.
Hanc tibi iudex Iupiter æquus
Dirimet litem. nec te afflictes
Socium lugendo tori.
O' magna Themi, atq; Artemi sancta, MED.
Cernitis, impius in me coniux
Quale patrarit facinus, sancto
Mihi iureiurando adstrictus?
Quem cum sponsa vtinam simul ipsis
Aedibus oppressos conspiciam,
Qui immeritam læsere priores.
O' pater, ô patria à me inhonestè
Germano deserta perempto.
Quos vocet audis, quos imploret? NVT.
Themin augustam, cum Ioue, præses
Qui creditur esse sacramenti.
Nec cohibere hera poterit facilè

I lia tendunt, copia vbi dapis "
P ræsente animum lætitia explet? "
M œsti luctus gemitus nostras CH.
P erculit aures, clamat misera
I lla, quam dolor edere cogit,
V oce, malum compellans sponsum,
V eteris desertorem thalami,
L æsa Themin Ioue natam implorat,
A rbitram iurisiurandi
Q uæ illexit miseram adsolum Achiuum
P er mare sæuum, Scythiæ aduersum,
P er ponti immensi spumantes
C ano sale fauces angustas.
E gressa tecto sum, Corinthiæ nurus MED.
D e me querendi ne sit vlli occasio.
P lerosq; noui, quòd seorsum degerent,
H abitos superbos: hos frequens præsentia
F ecit molestos: alius ingressus viam
V itæ quietæ, ignauiæ subit notam:
Q uia iudicandi certa veritas abest
O culis ab hominum, qui priusquam pectoris
N orint recessus intimos, visos modò
O dere, nullis prouocati iniurijs.
E rgo vrbis hospes moribus se accommodet.
N ec laudo ciuem, contumax qui ciuibus,
A sperq; agresti degit insolentia.
A t enim inopinum hoc quod mihi euenit malum,
V itam abstulit viuæ. pereo. vitæ exui
I amdudum amorem, amore mortis percita.
I nquo reposita cuncta habebam, pessimus.
P lanè virorum me reliquit vir meus.
N ihil miserius fœminis, terra, omnium "

„ Q uacunq; viuunt, menteque vigent, edidit.
„ P rimùm neceſſe eſt opibus immenſis virum
„ E mere. ſuiq; accipere dominum corporis.
„ A ccedit aliud huic malo grauius malum,
„ I n quo periclum maximum, frugi vir, an
„ N equam: mulieri repudium infame eſt, neq;
„ S ponſa maritum ius recuſandi eſt ſuum.
„ I niura moresquè venientem opus eſt nouos
„ P lanè ariolari: quippe quæ haud didicit domi
„ Q uali marito ſeruiendum ſibi foret.
„ E t iſta rectè cuncta cum curaueris,
„ S i degat vnà ſpontè vir patiens iugi,
„ B eata vita eſt. ſin ſecus, præſtat mori.
„ D omeſticorum ſi quis offendat virum,
„ F oras profectus ſedat ægritudinem,
„ C haris amicis iunctus, aut æqualibus:
„ A t nos neceſſe eſt vnius ab arbitrio
„ P endêre, in vnumque intueri: & interim
„ V itam periclis non carentem degere
„ D omi aſſeuerant, ferre ſeſe lanceam.
„ E rrore ducti: nam ter in acie prius
„ A rmata certem, liberos quàm edam ſemel.
S ed non vtraſq; hæc ſpectat æquè oratio.
H æc namq; patria tibi, hic penates patrij,
P ræſidia vitæ grata conuerſatio
I nter ſodales, contrà inops ego, patria
E xtorris, aſprà læſa contumelia,
A coniuge ſolo aduecta præda barbaro.
N on hic propinquus, mater, aut germanus eſt,
A d quos malorum afflicta tempeſtatibus
M e veluti portum recipere in tutum queam.
T antiſper igitur impetrare abs te velim,

D um mihi facultas aliqua, ratione suppetet
Q ua de marito expetere supplicium queam,
O b qua patrauit immerenti, & plectere
I lli locatam cum parente filiam,
S is tacita, plena mulier alioqui metus, "
I nfirma, ferrum contueri haud sustinet: "
A t in torum si quispiam peccauerit, "
N ullum cruoris pectus est sitientius. "
I d fiet. etenim iure pœnas expetis CH.
M edea. fortem nec dolere te tuam
M iror, Creonta sed video regem gradum
F erre huc, nouorum consiliorum nuncium.
T e, torua, vultu tetrico, iratam viro CR.
M edea, monui, regno vt extorris meo
C omitata geminis hinc abires liberis,
V etui morari, quando decreti arbiter
I stius ego sum non reuertar hinc prius
D omum, exulem quàm finibus protrusero.
H ei pereo, penitus vndecunque miserrima, MED.
O mnes rudentes explicant hostes mei:
M ali nec vsquam commodus datur exitus.
A fflicta quamuis pessimè, id quæram tamen,
Q ua causa regno me exigere cogit Creon?
T e metuo (quorsum falsa opus prætendere?) CR.
L etale gnatæ ne exitium struas meæ.
C ausæ timorem suggerunt hunc plurimæ.
S agax es, artes gnara longè pessimas,
G rauiterque tædis orba fers diuortium,
E t nunc minari fama te refert malum
S ponsoque, sponsæque & nouæ nuptæ patri.
A t id prius quàm fiat, anteuortere
V olo cauendo. præstat autem odium tuum

N unc ferre, fera quàm, peracto facinore,
H anc lenitatem luere pœnitentia.
MED. N on fama primùm nunc nocet Creon mihi
M isera, sed antè damna non semel dedit.
» Q uicunque vera præditus prudentia est,
» N e disciplinis liberos impensius
» E rudiat æquo, nec sapere doceat nimis.
» N am pigra præter quæ sequuntur ocia,
» O bliquus vrget liuor illos ciuium.
» A pud imperitos stulta si sophia noua
» P romas, ineptum rentur, atque inutilem.
» A t si putere denuò præcellere
» H os qui sophorum authoritatem vendicant,
» E ris molestus. idque adeo mihi euenit.
P erita cum sim, hos vrit inuidentia:
H is ociosa dicor: illis displicet
D iuersa vitæ ratio: nec desunt quibus
O besse videar mediocri hac sapientia.
T u quoque vereris ne quid in te perpetrem.
N on hic mearum, ne time, rerum est status,
R eges vt à me metuere deceat, Creon.
A t tu quid in me perpetrasti iniquiu?
N atam elocasti cui tibi lubitum est viro:
A t ego maritum prosequor odio meum.
N ec temerè opinor ista gessisti neque
R ebus secundis inuideo: quin nuptias
F acite, beati viuite: latebras fuga
P ermitte tantùm hic. læsa licet, iniurias
M ussabo: discam cedere melioribus.
CR. S peciosa sunt hæc, blandaque auribus, tamen
V ereor, repostum ne coquas animo malum.
A t que adeò, tanto credo quàm pridem minus.

Præ-

P racipitis iræ mulierem, aut etiam virum,
V ites facilius, quàm modestum atque tacitum. "
D esine morandi fando causas nectere. "
A bi: statutum est ita nec ars ulla faciet
I sth ic vt habites, me perosa hostiliter.
P er genua quæso, perque desponsam recens. MED.
A h, verba, perdis. neutiquam persuaseris. CR.
E t me repelles, haud reueritus supplicem? MED.
E quidem familiæ non meæ te præfero. CR.
O patria, subijt nunc recordatio tui. MED.
Q ua nil secundum liberos mihi charius. CR.
O amor, hominibus pestis exitiabilis. MED.
P erinde opinor, res uti sese dabit. CR.
Q uis author horum, tu memento Iuppiter. MED.
A bscede inepta, meque curis libera. CR.
C uræ premunt me, nec egeo curis nouis MED.
H inc exigere subitò seruili manu. CR.
N oli obsecro: sed id te sine exorem Creon. MED.
A dhuc molesta mulier eris, uti video. CR.
A bibo. non, hoc vt precibus impetrem, ago. MED.
Q uorsum igitur vrges, nec meo abscedis solo? CR.
V num instruendæ modò fugæ indulge diem: MED.
E t quando curam hanc genitor abiecit, sine
M e comminisci liberis opem vltimam,
M iserescat horum. nam & tibi sunt liberi.
P arens parentis calamitatibus faue.
N am nulla cruciat cura me exilij mei,
S ed liberorum miseriæ me macerant.
H aud impotenti mente sum, & tyrannica: CR.
Q uin sæpe damno mihi meus pudor fuit.
E t nunc apertè mulier erratum meum
P rauideo: verùm vince, quod vis accipe.

P ramoneo tamen id,ſi morantem craſtinus
H îc te videbit Phœbus,ac natos tuos,
A ctum eſt,periſti,fixa ſtat ſententia.
N unc,ſi neceſſe eſt,lucis vnius moram
P ermitto,nam nil interim patraueris
H orum,timore quæ me habent nunc anxium.
CHO. *I nfelix mulier,miſera,malis*
M iſeris obnoxia,quó tandem
T e vertes?cuius amicitiam,
C uius tectum,aut terram inuenies
P ortum malis?
T raxit ineluctabile fatum
I n mare te Medea malorum.
M alè cuncta cedunt vndecunque quis neget?
S ed ne putetis peſsimé hac ſuccedere,
S ponſis adhuc mihi pugna ſupereſt cum nouis:
I ngens futurus eſt labor cum affinibus.
C redis tyranno quiſſe me palparier,
N iſubfuiſſet ſpes lucri,vel ſpes doli?
S upplex fuiſſem?contigiſſem illi manum?
A t ille tanta præditus vecordia eſt,
V t cum liceret obuiam conatibus,
S i me expulisſet,ire,permiſit diem
H unc me manere:tres ego hoſtes quæ meos
MED. *M actabo,patrem,filiam,meum virum.*
S ed tanta leti cum facultas ſuppetat,
V nde inchoabo,dubia,amica,fluctuo:
S ubdámne thalamis,nuptialibus faces?
A n ferro acuto rupta fodiam pectora,
I ngreſſa furtim tectum vbi torus ſternitur?
S ed me moratur vna res:ſi capta ſim
I n tecta ſcandens?per dolum dum rem gero,

Perempt

P eremptà risus exhibebo maleuolis.
A t vsitatam præstat insistere viam,
C uius perita sum, necandi pharmacis.
E sto, perierint: quod recipiet me oppidum?
Q uod erit asylum? fida quæ fidi hospitis
D omus patebit, protegétue perfugam?
N usquam est. manebo paulum, dum stabilia
A licunde nobis præsidia sese offerent.
D olis adoriar, clamque perfungar nece.
S i pellat hinc me fors ineluctabilis,
M ucrone peragam facinus ipsa vel palàm:
L ubens peribo, modò queam illos perdere.
A d culmen imus præcipitis audaciæ.
R egina nobis culta semper vnicè
H ecate triformis, artis adiutrix meæ,
T e iuro, nostra quæ colis penetralia,
N ostro è dolore nemo referet gaudium.
H is luctuosas atq; acerbas nuptias,
A ffinitatem funebrem, & meam fugam
R eddam. eia cunctis vtere simul artibus
M edea, cuncta conuoca consilia. age,
A ggredere facinus. nunc opus constantia,
A nimoque forti. quæ feras, vides. caue
V t ne propines risui nepotibus
T e Sisyphæis, nuptiisq; Iasonis,
T e, patre claro, Soleque proauo editam.
P erita es ipsa, deinde nata fœmina:
I gnaua quibus est mens honesta ad omnia, "
A d turpe superest facinus omne audacia. "
R etrò ad fontes sacra feruntur CH.
F lumina, ius & fas vertuntur.
H ominum plena dolis consilia.

N ec pacta fides dijs sat certa est.
A udiet ex hoc muliebre bene
G enus. accrescet gloria nobis.
N on iam deinceps fama sinistra
T raducet fœmineum sexum.
E x hoc mutabit Musa modos
V atum priscorum, qui cantu
M uliebrem celebrant perfidiam.
A t si cœleste melos cithara
N os docuisset carminis author
P hœbus, paria audisset
P rogenies virum.
S ed multa potest longior ætas
N obis exprobare, virisq́;.
A t tu patriam deseruisti
A nimi vecors, vecta gemellos
T rans scopulos ponti, ac peregrinam
H abitas terram, orbata cubilis
T adis vidui, ac misera hinc exul
E ycière ignominiose.
P erijt reuerentia iurisiu-
randi. nullus superest Graijs
P udor, in cœlum sed reuolauit.
T ibi verò nec patria domus est
I nfelix, in quam ceu portum
P erfugias è thalami curis.
S ed regina potentior
O ccupat aulam.
IAS. N on nunc, sed antè sæpe perspectum est mihi
» Q uàm sit malum impotens & immedicabile
» I ra aspra, licitum fuerat & terra, & domo
» H ic tibi frui, siquidem tulisses molliter

Poten-

P otentiorum imperia,quæ nunc exulas
O b vana verba,quæ molestiam mihi
M inimè facessunt.perge,vti facis,dicere,
L ongè virorum pessimum esse Iasonem.
A t quæ in tyrannos blaterasti,si exul es
O b hæc recense pro lucro iussam fugam.
E go sævientium molliebam principum
A nimos feroces,ne exulares:tu tamen
S tulta esse pergis,prodigens conuitia,
D iisq; reges deuouens.itaq; exulas.
N ec ista amicos me mouent vt deseram.
A dsum,tuisq; commodis mulier vaco,
V t ne recedas hinc inops cum liberis,
E gens ue rerum.multa secum incommoda "
F erre fuga sueuit.sed nec indignè fero, "
N ec velle possum malè tibi,& si me oderis.
O pessime vndequaq; nam imbecillitas MED.
C onuiciari me sint tantùm mea.
M e adisti,adisti,maximè mortalium
E xose diisque,mihique,cunctisque hominibus.
N on fortitudo est ista,non fiducia, "
L æsos amicos contueri comminus, "
S ed morbus vnus omnium grauissimus "
A dditus hominibus,impudentia.id tamen "
A bs te probè actum est,quòd adieris: ego vt leuem
A nimum dolore,iurgia in te congerens:
E t tu vicissim sentias molestiam.
E t primùm vt à primis initiis ordiar,
S alutis author tibi fui,vt Graii sciunt,
Q uoscunque tecum vexit Argo Pelias.
F lammam vomentes iussus es tauros iugo
S upponere,& letale sulcis condere

S emen, draconem ſæpe in orbes nexilem,
C ircumuolutum vellus auro fulgidum, &
S opore nunquam feſſa victum lumina
F allere: perempto tibi dedi illo cernere
V itale lumen: prodito patre, & domo,
A pplicui Iolchon te ſecuta, tibi nimis
H ic obſecundans, ac mihi parum prouidens.
P eliam peremi, morte qua nulla grauior,
M anu ſuorum liberorum. ſuſtuli
T ibi metum omnem. tu tot ob beneficia
N os prodidiſti, prædo perfidiſſime,
N ouas ſecutus nuptias, poſt liberos
D e me creatos. orbus etenim ſi fores,
V eniam dediſſem coniugis cupido nouæ:
D ein peieratis dijs fides fluxa: ac ſatis
S tatuere nequeo, quos putabas tum deos
R egnare, credas nunc quoq;, an potius nouum
I us eſſe, faſq; traditum mortalibus,
V t qui tibi ipſi es conſcius perurij.
O tacta ſæpe dextera, ô ſæpe genua
F ruſtra prehenſa tibi manu infidiſſima,
V t ſpes fefellit: age, velut amicum alloquar,
S perantis inſtar aliquod abs te commodum.
E t enim rogando detegam ſcelus tuum.
Q uò nunc reuertar? ſpreta quò me conferam?
A n ad penates patrios, ac patriam,
Q uam, te ſecuta, prodidi? an potius petam
P eliæ miſellas filias, quæ me hoſpitem
T ractent benignè patris ob necem ſui?
S ic eſt, amicos perdidi domeſticos:
Q uos non decebat afficere me iniuria,
T e propter, hoſtes vniuerſos reddidi.

E rgo

E rgo beatam inter Pelasgidas nurus
M e reddidisti pro his beneficiis, virum
S um singularem nacta, fidúmque misera.
S i profuga cogor hoc solo egredier, inops,
D eserta amicis, sola, solis liberis
C omitata, pulchrum elogium erit sponso nouo
M endica proles, exulans cum coniuge,
C ui debet, aura quòd fruitur. O Iupiter
A dulterini indicia cur certa hominibus "
A uri dedisti, sed virùm in corpore nota "
I mpressa nulla est, vnde noscantur mali? "
G rauis ira res est, & malum insatiabile CH.
A mici, amicis conserunt cum iurgia. IAS.
M e, vt video, oportet eloquendi esse haud rudem:
V erùm gubernatoris instar callidi
E ffugere summa linteorum margine
L oquacitatem, mulier, istam futilem.
E go, beneficium quando nimium exaggeras,
V enerem salutis autumo authorem mea,
D ucémque cursus, ne deûm aut hominum alteri
D ebere ob illa sentio me gratiam.
I ngenij acumen acre suppetit tibi: at
O rationis arrogans iactantia est,
E a cum recens, quæ coacta feceras
A more, duris nos vt è laboribus
E ruere posses. illa tamen examine
L ibrare nolo exactiore. sicubi
P rofueris, agnosco libens beneficium.
A t, vt docebo te, incolumitate ex mea
P lus quàm dedisti, ad te redundat commodi:
P rimum, Pelasgam, patria pro barbara,
T erram colis, vbi lex & æquitas vigent,

N ec iura cedunt grauæ vel viribus.
O mnesque doctam te esse Graij intelligunt:
F amáque flores finibus si in vltimis
O rbis habitares, mentio haud fieret tui.
M ihi nec aurum sit domi aggestum, neque
O rphea canendo suauitas quæ vicerit,
S plendore si non sortis hæc decoret fauor.
H æc dicta nostris sint super laboribus,
C ontentionem quando ad hanc me prouocas:
A t quæ exprobrasti regijs de nuptijs,
P rimùm, reperies hic sapere me, dein virum
E t temperantem & tibi, meisque liberis
F idelem amicum. sed quiesce tu interim.
V t me Corinthon ex Iolcho contuli,
C umulo malorum inexplicabili obrutus,
Q uid comminisci commodum potui magis,
Q uàm si puellam regiam exul ducerem?
N on (quòd tibi ægre est) quòd torum odissem tuũ,
S ponsæque amore saucius forem nouæ,
N ec numero vt vlli liberum contenderem.
S at liberorum est: de sobole nil conqueror.
S ed, quod putandum plurimi est, vt splendidè
A euum exigamus, neue penuria premat,
Q uippe indigentes qui fugere procul sciam
C unctos amicos: vtque familia mea
P ro dignitate, liberos educerem,
E x teque natis gignerem fratres, pares
Q uos simul honorum per gradus producerem,
M eamque postquam constabilissem domum,
F elix vt essem liberis sanè tibi
H aud est opus alijs. mihi verò vtile est
C onsulere natis per futura pignora.

Num

N um cogitasse videor absurdè? torus
M odò ne angat animum? haud istud ipsa dixeris.
A t eò mulierum creuit impotentia: “
S i coniugalis salua sit fides tori, “
T um cuncta rectè creditis succedere. “
S in hac sinistrè parte quidquam, euenerit, “
Q uæ chara fuerant, sunt statim inimicissima. “
A t quàm fuisset procreasse liberos “
A liunde melius, nec fuisse fœminas? “
E xempta quantis vita foret hominum malis? “
H æc pulchrè Iason perpolita oratio est, CH.
A t mihi videre (inuita quamuis, proloquar(
E gisse iniquè, coniugem cum proderes.
Q uàm nostra vulgo dissidet sententia: MED.
O rationis qui probus erit artifex, “
F actisque iniquis, hunc reor grauissima “
P œna esse dignum. nam qua iniqua comere “
S e gloriatur lingua, non maleficio “
V llo abstinebit, ac vacua sapientia est. “
I gitur omitte splendidis coloribus
F ucare verum, & eloquendi viribus
V erbo quidem vno te subitò confecero.
S iquidem fuisses vir bonus, te oportuit
N on hæc amicis clam peregisse: at prius
M e persuasa nuptias facere nouas. IAS.
Q uin paruisses mihi suadenti probè,
S iquidem indicassem nuptias, quæ nec modò
T umidi minuere pectoris bilem potes.
N on hæc mouebat causa te, sed barbaras MED.
T ades senectam adusque, fore putaueras
P arùm decoras. IAS. *Tibi velim id persuadeas,*
N on me secutum regijs his nuptijs

C upidinem vxoris, sed, vti dixi prius,
T ua saluti consulebam, ac liberis
M eis, vti de stirpe fratres regia
D omui futuros præsidia progignerem.

MED. N e mihi dolori iuncta sit felicitas,
O pesq;, quæ cor triste curis vlcerent.

IAS. H ac vota vertes, tibiq; melius consules
P recando, ne quod vtile est, triste id putes:
N ec cum secundæ res erunt, te esse miseram.

MED. I llude. perfugium tibi inuentum est. ego
D eserta cogor his profugere finibus.

IAS. T ibi author ipsa es, ne alteri id des crimini.

MED. Q ui nam? nouus quòd prodidi te nuptijs?

IAS. D iris tyrannos execrandis deuouens.

MED. E t execratur vestra me inuicem domus.
Q uot his supersunt plura, quæ haud redarguo?

IAS. A t si qua poscis præsidia tuæ fugæ,
N atis ue, nostris ex opibus accipere, age
P rofer, parato liberali dextera
D onare, nostros tesseras ad hospites
D are, vt exulantem recipiant humaniter.
H ac si recuses mulier, haud rectè sapis.
I ram remitte: consulas tibi melius.

MED. T uis nec vti volumus hospitibus, neq;
A ccipere quicquam, nec dederis aliquid mihi.
« N am quæ mali dant dona, prosunt nemini.

IAS. A t ego deorum sancta testor numina,
N atis paratum cuncta me dare, tibiq;.
S ed tu recusas optima, & ferocia
F ugas amicos ac malo id quidem tuo.

MED. I, sponsam amatam vise. nimium demoror
A b eius oculis te procul. agite, nuptias

Facite.

F acite.fauentes fortè si respexerint
N os dij, pigebit apparasse nuptias.
S i iusto amores acrius
H umana corda vulnerent,
V irtus facessit, deperit
F ama decus. sed si Cypris
G radu modesto venerit,
N emo deorum est gratior.
R egina Cypris, aureo
E x arcu ineuitabilem
I n me sagittam haud torseris,
A moris vnctam nectare.
M i grata temperantia,
M unus deûm pulcherrimum.
I nfrenis iracundia,
R ixosáque æmulatio,
M entem mihi ne saucient
V lla dolentem pellice,
O' sancta Cypris, quæ toros
A mas carentes litibus:
P arata promptè expendere
L ecti iugalis crimina.
O' patria, ô ædes meæ,
N unquam exul, & consilij inops
A euum molestè transigam,
C onfecta miseris luctibus.
O' fata, fata tollite
E x hoc prius me lumine.
I nter molesta cuncta nil "
M olestius cognouimus, "
P elli solo quam patrio. "
N ec id relatu didicimus.

A literius:haud te ciuitas
M iseratur,aut aequalium
Q uisquam grauissimis malis
» *P ressam.malè pereat miser,*
» *M iserabilísque nemini,*
» *Q ui,cum licet,nullo colit*
» *O fficio amicos:nec aperit*
» *S yncera claustra pectoris.*
M ihi quidem amicus nunquam erit.

ÆG. *M edea salue.hoc pulchrius procemium*
N emo habet,amicos quo salutarit suos.

MED. *S alue propago prouidi Pandionis*
A egeu.vnde in istud contulisti tè solum?

ÆG. *P hœbi vetustum deserens oraculum.*

MED. *C ur vmbilicum faticanum adisti soli?*

ÆG. *P rolis cupido consulere adegit deum.*

ME *E t sobolis orbus,per deos,æuum exigis?*

ÆG. *O rbus,voluntas quando sic tulit deûm.*

MED. *C œlébs ne,vinctus an iugali copula?*

ÆG. *H aud nuptialis fuimus expertes tori.*

MED. *Q uid tandem Apollo rettulit de liberis?*

ÆG. *C armen facultatem supra humani ingeni.*

MED. *R esponsa nobis nosse num fas est dei?*

ÆG. *F as est.perita nanque mentis indiget.*

MED. *Q uid ergo dixit?scire si fas est,refer.*

ÆG. *V tri eminentem soluere vetuit pedem.*

MED. *N empe antè quā facias quid,aut quē adeas locū.*

ÆG. *P rius paternam quàm adiero rursus domum.*

MED. *T u cuius ergô ad hancce tellurem venis?*

ÆG. *P ittheius tyrannus quispiam est Trœzenius.*

MED. *P elopis,vt aiunt,filius sanctissimus.*

ÆG. *C ommunicare oraculum cum illo volo.*

S anè

S anè peritus talium & gnarus vir est. MEE.
M ihique amicos inter acceptissimus. ÆG.
S it auspicatum quicquid animo destinas. MED.
C ur corpus, oculúsque ita tuus contabuit? ÆG.
A egeu, maritus pessimus hominum est meus. MED.
Q uid ais? aperte profer ægritudinem. ÆG.
I mmeritam Iason afficit me iniuria. MED.
Q ui nam? profare quicquid est, apertius. ÆG.
H abet supra me coniugem domus heram. MED.
N empe ausus istud facinus est fœdissimum? ÆG.
S ic est. priores nunc amicos despicit. MED.
A more captus, an torum exosus tuum? ÆG.
I ngenti amore, nec suis fidus manet. MED.
V aleat, malitia si modò est qua prædicas. ÆG.
A ffinitatem concupiuit regiam. MED.
Q uis coniugem illi dederit, hoc edissere. ÆG.
I s, qui Corinthi sceptra moderatur Creon. MED.
V eniam meretur, mulier, iste tuus dolor. ÆG.
A d hæc & exul hoc misera pellor solo. MED.
A quo? recens hoc denuò narras malum. ÆG.
R egno exulare me Creon isto iubet. MED.
S init hoc Iason? nec equidem hoc facinus probo. ÆG.
V erbo repugnat, exigi re non vetat. MED.
S ed te per istud oro mentum, per tua
T e genua supplex, supplices tendo manus,
M iserere miserere mulieris miserrimæ:
N ec orbam amicis, exulémque despice.
R egno domóque contubernalem excipe.
S ic efficacem sortiantur exitum
Q uæ à diis petisti liberis super, ipseque
M oriare felix. comminisci haud alteram
Q ualis reperta est spontè, potuisses viam.

Dehinc ſaxo ne ſis ſterilis,& ſobole domum
Fundabo veſtram:tale noui pharmacum.
AEG. *Permulta ſunt cur facere tibi gratum hic velim.*
Primùm deorum,liberûm dein gratia
Quos polliceris.muneri nanque huic ego
Inefficax ſum totus.ita profectò habet.
Tu ſi Cecropium adueneris ſolum,hoſpitem
Recipere nitar,cultor vt iuſti vnicè.
Præmoneo tantùm id te mulier, ex hoc ſolo haud
Te duco:verùm ſpõtè ſi perueneris
Noſtras ad ædes,tuta mecum manſeris.
Nec vim time.te neutiquam dimiſero.
Quin effer ipſa ſpõtè greſſum hinc.nam id velim.
Me criminandi ne ſit hoſpitibus locus.
MED. *Id fiet:at ſi dederis,ita fore hæc,fidem,*
Votis abundè ſatis erit factum meis.
AEG. *Mihi ne parum credis?quid hic eſt ſcrupuli?*
MED. *Credo:ſed odit me domus Peliæ,& Creon:*
Nec me vt reuellant hi tuo ſines ſolo,
Iuratus,ac vinctus ſacramento mihi.
Verbis ligatus,teſtibúſque diis,meus
Fies amicus,nec fidem præconibus
Qui me repoſcent,facilè habebis.nanque ego
Infirma ſum:illis regna,vires,oppida
Largè ſuperſunt,ac opes tyrannicæ.
AEG. *Probè elocuta es,mulier,atque prouidè.*
Et quando viſum eſt ſic tibi,non abnuo,
Aduerſus hoſtes hunc tuos prætendere
Potero colorem:tutiúſque iſtud reor.
Præſidia muni,verbáque ac deos prai.
MED. *Iura ſolum terræ,patrémque mei patris*
Solem,deorúmque vniuerſum adiice genus.

Quid

Q uid præbiturum, vel negaturum? refer, AEG.
Q uòd non repelles exulem regno tuo: MED.
N ec si meorum quispiam velit hostium
E ducere, haud id viuus & volens sines.
T ellurem & almum detero Solis iubar. AEG.
D eósque cunctos, firma fore quæ postulas.
S at est. quid autem pœna erit, si peieres? MED.
Q uæ peierantes pœna consequi solet. AEG.
A uibus secundis perge, cuncta rectè habent. MED.
E go te reuisam protinus, vbi fecero
Q uæ destinaui, & quæ volebam, vbi assequar.
A t te pacifer hinc Mercurius CH.
I ncolumem ad tua tecta reducat.
Q uæque agitas animo, perficere
D et tibi: nam generosus
M ihi vir visus es, Aegeu.
O' Iuppiter, Iouisque fas, faxque aurea MED.
P hœbi, trophæum nunc feram illustrißimum.
N unc rectà ad ipsam tendimus victoriam.
S pes expetendi de hoste supplicij datur.
N am quà pericli supererat vel plurimum,
P ortus repertus natus est Pandionis.
P osthac rudentem principem ligabimus,
C ursum tenentes rectà ad vrbem Palladis.
N unc cuncta prodam, mente quæ celaueram.
A c dicta crede seriò, quæ proloquar.
M ittam è ministris quempiam, qui Iasonem
A ccersat ad me. pòst vbi peruenerit,
O ratione blandiore colloquar.
R ectè videri nuptias & ordine
F actas, quibus me bene merentem prodidit,
N ec parua secum ferre dicam commoda:

Petámq; natis hic licere viuere:
Non quòd relinqui liberos velim meos,
Et hostium hic exponier ludibrio:
Sed vt puellam regiam perimam dolo.
Nam dona sponsæ quæ ferant, natis dabo,
Subtile peplum, cum corona nexili
Ex auro, vt isthoc munere redimant fugam.
Quòd si recepta dona corpus tetigerint,
Peribit ipsa, & quisquis admorit manum:
Sic imbuentur efficaci pharmaco.
Atq; hic loquendi de his mihi statuam modum.
Sed corda mœror obruit, cum cogito
Quantum supersit perpetrandum dehinc scelus.
Mactabo natos: nec manu quisquam mea
Hos liberabit. pòst vbi turbauero
Penitus Iasonis domum, vertam solum
Profuga, peremptis liberis charissimis,
Cæde inquinata dexteram nefaria.
Non est ferendum, fœminæ charissimæ,
Risus vt hosti materia sim. sic eat.
Quid enim relictum est cur iuuet dehinc viuere?
Nam nec patria, nec mihi domus, nec miseriæ
Perfugia restant vlla. tunc insanij,
Patrios penates cum reliqui, credula
Homini Pelasgo, qui fauente numine
Pœnas rependet. nam nec ex me liberos
Viuos videbit dehinc, nec è sponsa noua
Gignet: venenis sed mala peribit malis.
Me nemo posthac insimulet ignauiæ,
Aut imbecillem desidemúe censeat.
Quin contrà amicus beneuolam, hostibus grauem.
Nam quisquis istis præditus erit moribus

Aeuum

A euum perenni laude clarum tranſiget.
A rcana nobis quando credis pectoris, CH.
P rodeſſe cupio tibi, ac tueri publicum
M ortalium ius, fásque. quare ſuadeo
N e tam nefando ſcelere contamines.
H ac fixa perſtant. ac tibi ignoſci poteſt MED.
I ſthæc loquenti, quæ pari haud premeris malo.
M actare ſobolem mulier audebis tuam? CH.
I d nempe coniux maximè indignè feret. MED.
E t tu miſeriis maximis cumulaberis. CH.
S ic eat. inanis omnis eſt oratio, MED.
A b inſtituto quæ refrenet. verùm age,
O pera fideli ſemper vtimur tua
A d cuncta, tectam quæ fidem deſiderant.
A dduc maritum. at ne reuela regibus.
C onſilia noſtra, ſi ſapis, & es fœmina,
C ecropidæ, quondam felices, CH.
E t ſancta deûm ſoboles,
A rua inuicta ac ſacra colentes,
A urea quos ſapientia paſcit,
L ucida puræ per ſpacia æthra
T raducentes molliter æuum.
V bi caſtas quondam Pieridas
F ama nouem peperiſſe
N arrat flauam Harmonien,
V bi pulchriflui flumina propter
C ephiſi Venerem aiunt feſſam
M ollibus exhalando flabris,
E t blandum ſpirantibus auris
C ampos afflauiſſe beatos,
D um nectit purpuream roſeo ac
S uaueolenti è flore coronam

A mbrosiæ comæ.
I n quam,vt referunt ,comites sophiæ
M isit amores,omnigenæ essent
V t virtutis opitulatores
Q ui nam sacrorum fluuiorum
V rbs,& cunctis hospita tellus
T e venientem accipiet,sobolis
E xecranda cæde cruentam?
Q uin expende hic inter amicos
Q uantum aggrediare nefas.animum
R efer ad tristia funera prolis.
N e,per genua oramus pariter
C uncta,ne progeniem perimas.
V nde hæc cruda audacia cordi?
V nde hæc cæca temeritas?natis
N empe inferre manum pote proprijs?
Q ui nam immunes fletibus oculos
I nnatorum funere habebis?
C um procumbet soboles supplex
I nter cædem,miseranda animi
S anguine poteris tingere dextram.
IAS. *A duenio iussus.quamlibet succenseas,*
H ic tibi deesse nolui.sed expedi
E cquid requiras modò noua ex nobis rei.
MED. *I ason,oro,quicquid in te dixerim,*
I gnosce.nostra si quid iracundia
A sperius egit,te remittere id decet
B eneficiorum memoriæ communium.
N anque ipsa mecum sola dum ratiocinor,
M e me reprendi.misera,cur insanio?
I nfensa cur sum recta consulentibus?
H ostis tyrannis sum,viroq;,qui facit

Quod

Quod vtilissimum est mihi, sociam tori
Dum rege natam ducit, ac natis meis
Fratres creabit. non furoris impetum
Frenare par est? quid fero, cum præbeant
Dij cuncta abundè? non mihi sunt liberi?
Orbos amicis video nos, & exules.
Hac mente voluens, quanta vis insaniæ
Me tenuit, iramq; immerentem intelligo.
Quin laudo nunc te, prouidumq; iudico,
Qui tam potentem affinitatem adiũxeris.
Ego stulta certè, consilij quæ particeps
Ipsius esse, quæ ministra debui
Adstare lecto coniugis, nouæ atq; ei
Gratum quod esset, facere. verùm nos sumus
Non dico pestis quanta, certè fœminæ.
Sed te malorum non decet fieri æmulum:
Et stulta stultis dicta dictis reddere.
Insaniebam, fateor, antè: cedo nunc.
Consultius deliberaui. ô liberi,
O liberi, huc accedite, exite huc, domo
Prodite, complectamini, alloquamini
Cum matre patrem: pristinum deponite
Odium in amicos cum parente pristinos.
Iam fœdus ictum est: ira cessit: dexteram
Prehendite. hei mihi, subit animum mali
Memoria tecti. O liberi, an superstites
Exporrigetis dexteras charas diu?
Hei misera, lacrymis nuper obsita & metu,
Odium paternum tempus vbi iam leniit,
Rigare fletu cogor ora denuò.
CHO. *Et nostra liquidis ora fletibus madent,*
Præsente maius ne quod accidat nefas.

IAS. *Hac laudo mulier. illa nec grauiter fero.*
» *Par est profectò, fœmina vti succenseat*
» *Nouas marito contrahenti nuptias.*
At saniora consilia tuus animus
Admisit. ipsáq; admonente tempore
Fideliorem percipis sententiam:
Quod esse munus fœmina arbitror proba.
Nec oscitanter, filij charissimi,
Vestra salutis inita ratio est à patre,
Siquidem fauentes habeat inceptis deos.
Nam spero terra vos adhuc Corinthia
Olim futuros principes cum fratribus.
Sed crescite modò: catera expediet pater,
Diuumq; quisquis nos benignus aspicit.
Vtinam ex ephebis exeuntes vos probè
Videam institutos, superioresq; hostibus.
Sed cur tenellas vda lacrymis genas
Mœres, retrorsum flexa vultus candidos?
Nec hac libenter auribus verba imbibis?
MED. *Nil. liberorum memoria animum perculit.*
IAS. *Bono animo es. istis ego probè prospexero.*
MED. *Fiet, tibi parebo. verùm fœmina*
» *Sum. natus autem sexus hic ad lacrymas.*
IAS. *Cur tantopere verò ingemiscis pignora?*
MED. *Ea nempe peperi. cum precarer prosperè*
His, me subibat tacita commiseratio,
An certa sint hac vota. Sed qua gratia
Huc te vocaui, ex parte dictum: catera
Ego in memoriam suggeram. Cum regibus
Visum sit isto me relegare è solo,
Id esse video commodissimum mihi,
Principibus vt ne sim impedimento, & tibi,

Hic

H ic commorando: quippe cum infensa videar
A ulæ, exulatum propero, verùm liberi
V t educari patria possint manu,
R oga Creontem ne iubeat esse exules.
C ertum experiri, at nescio an persuasero. IAS.
A t tu iubeto sponsa genitorem vt roget, MED.
H inc exulatum ne releget liberos.
F iet, & opinor impetraturam, nisi IAS.
A cæterarum discrepabit moribus.
E t ego laboris huius adiutrix ero. MED.
N am dona mittam, pulchrius quibus nihil
N unc inter homines est, sat id scio, peplum
T enue ferentes filios, & aureum
O rbem coronæ. Sed ministrorum illico
A liquem necesse est ferre mūdum hunc muliebrē
F elicitate non fruetur simplice,
S ed mille sanè commodis cumulabitur,
T e nacta thalamo coniugem, virum optimum,
A depta cultus quos patris mei pater
P hœbus, ferendos posteris dedit suis.
H ac capite manibus dona nuptialia
N ati, ac beatæ ferte sponsæ regiæ.
N on respuenda capiet vtiq; munera.
C ur ipsa tete stulta spolias his? putas IAS.
V llis egere regiam peplis domum,
A uróue? serua, ne dederis hæc. sat scio,
A licuius esse si putabit me preci,
A uro maritum sponsa longè præferet.
O mitte, flecti muneribus aiunt deos. MED.
" *O ratione qualibet potentius*
" *A pud homines aurum est. fouet felicior*
I llam aura sortis. cuncta fortunat deus

I lli puella regnat, ego fugam haud modò
A uro, sed anima liberûm redimam lubens.
A t vos propinquas filij ingreßi domos,
N ouam parentis coniugem, dominam meam,
O rate, deprecamini ne vertere
S olum necesse sit, offerentes in manum
H ac dona. multum nanque nostra id intereſt,
I llius isthæc munera accipi manu.
I te, & peracta re probé ex sententia,
M atri referte nuncium qualem cupit.
CHO. *N ulla dehinc supereſt ſpes pueros,*
V icturos: ad cædem properant.
S ponsa coronam fuluam accipiet.
M isera accipiet miserum exitium,
F lauaque comæ dirum ornatum
A cceptum, capiti imponet.
G ratia pepli, & nitor ambrosius
A uro tempora cingere coget.
S ponsa ornabitur Orco.
T ales cadet in laqueos,
M isero & fato defungetur.
N ec mortis patet exitus vsquam.
T u verò ô miser, ô infelix
S ponse, affinis dum vis regum
E sse, calamitatem imprudens
A ccersis natis, ac ſponsæ
M iserum exitium. O' miseranda parens
P uerorum, tua lugeo fata,
Q uæ thalamos geniales propter,
D ulcia priues pignora vita,
Q uos tibi vir linquens iniustè
N upta thalamo alterius fruitur.

N atis

N atis remissum est, ô hera, exilium tuis. PÆD.
R egina munus in manum accepit lubens.
T ranquilla pueris cuncta sunt illinc tuis.
H ei. PAED. Quid gemiscis, cuncta cum feliciter MED.
C edant? quid ora vertis illuc candida?
M eum nec audis mente læta nuntium?
Ae, a. MED.
H ac cum relatis nunciis haud congruunt. PÆD.
V a denuò, va. PAED. Num fefellit opinio MED.
M ea me, malúmque nuncium inuitus fero?
Q uæ nunciata, nuntiata. haud culpo te. MED.
D eiecta vultus ergo quid fletu mades? PÆD.
H uc multa cogunt ô senex, nanque & dei MED.
H uc impulere, & stultitia simul mea.
A nimo bono es, per liberos potentia PÆD.
A dhuc prioris magna superest portio.
A lios quidem prius misera deducam ego. MED.
N on sola natis segregaris. calamitas PÆD.
M odicè ferenda est tibi, genita cum sis homo. "
I d fiet. at tu protinus in ædes abi, MED.
P uerísque solitum præpara diarium.
I am parta vobis ciuitas, ô filij,
F ilij, domúsque, quam colatis me sine,
O rbi parente sempiternùm, at exulem
M e capiet alia terra, fructus antè quàm
C apiam expetitos, quàm beatos videro,
L ectos prius quàm, nuptialésque thalamos,
S ponsásque vobis præparem, ac tollam facem.
O' iam sinistram contumaciam meam.
F rustra educaui filij vos, pertuli
F rustra labores, anxia incassum fui,
F rustra dolores passa sum puerperi.

O' spes inanes sæpe de vobis meas,
F ore vos senectæ præsidia nostra, & manu
V estra sepulcro mortuam me contegi,
Q uæ prima fermè vota sunt mortalibus.
E xtincta nunc est dulcis expectatio.
N am mœsta, vobis orba vitam transigam,
E t luctuosa: nec deinceps cernere
V obis parentem suauibus oculis licet,
A d institutum transeuntibus nouum.
E heu quid in me respicitis, ô filij,
R isu renidentes mihi nouissimo?
H ei misera, quid agam? mulieres, mihi deficit
C or, intuendo blanda lumina liberûm.
N equeo, priora consilia valeant, solum
M ecum relinquent. quid? dolore dum patrem
A fficio, duplo grauius accersam malum
M ihi ipsa? minimè. consilia valeant. mihi
Q uid contigit cur torpeam? ludibrio
M e patiar esse meis inultis hostibus?
A udenda sunt hæc. Sed mea est ignauia
H oc crimen: animo molliora suggero
V erba. introite, si quis est cui non licet
H is interesse sacris, ipse viderit.
M eam profectò dexteram non polluam.
A h facinus anime ne istud admittas caue.
I psos omitte, misera parce liberis.
F uga leuamen exulantes vnà erunt
N ostræ. Per atræ noctis vltores deos
N on sic abibit, vt meorum ego hostium
N atos relinquam obnoxios libidini.
V itare mortem non queunt. quò nos trahit
F atum, sequamur, sortiantur terminum

H inc

H inc lucis, vnde ceperint primordium.
P eracta sunt hæc, fixa stat sententia.
H anc nemo reddet irritam. iam vertice
H æret corona: sponsa peplis regia
P erit inuoluta: sat scio, ingrediar iter
M iserrimum iam, miserius etiam meos
M issura natos per iter, alloqui lubet.
D ate, date matri dexteram, amplectamini
N ati parentem. O mihi manus charissima, ò
C harissimum os. O forma, grataque facies.
F elicitatem, sed ibi, vobis comprecor.
N am quicquid hic supererat, abstulit pater.
O molle corpus, grataque amplexatio,
B landumque spirans suauis oris halitus.
A bite, abite, contueri non queo
V os iam. malorum cedo magnitudini,
V ideoque quantum perpetrabitur nephas.
S ed pessimorum facinorum genitor furor "
R atione maior me retrorsum distrahit.
M ecum sæpe exactius CH.
S um conata expendere, ac
S ubtili librare examine,
N um deceat disquirere fœminas
D e rebus subtilibus anxiè.
N ec nobis Musarum aliena "
S unt commercia. Sunt sapientiæ "
C orda capacia, non tamen omnibus: "
S ed rara inter copia fœminas "
I ndulget studiis sapientia. "
I llud verò ausim contendere, "
H is cum longè actum felicius, "
Q uibus anum penitus transigere "

„ Contigit orbis sobolis,
„ Quàm quibus est numerosa propago
„ Sorte data: orbi quòd inexperti
„ Ignorent, an dulce, an amarum
„ Sit genuisse: anxietatibus
„ Vacui innumeris viuant. soboles
„ Queis numerosa est, anxia curis
„ Degunt miseræ tempora vitæ.
„ Primùm vt honestè educent, vitæ
„ que necessaria subsidia parent.
„ Deinde accedit ad alias curas
„ Illud, sint ne futuri (incertum)
„ Malè compositis moribus, an boni.
„ Id quoq; postremum mortalium
„ Nulli non graue proloquar, etsi
„ Cætera vita commoda suppetant,
„ Et pubentes iam perueniat
„ Corpus ad annos, moribus optimis
„ Exculto ingenio, dea inutilis
„ Tum si illa incumbet Mors, dulces
„ Ac emittat sub tartaro liberos:
„ Quî fuit vtile, pignora propter
„ Hunc adiectum à diis, mortalibus
„ Intolerandum luctus cumulum?

MED. Iamdudum, amicæ, operior exitum rei,
Fortuna quò se vertat illic, præstolans.
Atqui è ministris cerno quendam Iasonis
Gressus ferentem ad nos anhelo spiritu.
Mali videtur fore recentis nuncius.

NVNC. O' perpetratrix facinoris nefarij
Medea, fuge, fuge, classe seu cita licet,
Seu vecta curru corripe celerem fugam.

Qua

Q uæ digna causa cogit ad properam fugam? MED.
R egia puella modò perijt, atq; genitor NVNC
C reon, venenis illiti pariter tuis.
G ratum attulisti nuncium. deinceps meos MED.
I nter beneuolos, ac amantes nostri eris.
Q uid? mente sana mulier es? an desipis? NV...
D omum tyranni funditus cum verteris,
A udire gaudes, nec facinus istud paues?
N on deest ad ista quod queam rependere. MED.
S ed ne grauere tantulum nobis moræ
D are, pereundi donec explices modum.
N am morte functos si sciam miserrima,
C umulabis animum gaudio duplice meum.
V t gemina proles cum patre aduenit tua, NVNC.
E t coniugalis attigit limen domus,
F amuli, dolori quibus erat tuus dolor,
G audemus, aures omnium, citò peruolat
R umor, maritum teq; pacto fœdere
C onsopiisse pristinam discordiam.
H ic tangere manus, ille flauum verticem
M ulcere pueris. ipse quoq; præ gaudio
P ueros gynæceum vsq; lætus prosequor.
A t hera colenda quæ tui nobis loco
S uccessit, antequam puerulos viderat,
V ultu renidenti intuens Iasonem
H ærebat: at pòst mœsta tristis lumina
A bscondit ora retrò flectens candida
Q uippe puerorum grauiter aduentum ferens.
S ed leniebat molliter puellulæ
I ras Iason, differendo talibus:
A duersum amicos ne fueris aspera: animum
C ompone: rursus flecte vultus, ac puta

H os esse amicos, quos maritus diligit.
E t dona suscipe, & patrem exora tuum,
H inc ne releget pignora, meam in gratiam.
A t illa mundum vt vidit, haud viro amplius
N egare quicquam sustinuit. ac antequam
T ectis abeßent genitor & nati procul,
O rnata peplis ipsa versicoloribus.
M ollem corona preßit aurea comam,
S ese nitentis ante speculi splendidum.
A equor refingens: ac renidens suauiter,
S pectabat vmbram corporis inanimem sui,
D ein sede sublevans è regia,
P er tecta graditur læta domus, molliter
E burna terra collocans vestigia,
E t colla fixo sæpe spectans lumine.
A t triste post hæc incidit spectaculum.
C olore mutato subitus iterum tremor
O bliqua membra vexat: ac ægrè throno
P ræoccupato potuit efficere ne humi
P rolapsa rueret. tum pedißequa quædam anus
I ram esse Panos, aut deûm cuiuspiam
R ata, eiulauit lugubre. antè candidis
N am tincta spumis ora vidit, & oculis
C ircumrotari pupullas, & sanguinis
I nane corpus. eiulatum flebilem
D ein excipit ploratus. alia ipsum ad patrem
F estinat, alia calamitatem coniugis
N ouum ad maritum currit vt recenseat.
T ota in tumultus versa varios regia
S trepebat. & iam cursor accelerans gradum
L aßus citatum, ad terminum peruenerat.
H æc muta, clauso quæ iacebat lumine,

S uspiria

Suspiria trahens grauiter, expergiscitur.
Misera gerebat cum duplice bellum malo
Nam quæ premebat verticem auro tortili
Corona, mirum, flammeam scaturiginem
Voracis ignis euomebat. at pepli
Tenues, tuorum liberorum munera,
Niueum exedebant corpus, & miseræ cutem.
Porrò illa surgens è throno, comam igneam
Rotat, huc & illuc vsta iactans tempora,
Quærens coronam excutere: at insolubilis
Aurum tenebat nexus: & quoties comam
Quatiebat, ignis sæuiebat acrius
Duplo. mali tum victa magnitudine
Decidit, parenti cognitu tantùm suo
Facilis: nec oculis forma constabat sua,
Decor nec oris, vertice è summo cruor
Stillabat igne mixtus. auulsa ossibus
Caro, venenis per genas tacitis fluit,
Ceu tæda lentis læsa sudat lacrymis.
Res dira visu, terror omnes occupat,
Tangere cadauer nemo vt ausit. scilicet
Magistra sors aduersa nos erudierat.
Ignarus autem genitor infœlix mali,
Vt tecta primùm contigit, cadaueri
Infusus ingemuit, & vlnis comprimens,
Atque osculatus, soluit ora talibus:
O' nata misera, quis deorum perdidit
Sic morte fœda te? quis orbauit senem
Capulo propinquum, tristéque silicernium?
Vtinam liceret nata tecum commori:
Vt lacrymis & luctibus fecit modum,
Senile corpus alleuare dum cupit,

P eplis adhæsit tenuibus,vti laureis
R amis adhæret hedera,tum certaminis
H orrenda facies oritur:ille tollere
G enua experitur,illa contrà nititur.
S in vim parabat,viua vellens viscera
N udabat ossa,deinde sensim languit.
F ugiente vita spiritum tandem miser
E fflauit,impar inualescenti malo.
I am iuncta genitor natâq; cadauera iacent,
D ignum profectò lacrymis spectaculum.
D e te quid opus oratione? senties
P œna expetitæ iam vicissitudinem.
» H aud primitus nunc esse res mortalium
» V mbras fugaces credo,nec dubitauerim
» H os qui videntur sapere,verborum aucupes
» H os curiosos,asseuerare omnium
» I ure esse habendos optimo stultissimos.
» C ertè beatus nullus est mortalium.
» V t affluunt res,ille fortunatior
» I llo putetur,haud beatus sit tamen.
CHO. I ure,vt videtur,plurimum hodie congeret
D eus malorum in Iasonem infortunij
T ui misertum est ô Creontis filia
M isella,thalamis quæ procul ab Iasonis
A d tecta Ditis functa fato duceris.
MED. C ertum est,amicæ fœminæ,celerrimè
N atis peremptis hoc solo discedere.
N ec ociose desidendo dexteræ
I nfestiori dare necandos filios.
M ore necesse est liberos penitus meos,
Q uando id necesse est,nos trucidemus vtiq;,
Q ui progenuimus.verùm agè anime,accingere.

Ecquid

E cquid moramur dira patrare scelera,
E t quæ necesse est perpetrare? age ô manus
M ea misera ensem cape, cape, ac ad carceres
P rogredere vitæ tristis, ac ne desice,
N ec subeat animum liberorum memoria
Q uos edidisti, ô chara, & obliuiscere
F uisse natos breuiculum hunc diem tuos.
P ôst deinde luge. nam tametsi occideris,
C hari fuerunt: mulier autem misera ego.
O' terra, lucidumque CHO.
P hœbi iubar, videte,
A spicite pestilentem
H anc fœminam, & cruentam,
M anum trucem priusquam
I n liberos verterit:
Q ui de tua stirpe aurea
D ucunt originem.
Q uam metuo, deûm
N e imbuat hominum sanguis dextram:
A t tu cœligenæ moderator
L ucis, cohibe, reprime, furiam
P elle cruentam & miseram tectis
E' feralibus. incassum labor
D eperit ob natos susceptus.
P ignora frustra chara genueras.
O' Symplegadum inhospita saxa,
Q uæ deseruisti, angustas fauces,
M isera vnde tibi furor hic animi?
V nde atrox cædes cumulatur?
Q uisquis consanguinea terram
I mbuerit cæde, ac macularit
S anguine dextram, vindicta comes

V rget sæua, ac dij mala plurima
H inc domibus cœlitus immittunt.

PVER. *Q uid agam parētis quomodo hei fugiam manus?*

ALTE. *I gnoro frater chare, perijmus vtiq;*

CH. *A udis puerorum audis vocem*
O' misera, ô infelix mulier,
T ectum ingrediar, pignora rapiam è
C ade nefanda.

PVER. *P er ô deorum numen opitulamini*
D um licet, in ipsis penè retibus sumus.

CH. *M isera aut ferrum aut silicem gestas*
P ectore, quæ propria mactabis
D extra, pignora quæ peperisti.
V nam secula memorant, vnam
I no, quam fœdasse cruore
S ui recensent pignoris charam manum,
N ec sponte, diro sed furore percitam,
I nsanientem Iuno cum miseram domo
E xegit. oblita cæde natorum impia
P erijt peremptis liberis mortis comes,
P rogressa littus vltra, in æquor decidens.
Q uid sceleris iam restat inausum?
» *O' fœminei thalami cura*
» *P leni anxifera, quanta è vobis*
» *H omines torquet lerna malorum!*

IAS. *Q uæ statis hasce propter ædes fœminæ,*
E st'ne intus author facinoris nefarij
M edea, sese an abripuit aliò fuga?
T ellure sese ni recondat obrutam,
P enna ùe liquidas ætheris findat plagas,
D omui rependet capta pœnas regiæ.
A n se, interempta stirpe regum, credidit

Impu-

I mpunè tectis hisce posse euadere?
N ec illius me cura, sed sobolis coquit.
N anq; illa pœnas soluet is quos læserat,
S ed liberorum huc venio vitæ vt consulam:
N e scelera matris vindicantes impia
G enere propinqui aduersus illos sæuiant.
N escis malorum quò redactus sis miser CH.
I ason, aliàs ista nunquam diceres.
Q uid est? an etiam me interimere cogitat? IAS.
C asi occiderunt liberi matris manu. CH.
H ei mihi, quid ais? vt me iugulasti fœmina. IAS.
V t luce cassis cogita de liberis. CH.
V bi eos peremit? intus, an foris? refer. IAS.
F oribus reclusis funera intuebere. CH.
A uferte vectes, tollite hinc repagula IAS.
S tatim ministri, scelus vt aspiciam duplex,
I llos peremptos, hanc, vti pœnam exigam.
Q uid frustra in istas arietas pulsans fores, MED.
C æsosq;, meq; cadis authorem petens?
L aborem omitte hunc: meq;, si qua in re est opus
A ffare: manibus haud licebit tangere.
T alem parentis Sol pater currum mihi
Q uo me tuerer è manu hostili, dedit.
O dira, dijs ô mulier immortalibus IAS.
E xosa, mihiq;, & omnibus mortalibus:
Q uæ sustinebas liberorum pectori
I serere ferrum mater, orbum & perdere
M e: & his patratis intueri sustines
S olem, solúmq;, facinus ausa pessimum?
M alè peri. ego resipisco nunc: insanij
T um, cum paternis ædibus te barbaro
G raias ad orbes è solo aduexi, malum,

P estémque patris proditricem, & patriæ
Q uæ te educauit, supplicia de me expetunt
S celerum tuorum, vindices Erinnyes:
N am fratre cæso, sanguinis socio, ratem
M ecum decoram ingressa es Argo Peliam.
H inc orsa es: inde coniugali copula
M ihi iuncta, de me sustulisti liberos,
O ffensa tædis quos peremisti nouis:
Q uod Graia nulla perpetrasset fœmina,
Q uibus ego spretis prætuli thalamos tuos,
A ffinitate pestilente me illigans
S auæ leænæ, haud fœminæ: quæ pectore
S cyllæ cruentos ferreo vincis canes.
S ed nulla mentem commouent opprobria:
I ta impudenti obduruisti audacia.
P ereas, cruenta liberorum carnifex.
L ugere superest mihi meum infortunium:
Q ui nec recenti perfruar connubio,
N ec quos creaui & educaui liberos,
I am morte raptos, alloqui viuos licet.
MED. *Q uàm multa contrà suppetunt quæ redderem,*
S i non vtrinque testis esset Iuppiter
Q uam debuisti, ac retulisti gratiam.
S pretísne nostris nuptiis tu molliter
V itam perageres, mihíque miseræ illuderes?
R egiáque virgo, & qui dedit nuptũ hanc, Creon,
I mpunè an vnquam me expulissent hoc solo?
I gitur leænam me vocat, aut Scyllam, vt lubet,
T uscum obsidentem littus. vt par est, tuum
A nimum vicissim perculi molestiis.
IAS. *A ngeris & ipsa, & es malorum particeps.*
MED. *M odò ne dolentem irrideas, iuuat dolor.*

O matre

O' matre nati filij nepharia. IAS.
O' filij, vt vos perdidit scelus patris: MED.
N on hos peremit nostra certè dextera. IAS.
S ed culpa, lectúmque in iugalem iniuria. MED.
T orum ne propter ausa es illos perdere? IAS.
A n hunc dolorem mulieri reris leuem? MED.
S i qua est modesta, tu vndequaque es pessima. IAS.
I lli occiderunt: hoc habet te pessimè. MED.
C apiti imminebunt vindices vmbræ tuo, IAS.
D iis primus author notus est iniuriæ. MED.
D iis nota mens est execrabilis tua. IAS.
M ihi es molestus, & odiosa oratio. MED.
E t tua vicissim mihi. sed hac molestia IAS.
F acilè carebis. MED. quomodo? id nanque vnicè
C upio. IAS. Remitte flenda mihi cadauera,
A c sepelienda. MED. Minimè. eos nãq. hac manu
I unonis alto sepeliam sanctæ sacro,
S epulchra ne fortè hostis insolentia
V iolet superbi, Sisyphíque posteris
C ædis nefandæ sacra dabo piamina,
F estáque dicabo in posterum solennia,
A t ipsa Erechthei propero ad vrbem, vbi Aegeo
I ungar marito, filio Pandionis.
T u verò, vt æquum est te, peribis pessimè,
A rgus reliquiis tempora effractus tuæ,
F inem nefastum, sentiens thalami mei.
A t te cruentæ filiorum Erinnyes IAS.
P erdant, & vltrix iusticia cædis feræ.
E cquis deorum te audiet, vel dæmonum, MED.
P eriure, fallax, hospitiúmque proditor?
A h ah nefanda liberorum carnifex. IAS.
P roficiscere domum, conde tumulo coniugem. MED.

IAS. *Natis orbus geminis ab eo.*
MED. *Nondum luges, senium expecta.*
IAS. *O' charißima pignora.* MED. *Matri*
Chara profectò, patri minimè.
IAS. *Tamen extinxti.* MED. *Te vt cruciarem.*
IAS. *Heu me miserum, tangere chara.*
Cupio natorum ora meorum,
MED. *Nunc alloqueris, nunc amplecti*
Optas. dudum quos repulisti.
IAS. *Per ô deorum numen id tribue mihi,*
Vt molle corpus liberûm tangam manu.
MED. *Minimè, incaßum verba profundis.*
IAS. *Iuppiter hoc ne, vt spernimur, audis,*
Quaque scelesta patrauerit in me,
Lea, natorum cæde cruenta?
Quod licet vnum, fleo, vociferor,
Testésque deos aduoco, natos
Quòd me attingere manibus prohibes
Abs te ocisos, quòd mihi tollis
Funeris arbitrium: quos vtinam
Nunquam ego genuissem, abs te vt cæsos
Cernere cogerer ipse superstes.
CH. *Dispensat mortalia cuncta*
» *Cælo Iuppiter, inopina Dei*
» *Plurima peragunt: spes euentu*
» *Fraudant sæpe suo: quæ credas*
» *Fieri haud posse, expediet Deus, vt*
» *Finem hæc nunc sortita est fabula.*

Acta fuit Burdegalæ, anno
M. D. XLIII.

ALCES-

ALCESTIS

EVRIPIDIS,

INTERPRETE GEORGIO
Buchanano Scoto.

AD ILLVSTRISS. PRINCIPEM D. MARGARItam, *Henrici Secundi Francorum Regis sororem, in Alcestin.*

Præfatio.

Lceſtin Euripidis ante aliquot annos à me Latinam factam, ad te potiſſimum, MARGARITA Principum optima, cenſui mittendam. Nec id ea modò cauſa feci, qua cæteri ferè ſolent, qui hoc tempore in ſcribendo aliquid aut poſſunt, aut audent: vt videlicet hac prærogatiua freti, aliorum iudicia minus reformident, & authoritate nominis tui aduerſus calumniantium malignitatem ſe tueantur: ſed quòd huius Fabulæ lectionẽ tibi multis de cauſis non ingratam fore ſperabam. Eſt enim orationis genere leni, & æquabili, &, quod Euripidis proprium eſt, ſuaui: parricidij verò & veneficij, & reliquorum, quibus aliæ Tragœdiæ plenæ ſunt, ſcelerum, nulla prorſus hîc mentio, nullum omnino veſtigium. Contrà verò coniugalis amoris, pietatis humanitatis, & aliorum officiorum adeò plena ſunt omnia, vt non verear hanc fabulam comparare cum libris

eorum Philoſophorum, qui ex profeſſo virtutis præcepta tradiderunt:ac neſcio an etiam præferre debeam. Actio enim rerum ſermone & ſpiritu penè animata,acrius quàm nuda præcepta ſenſus impellit,& facilius in animos influit & illabitur:atque vbi illapſum fuerit, firmius hæret, & quaſi radices agit.Quòd ſi quis minus ad te pertinere credat iſta, quòd eò iam in omni virtutis genere ſis progreſſa , vt non ſis alienis exemplis confirmanda,ſed alios tuo exemplo ad virtutem prouoces,fallitur vehementer , meo quidem iudicio:præcepta enim officiorum , & rerum præclarè geſtarum memoria , aliis fortaſſis vtiliora erunt,qui ea legunt,vt velut ad normam ſuos mores eò dirigant : illis certè iucundiſſima eſſe debent,qui iam perfuncti diſcendi, & imitandi laboribus,ſub aliena perſona ſuas laudes citra omnem adulationis ſuſpicionem legunt. Habet enim hæc Fabula, quantum ego quidem iudicare poſſum,earum virtutum,quas in te non minus libenter agnoſcimus, quàm in Alceſtide legentes miramur.adeò expreſſam imaginem , vt quoties eam in manus ſumas,toties tuarum tibi virtutum in mẽtem veniat neceſſe eſt: eam cum laudari audies,de tuis moribus iudicium fieri exiſtimes. Eã igitur ad te,vt dixi, mittimus. Quòd ſi audacius à me factum videatur , eam tu potiſſimùm culpã præſtes oportet : quæ me tua authoritate ad ſcribendum impuliſti,& in arenam productum omni fauoris genere proſequeris,& foues. Vale

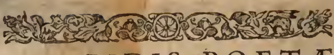
AD

ALCESTIDIS ARGVM.

CVm iam moriturus esset Admetus, Apollo à Parcis impetrauit ei, vt quantum vixisset, alterum tantum viueret, si alium daret, qui pro se moreretur. Parens autem vterque cùm hanc pro filio moriendi conditionem recusasset, Alcestis vxor se obtulit. Paucos verò post dies cùm ea incidisset calamitas, Hercules aduenit. Is edoctus ab vno ministrorum, quæ Alcesti cótigerant, ad sepulcrum profectus, Mortem abegit: mulierem veste obnubit: atque Admetum orat: vt eam à se acceptam seruet. Affirmabat enim sibi, cum lucta vicisset, eam præmio datam. Id cùm abnueret Admetus, detectam ei, quam lugebat, ostendit vxorem.

PERSONÆ.

APOLLO.
THANATOS.
CHORVS.
SEMICHORION.
ANCILLA Alcest.
ALCESTIS.
SERVVS.
ADMETVS.
EVMELVS.
HERCVLES.
PHERES.

EVRIPIDIS POETÆ TRAGICI ALCESTIS:

GEORGIO BVCHANANO INTERPRETE.

Prologus.

APOLLO.

O Tecta chara Regis Admeti, in quibus
Conuictor esse pertuli seruis, Deus.
Huc me coegit, filium Aesculapium
Flāmis trisulcis cùm peremit Iupiter.
Ego impotenti sæuus ira, fulminis
Fabros Cyclopas perimo pœnas vt darem,
Mortalis esse me viri seruum pater
Voluit. Profectus igitur huc, pecus hospitis
Paui, domúmque præstiti incolumem hactenus:
Vt sancta sanctò quæ Pheretis filio
Pareret: ipsum liberaui è faucibus
Leti imminentis præoccupans Parcas dolo.
Nanque annuerunt mihi Deæ, vt subducerem
Admetum ab Orco, & funus in præsentia
Aliud, loco eius, Manibus supponerem:
Cúmque ambiisset ille amicos, omnium
Expertus animos, patris, ac matris senis
Quæ peperit ipsum, nemo præter coniugem

Inuentus

I nuentus vnam est, sponte quæ prior mori
V oluit, nec alma luce postea frui.
E a baiulatur nunc manus inter domi
F rigente sensim corpore: hæc etenim dies
D ecreta fato est, morte vitam vt exuat.
S ed funus hic ne polluat me, desero
C haros penates. Mortuorum sed propè
T hanatos sacerdos aduenit, sub tartara
R apturus illam. Tempori verò huc adest,
H unc præstitutum mortis obseruans diem.

ACTVS PRIMVS.

THANATOS APOLLO
CHORVS ANCILLA.

Ha, ha, ha, ha.
Quid tibi tandem hic Phœbe negotij? THAN.
Q uid oberras hæc limina propter?
I terum iniurius es Diis Stygiis,
Q uorum aboles ac tollis honores.
N on sat erat tibi, morti Admeti
I niecisse moram arte dolosa
C ircumuentis Parcis? Iterum
A rcitenentem cur modò dextram
A rmatus ades Peliæ obseruans
N atam, quæ pro coniuge charo est
P ollicita mori?
B ono animo es, æquum iusque, fásque poscimus. APOL.
Q uorsum igitur arcu, iusta si petis, est opus? THAN.
H æc arma semper ferre consuetum est mihi. AP.
O pémque ferre præter æquum his ædibus? THA.

APOL. Hominis amici mihi dolori est calamitas.
THAN. Etiam hoc secundo fraudor abs te funere?
APOL. Atqui nec illud abstuli inuito tibi.
THAN. Cur viuit ergo, nec apud inferos agit?
APOL. Sponsæ redemptus morte, quam tu nunc petis.
THAN. Et quam silentes mortuam ad Manes agam.
APOL. Perge, aufer: etenim nescio an persuasero.
THAN. Mî, munus ipsum cuius est occidere?
APOL. Minimè, morantes morte sed tollere senes.
THAN. Quò verba spectent, & voluntas tua, scio.
APOL. Alcestidi ergo non licet senio frui.
THAN. Non licet. Honores, Phœbe, nos etiam iuuant.
APOL. Nil præter animam poteris vnam tollere.
THAN. Ex morte iuuenum maius accedet decus.
APOL. At vetula moriens diutius tumulabitur.
THAN. Lex hac rem habentes, Phœbe, solos respicit.
APOL. Quid? tu Sophistes inscius nobis eras.
THAN. Res ampla quibus est, redimerent mortis moras.
APOL. Non ergo visum est tibi facere gratum hîc mihi?
THAN. Minimè. Ipse morum non meorum ignarus es.
APOL. Quos nec deorum, nec hominum vllus diligit.
THAN. Haud cuncta poteris præter æquum consequi.
APOL. At reprimetur ista sæua immanitas
Quamlibet acerba. Talis accedet domum
Pheretis hospes imperante Eurystheo
Thrace ab niuosa quadriiugos abducere:
Acceptus hospes ille Admeti domum
Vi tollet istam fœminam tibi, neque
Hanc à me inibis gratiam: & cum ingratiis
Eadem peregeris, odio esse haud desines.
THAN. Vt multa dicas, nil tamen profeceris.
Hæc mulier Orci pallidam viset domum.

Pro-

P roperóque ad ipsam, vt ense delibem comam.
D amnatus ille manibus deis erit, "
Ç uicunque ferrum hoc verticem libauerit. "
Q uæ pro foribus taciturna quies? CHOR.
C ur conticuit domus Admeti?
N ullus adest, qui narret amicus: SEM.
A n lugenda est filia Peliæ
A lcestis ceu mortua, an aura
F ruitur supera, quæ optima longè
M ihíque & cunctis fœmina visa est
I n coniugem fuisse?
A udit ne quisquam, lacrymarum aut planctuûm SEM.
S onum per ædes, flentium aut suspiria?
M inimè. sed neque famulûm quisquam SEM.
A d vestibulum est. Vtinam ô Pæan,
A uxiliator in hac clade adsis,
A tque saluifer aspiciare.
N ec tacita domus defuncta esset SEM.
D omina: nec clàm condita tumulo est.
V nde? haud video quid te recreet. SEM.
T ámne probam clam populo Admetus SEM.
C oniugem humasset funere vili?
N ec ante portas conspicor SEM.
F ontana aqua lauacra, ceu
A d mortuorum ianuas
A ssueuit: haud propter fores
A bscissa coma est, posita in luctu
Q uæ funereo cæditur, vsquam
N eque virginem perstrepit agmen.
A tqui hæc fuerat præscripta dies, SEM.
Q ua tenebrosum viseret Orcum.
Q uorsum hæc memoras? SEM.

P estémque patris proditricem, & patriæ
Q uæ te educauit, supplicia de me expetunt
S celerum tuorum, vindices Erinnyes.
N am fratre cæso, sanguinis socio, ratem
M ecum decoram ingressa es Argo Peliam.
H inc orsa es: inde coniugali copula
M ihi iuncta, de me sustulisti liberos,
O ffensa tædis quos peremisti nouis:
Q uod Graia nulla perpetrasset fœmina,
Q uibus ego spretis praetuli thalamos tuos,
A ffinitate pestilente me illigans
S aua leæna, haud fœmina: quæ pectore
S cyllæ cruentos ferreo vincis canes.
S ed nulla mentem commouent opprobria:
I ta impudenti obduruisti audacia.
P ereas, cruenta liberorum carnifex.
L ugere superest mihi meum infortunium:
Q ui nec recenti perfruar connubio,
N ec quos creaui & educaui liberos,
I am morte raptos, alloqui viuos licet.

MED. Q uàm multa contrà suppetunt quæ redderem,
S i non vtrinque testis esset Iuppiter
Q uam debuisti, ac retulisti gratiam.
S pretisne nostris nuptiis tu molliter
V itam perageres, mihíque miseræ illuderes?
R egiáque virgo, & qui dedit nuptũ hanc, Creon,
I mpunè an vnquam me expulissent hoc solo?
I gitur leænam me vocat, aut Scyllam, vt lubet,
T uscum obsidentem litus. vt par est, tuum
A nimum vicissim perculi molestiis.

IAS. A ngeris & ipsa, & es malorum particeps.

MED. M odò ne dolentem irrideas, iuuat dolor.

O matre

O' matre nati filij nepharia. IAS.
O' filij, vt vos perdidit scelus patris: MED.
N on hos peremit nostra certè dextera. IAS.
S ed culpa, lectúmque in iugalem iniuria. MED.
T orum ne propter ausa es illos perdere? IAS.
A n hunc dolorem mulieri reris leuem? MED.
S i qua est modesta, tu vndequaque es pessima. IAS.
I lli occiderunt: hoc habet te pessimè. MED.
C apiti imminebunt vindices vmbra tuo, IAS.
D iis primus author notus est iniuria. MED.
D iis nota mens est execrabilis tua. IAS.
M ihi es molestus, & odiosa oratio. MED.
E t tua vicissim mihi. sed hac molestia IAS.
F acilè carebis. MED. quomodo? id nanque vnicè
C upio. IAS. Remitte flenda mihi cadauera,
A c sepelienda. MED. Minimè. eos nãq. hac manu
I unonis alto sepeliam sanctæ sacro,
S epulchra ne fortè hostis insolentia
V iolet superbi, Sisyphíque posteris
C ædis nefandæ sacra dabo piamina,
F estáque dicabo in posterum solennia,
A t ipsa Erechthei propero ad vrbem, vbi Aegeo
I ungar marito, filio Pandionis.
T u verò, vt æquum est te, peribis pessimè,
A rgus reliquiis tempora effractus tua,
F inem nefastum, sentiens thalami mei.
A t te cruentæ filiorum Erinnyes IAS.
P erdant, & vltrix iusticia cædis fera.
E cquis deorum te audiet, vel dæmonum, MED.
P eriure, fallax, hospitúmque proditor?
A h ah nefanda liberorum carnifex. IAS.
P roficiscere domum, conde tumulo coniugem. MED.

IAS. *Natis orbus geminis ab eo.*
MED. *Nondum luges, senium expecta.*
IAS. *O' charissima pignora.* MED. *Matri*
Chara profectò, patri minimè.
IAS. *Tamen extinxti.* MED. *Te vt cruciarem.*
IAS. *Heu me miserum, tangere chara.*
Cupio natorum ora meorum,
MED. *Nunc alloqueris, nunc amplecti*
Optas. dudum quos repulisti.
IAS. *Per ô deorum numen id tribue mihi,*
Vt molle corpus liberûm tangam manu.
MED. *Minimè, incassum verba profundis.*
IAS. *Iuppiter hoc ne, vt spernimur, audis,*
Quæque scelesta patrauerit in me,
Lea, natorum cæde cruenta?
Quod licet vnum, fleo, vociferor,
Testésque deos aduoco, natos
Quòd me attingere manibus prohibes
Abs te ocisos, quòd mihi tollis
Funeris arbitrium: quos vtinam
Nunquam ego genuissem, abs te vt cæsos
Cernere cogerer ipse superstes.
CH. *Dispensat mortalia cuncta*
» *Cœlo Iuppiter, inopina Dei*
» *Plurima peragunt: spes euentu*
» *Fraudant sæpe suo: quæ credas*
» *Fieri haud posse, expediet Deus, vt*
» *Finem hæc nunc sortita est fabula.*

Acta fuit Burdegalæ, anno
M. D. XLIII.

ALCES-

ALCESTIS

EVRIPIDIS,

INTERPRETE GEORGIO Buchanano Scoto.

AD ILLVSTRISS. PRINCIPEM D. MARGARITAM, *Henrici Secundi Francorum Regis sororem, in Alcestin.*

Præfatio.

Lceſtin Euripidis ante aliquot annos à me Latinam factam, ad te potiſſimum, MARGARITA Principum optima, cenſui mittendam. Nec id ea modò cauſa feci, qua cæteri ferè ſolent, qui hoc tempore in ſcribendo aliquid aut poſſunt, aut audent: vt videlicet hac prærogatiua freti, aliorum iudicia minus reformident, & authoritate nominis tui aduerſus calumniantium malignitatem ſe tueantur: ſed quòd huius Fabulæ lectionẽ tibi multis de cauſis non ingratam fore ſperabam. Eſt enim orationis genere leni, & æquabili, &, quod Euripidis proprium eſt, ſuaui: parricidij verò & veneficij, & reliquorum, quibus aliæ Tragœdiæ plenæ ſunt, ſcelerum, nulla prorſus hîc mentio, nullum omnino veſtigium. Contrà verò coniugalis amoris, pietatis humanitatis, & aliorum officiorum adeò plena ſunt omnia, vt non verear hanc fabulam comparare cum libris

eorum Philoſophorum, qui ex profeſſo virtutis præcepta tradiderunt:ac neſcio an etiam præferre debeam. Actio enim rerum ſermone & ſpiritu penè animata, acrius quàm nuda præcepta ſenſus impellit, & facilius in animos influit & illabitur: atque vbi illapſum fuerit, firmius hæret, & quaſi radices agit. Quòd ſi quis minus ad te pertinere credat iſta, quòd eò iam in omni virtutis genere ſis progreſſa, vt non ſis alienis exemplis confirmanda, ſed alios tuo exemplo ad virtutem prouoces, fallitur vehementer, meo quidem iudicio: præcepta enim officiorum, & rerum præclarè geſtarum memoria, aliis fortaſſis vtiliora erunt, qui ea legunt, vt velut ad normam ſuos mores eò dirigant: illis certè iucundiſſima eſſe debent, qui iam perfuncti diſcendi, & imitandi laboribus, ſub aliena perſona ſuas laudes citra omnem adulationis ſuſpicionem legunt. Habet enim hæc Fabula, quantum ego quidem iudicare poſſum, earum virtutum, quas in te non minus libenter agnoſcimus, quàm in Alceſtide legentes miramur. adeò expreſſam imaginem, vt quoties eam in manus ſumas, toties tuarum tibi virtutum in mētem veniat neceſſe eſt: eam cum laudari audies, de tuis moribus iudicium fieri exiſtimes. Eā igitur ad te, vt dixi, mittimus. Quòd ſi audacius à me factum videatur, eam tu potiſſimùm culpā præſtes oportet: quæ me tua authoritate ad ſcribendum impuliſti, & in arenam productum omni fauoris genere proſequeris, & foues. Vale

AD

ALCESTIDIS ARGVM.

CVm iam moriturus esset Admetus, Apollo à Parcis impetrauit ei, vt quantum vixisset, alterum tantum viueret, si alium daret, qui pro se moreretur. Parens autem vterque cùm hanc pro filio moriendi conditionem recusasset, Alcestis vxor se obtulit. Paucos verò post dies cùm ea incidisset calamitas, Hercules aduenit. Is edoctus ab vno ministrorum. quæ Alcesti cótigerant, ad sepulcrum profectus, Mortem abegit: mulierem veste obnubit: atque Admetum orat: vt eam à se acceptam seruet. Affirmabat enim sibi, cum lucta vicisset, eam præmio datam. Id cùm abnueret Admetus, detectam ei, quam lugebat, ostendit vxorem.

PERSONÆ.

APOLLO.
THANATOS.
CHORVS.
SEMICHORION.
ANCILLA Alcest.
ALCESTIS.
SERVVS.
ADMETVS.
EVMELVS.
HERCVLES.
PHERES.

EVRIPIDIS POETÆ TRAGICI ALCESTIS:

GEORGIO BVCHANANO INTERPRETE.

Prologus.

APOLLO.

O Tecta chara Regis Admeti, in quibus
Conuictor esse pertuli seruis, Deus.
Huc me coegit, filium Aesculapium
Flāmis trisulcis cùm peremit Iupiter.
Ego impotenti sauus ira, fulminis
Fabros Cyclopas perimo pœnas vt darem,
Mortalis esse me viri seruum pater
Voluit. Profectus igitur huc, pecus hospitis
Paui, domúmque præstiti incolumem hactenus:
Vt sancta sancto quæ Pheretis filio
Pareret: ipsum liberaui è faucibus
Leti imminentis præoccupans Parcas dolo.
Nanque annuerunt mihi Deæ, vt subducerem
Admetum ab Orco, & funus in præsentia
Aliud, loco eius, Manibus supponerem:
Cúmque ambiisset ille amicos, omnium
Expertus animos, patris, ac matris senis
Quæ peperit ipsum, nemo præter coniugem

Iuuentus

I nuentus vnam est, sponte quæ prior mori
V oluit, nec alma luce postea frui.
E a baiulatur nunc manus inter domi
F rigente sensim corpore: hæc etenim dies
D ecreta fato est, morte vitam vt exuat.
S ed funus hic ne polluat me, desero
C haros penates. Mortuorum sed propè
T hanatos sacerdos aduenit, sub tartara
R apturus illam. Tempori verò huc adest,
H unc præstitutum mortis obseruans diem.

ACTVS PRIMVS.

THANATOS APOLLO
CHORVS ANCILLA.

Ha, ha, ha, ha.
Quid tibi tandem hic Phœbe negotij? THAN.
Q uid oberras hæc limina propter?
I terum iniurius es Diis Stygiis,
Q uorum aboles ac tollis honores.
N on sat erat tibi, morti Admeti
I niecisse moram arte dolosa
C ircumuentis Parcis? Iterum
A rcu tenentem cur modò dextram
A rmatus ades Peliæ obseruans
N atam, quæ pro coniuge charo est
P ollicita mori?
B ono animo es, æquum iusque, fásque poscimus. APOL.
Q uorsum igitur arcu, iusta si petis, est opus? THAN.
H ac arma semper ferre consuetum est mihi. AP.
O pémque ferre præter æquum his ædibus? THA.

P roperóque ad ipsam, vt ense delibem comam.
D amnatus ille manibus deis erit, “
C uicunque ferrum hoc verticem libauerit. “
Q uæ pro foribus taciturna quies? CHOR.
C ur conticuit domus Admeti?
N ullus adest, qui narret amicus: SEM.
A n lugenda est filia Peliæ
A lcestis ceu mortua, an aura
F ruitur supera, quæ optima longè
M ihique & cunctis fœmina visa est
I n coniugem fuisse?
A udit ne quisquam lacrymarum aut planctuum SEM.
S onum per ædes, flentium aut suspiria?
M inimè. sed neque famulûm quisquam SEM.
A d vestibulum est. Vtinam ô Pæan,
A uxiliator in hac clade adsis,
A tque saluifer aspiciare.
N ec tacita domus defuncta esset SEM.
D omina: nec clàm condita tumulo est.
V nde? haud video quid te recreet. SEM.
T ámne probam clam populo Admetus SEM.
C oniugem humasset funere vili?
N ec ante portas conspicor SEM.
F ontanæ aquæ lauacra, ceu
A d mortuorum ianuas
A ssueuit: haud propter fores
A bscissa coma est, posita in luctu
Q uæ funereo cæditur, vsquam
N eque virginem perstrepit agmen.
A tqui hæc fuerat præscripta dies, SEM.
Q ua tenebrosum viseret Orcum.
Q uorsum hæc memoras? SEM.

SEM. *Pupugisti cor, pupugisti animum.*

CH. *Cùm bonos Parcæ rapiunt seueræ,*
Qui bonus vixit teneris ab annis,
Iure eos luget. Neque enim Chimeræ
Arua si remis adeas, vel æstu
Semper arentes Garamantum arenas.
Templáque Ammonis, misera prece vmbras
Faucibus tetri rapies ab Orci.
Mors gradu tristis properat citato:
Nec focos iuxta video Deorum,
Quem sacerdotum precibus fatigem
Si modò argutis oculis decorus
Filius Phœbi hac frueretur aura,
Illa desertis Stygiis tenebris,
Noctis & portis, Acheronte ab ipso
Viua rediret.
Nanque defunctos reuocabat Orco,
Antequam telo trifido timendus
Iupiter sauos iaculatus ignes,
Perculit illum.
Nulla spes vitæ reliqua est: peregit
Cuncta Rex: omnes pecudum cruentis
Stragibus Diuûm cumulantur aræ.
Nec mali est vsquam fuga certa certi.
Sed vda lacrymis quæpiam egreditur domo
Ancilla. Miserum me, quid affert noui?
Veniam meretur luctus hic, si quicquam heris
Accidit acerbum. Scire at illud gestio,
Vita fruatur mulier, an iam perierit.

ANC. *Viuam vocare, & mortuam pariter licet.*

CH. *Qui poterit idem viuus esse & mortuus?*

ANC. *Vix ducit ægra spiritum ad thalami fores.*

Vxore

Vxore quali qualis orbabere miser? CHOR.
Iam coniuge orbus dominus istud sentiet. ANC.
Nec spes salutis vlla restat amplius? CHOR.
Fati prementis instat illi terminus. ANC.
Ergo apparantur iusta ritè funeri? CHOR.
Mundus paratus est, quem humo condat simul. ANC.
Prastante sese coniuge orbatum sciat, CHOR.
Sub orbe cœli nulla qua melior fuit: ANC.
Quid ni? quis aliter sentiat? quî fœmina
Potuisset vlla facere gloriosius,
Súmque amorem prodere manifestius
Erga maritum, quàm suam si impenderit
Vitam illi? at ista cuncta nouit ciuitas.
At obstupesces, si modò audies, domi
Qua perpetrarit. Destinatum cùm diem
Adesse sensit, lauta viuo flumine
Corpus decorum, cedrino ex armario
Effert amictum: compta deinde splendidè
Mundo superbo constitit domesticam
Vestam ante, tales ora soluens in preces:
O' Dea, ego tristes abeo ad vmbrarum domos: «
Tibi aduoluta te precor nouissimùm «
Orbos tuere liberos: huic coniugem «
Charam, maritum filiæ da splendidum. «
Nec, velut acerbo rapta mater funere est, «
Pracipitet illos Parca præcox: sed sua in «
Patria beati transigant, ac suauiter «
Iucunda vita spatia. Cunctas Regiæ «
Accessit aras, supplicauit, singulas
Festa corona myrteæ cinxit comæ:
Nec ora fletu madida, nec suspirio
Indice doloris, vis nec instantis mali

V ultus decori pristinum carpsit decus.
A t coniugalem vt attigit thalamum, ac torum,
L acrymis profusis soluit ora talibus:
O' lecte, vbi mihi morte quem redimo mea
S oluit pudorem virginalem vir, vale,
N ec te quidem odi, me tametsi extinxeris.
N am dum recuso coniugem, & te prodere,
M orior. At alia te tenebit fœmina
N on castior, fortasse fortunatior.
T um deuoluta exosculatur lectulum,
T otúmque inundat lacrymarum flumine.
V bi tandem abundè fletuum profuderat,
R euoluta strato ex ædibus se proripit.
A c sæpe thalamo egressa redijt denuò,
S upráque lectum denuò incubuit. Peplos
F lebant tenentes liberi: illa amplexibus
M odò hunc, modò illam comprimebat, scilicet
M oritura iamiam: flebili tota domo
F amuli tumultu fata lugebant heræ.
A t illa dextram singulis dedit, neque
Q uisquam inter omnes adeò contemptus fuit,
Q uem affata non sit mutuis sermonibus.
A tque ista turbant nunc domum Admeti mala.
Q uæ morte poterat fugere: mortem dum fugit,
N unc sempiternum sibi dolorem accersiit.
CHOR. H is ingemiscit igitur Admetus malis,
Q uem fata nupta diuidunt ab optima.
ANC. L uget profectò, coniugem charam tenens
V lni, rogánsque morte ne se deserat:
A bsurda poscens, quæque fieri non queant.
T abescit illa, & languidum manus onus
P roiecta inertis, debilem etsi spiritum

V ix fessa ducat, intueri solem auet,
A lmaque lucis vltimo aspectu frui.
V isura nunquam splendidum posthac iubar,
S ed abeo, tèque adesse nunciauero.
N ec semper omnes Regibus ciues fauent, "
N ec rebus adsunt turbidis alacriter. "
A t tu vetustus amicus es meis heris.
O' Dij, quæ fuga superest cladis, CH.
Q uæ fuga sortis, quæ imminet aulæ?
E xit ne aliquis, lacerem'ne comam?
P ullóne tegam corpus amictu?
C erta res est, certa amici: ANC.
S ed precemur numina.
N am potestas est Deorum,
V ísque longè maxima.
O' Apollo sancte, cladis
E xitum huius inueni.
A ffer affer remedium nunc,
V t prius commentus es.
N unc ades salutifer:
P elle fatum lugubre,
D itis implacabilis
P ectus atrox mitiga.
H eu, heu. ve, ve. CH.
O' nate, nate Pheretis Admete, ô miser,
Q ua clade premeris orbus ista coniuge?
P ateris ferro rem fugiendam,
E t grauiori clade psandam,
Q uàm si laquei de trabe celsa
T ereti nectas vincula collo.
N on enim charam modò, at
C oniugem charissimam

H ac morientem luce videbis.
S ed iam maritus ipse progreditur domo.
P heraa tellus ingemisce, illacryma.
O ptima longè fœmina morbo
C ontabescens Ditis ad vmbras
S ub caua rapitur viscera terra.
„ *N unquam thalamós plus laticia,*
„ *Q uàm tristicia ferre fatebor.*
P artim id veteris casibus aui
D octus, partim hac clade recenti
R egis, quem longè optima coniux
M orte relinquens, non sinet vnquam
D ehinc vitalem viuere vitam.

ACTVS SECVNDVS.

ALCESTIS ADMETVS
EVMELVS CHORVS.

ALC. *O sol, lúxque diurna,*
Cœlestésque rotatæ
C eleri turbine nubes.
AD. *M e, téque miseros aspicit duos tua*
N il promerentes morte dignum cœlitus.
ALC. *O' tellus, ô atria, thalami*
O' geniales patriæ Iolci.
AD. *S ustolle teipsam ô misera, neu me deseras,*
S ed flecte precibus omnium dominos Deos.
ALC. *B iscalmam video, video ratem:*
A tque vmbrarum portitor hærens
C onto accersit me properè Charon.
A ge festina, quæ causa mora?

Presto

P ræsto cætera cuncta:moraris
N os sola gradu celeri propera.
H eu,nauigationem acerbam istam mihi AD.
M emoras:malorum quanta nos moles premit.
E ripit,eripit quidam tibi me ALC.
(N onne vides)ad tecta silentum.
F ronte subnigra lumina Pluto in-
tentat celer huc. Quid facis?aufer.
Q uod miserabilis iter insisto.
A cerbum amicis ac mihi,atque liberis: AD.
(Q ueis luctus hic est proprius)miserrimum.
I am dimittite,dimittite me. ALC.
G enua labant:iam deponite me.
O culos densæ condunt tenebræ,
P ueri,ô pueri,iam vestra parens
N ulla est,nulla est iam vestra parens.
V alete nati.& lumen almum cernite.
H ei mihi:tristis vox ferit aures, AD.
A c morte mihi durior omni.
N e me desere,ne per superos
T olera:nam te lumine cassa
V iuere acerbum est,Pendet ab vna
T e mea mors,ac vita:ita nobis
T ui amor penitus fixus inhæret.
A *dmete,cernis quo in loco res sint meæ.* ALC.
Q uæ sentit animus,ante mortem proloqui
V olo.Salutem prætuli meæ tuam.
P er fata lucem cùm liceret cernere,
M orior,fuisset cùm integrum haud pro te mori:
S ed mihi maritum,quem luberet Thessalum
E ligere,sedes & beatas regio
I ncolere luxu:abs te auulsa viuere

R enui orphanis cum liberis:vita mea
M inimè peperci,ætate quamuis integra.
C ùm,qui genuerat te pater,quæque peperit
T e prodidisset mater,auras linquere,
Q uibus decorum iam per ætatem foret,
E t gloriosa morte vitam filio
S uo redimere,quippe quibus vnicus eras,
N ec spem relictam procreandi liberos
T e functo haberent.Viueremus tu,ac ego.
N ec tu dolores solitudinem tori
V idus,nec orbos educares liberos:
S. ed hæc Deorum quando quispiam gradu
H oc ire voluit,sic eant.at gratiam
H anc tu referto,quam peto,haud meritis parem:
„ *(Nam par rependi pretium animæ nullum potest.)*
S ed quam ipse iustam dixeris,cùm diligas
A equè,atque ego istos,si sapis,pueros,meæ
D omini face isti sint domus:nec liberis
I nduc nouercam fœminam minus probam
P arente,natis quæ manum impingat meis,
T uísque liuor tristis vbi stimulos ciet.
„ *V tique caue istud faxis oro.Prioribus*
„ *I nimica natis cùm nouerca inducitur,*
„ *N ihilo cruenta vipera est clementior.*
I n patre magnum filius præsidium habet,
S ermone cum quo mutuo possit frui.
T u nata verò quomodo educaberis
I n virginali ætate honestè?quam tuo
N uptam parenti sors dabit,quæ nec nota
T . e fœdet vlla:nec tuas ipso in aditu
F lorentis æui nuptias contaminet?
N eque elocabit mater vnquam te,neque in

D olore

D olore partus assideas solabitur:
V bi nil parentis charitate est suauius.
M ori necesse est me: timoris nec malum
C ras istud, aut in tertium est mensis diem
I amiam inter vmbras luce cassas censeor.
V alete, læti viuite: at tu vir potes
T e gloriari coniugem nactum optimam,
E t vos, parentis optima vos filios.
B ono animo es: huius polliceri hoc nomine CH.
E go nil verebor, mente ni prorsus caret.
N e metue, fient ista, fient. Nam mea AD.
V iua vt fuisti sola, sola mortua
D icêre coniux: nec tuo vlla me loco
S uum vocabit sponsa Thessalis virum:
Q uamuis superbos generis enumeret auos,
F ormæ decore quamlibet præfulgeat.
S at liberorum est, liceat istis modò frui
D eos precamur, quando te frui haud licet.
N ec finietur luctus hic spatio annuo:
S ed omne in æuum, quod supererit dehinc mihi,
L ugebo. Matrem, quæ peperit, odio ac patrem
H abebo, amici quando verbo, non re erant.
T ibi ego salutem debeo, quæ pro mea
A nima dedisti, quod homini est charissimum,
N ôn iure, tali quando priuor coniuge,
D ura inter æuum transigam suspiria?
N ec cœtus, aut æqualium conuiuia
P òst me iuuabunt: nec corona floreæ,
C antúsue dulces: nostra nec citharam manus
D ehinc tanget vnquam, nec Libyssæ ad tibiæ
S onos canoros animus oblectabitur.
N am cuncta vita tu abstulisti gaudia.

Q uin & periti dextera artificis tua
I n lecto imago ficta collocabitur.
A mplectar illam manibus, illi procidens
T uum vocabo nomen: vlnis coniugem
C haram tenere non tenens fingam tamen.
. E st ea voluptas frigida: at molestiam
» A nimi leuabit: vmbra me per somnia
» V tinam reuersa oblectet. Etiam lurida
» S ub nocte amicos suaue vultus cernere,
Q uocunq; sese in tempore offerent. Mihi
S i lingua adesset Orphei, & blandum melos
F urua canendo pectus vt Proserpinæ,
D uri vel Orci flecterem, ac reducerem
T e, promptus irem: centiceps nec me canis,
N ec qui silentes portitor Manes vehit,
P rohiberet, almum viua per me denuò
D onec videres lumen. Illic mortua
N unc præstolare, donec illuc mortuum
M e fata mittent, ac domum ambobus para,
V nà vt habitemus. Nam sepulchro corpora
V no imperabo collocari & conseri
L ateri latus te propter extensum meum:
N ec ipsa mors me poterit abs te auellere,
Q uæ sola nobis vsq; fida inuenta sis.
CH. M ærore digna est. Itaq; luctus particeps
H uius ero, amicum velut amico conuenit.
ALC. I psi hac loquentem filij audistis patrem.
N ullam deinceps spondet aliam coniugem
S ibi fore, nec me luce cassam negliget.
AD. N unc asseuero id, atq; perfectum dabo.
ALC. C ape pignus horum de mea pueros manu.
AD. A ccipio charum pignus è chara manu.

H is

H is tu puellis mater esto meo loco. ALC.
T e morte rapta cogit id necessitas. AD.
I ntereo, nati, par fuit cùm viuere. ALC.
Q ua nam futura est vita mihi superstiti? AD.
T e mitigabit temporis longinquitas. ALC.
Q ui periit autem, in posterum iam fit nihil.
D uc, duc me ad Orcum per Deos tecum simul. AD.
I n morte nostra sat superque cladis est. ALC.
S ors sæua, quali viduor abs te coniuge? AD.
A t at tenebræ iamiam oboriuntur oculis. ALC.
P erii profectò, si modò abs te deseror. AD.
N il me putaris iam, velut nusquam forem. ALC.
A ttolle vultus, liberos neu deseras. AD.
N on sponte certè, sed valete, liberi. ALC.
O culos ad illos tolle, tolle, & aspice. AD.
S um nulla posthac. AD. Quid agis? ita me deseris ALC.
V aleto. AD. Miseris heu pereo miser modis. ALC.
P eriit, nec vsquam est vxor Admeti amplius. CHO.
H ei mihi misero, periit mater. EVM.
O pater, adiit manes: neque iam
D ulci fruitur lumine solis.
M e deseruit, me orbum infelix
L anguidulos cerne oculos, rigidas
C erne manus. ô genitrix audi,
A udi genitrix, ego te apello:
T ua procliuis ad oscula pullus.
N il audientem, nil videntem affare. ego, AD.
V ósque ambo, sæua clade perculsi sumus.
P uer, ô genitor, matre orbatus, EVM.
S olus deseror, ô me miseris
P ressum ærumnis, teque sororem,
Q uam premit eadem sors. ô genitor,

I nfrugiferos, infrugiferos.
T halamos nactus es: haud tetigisti
H ac cum coniuge claustra senectæ.
P rius erepta est te pereunte
G enitrix, pariter domus euersa est.

CHOR. A dmete, clades has necesse est perpeti:
N ec primus es, nec vltimus mortalium
V xore viduatus proba. Atque id cogita
N os vniuersos esse mortis obnoxios.

AD. S cio, nec ista me repentè perculit
Æ rumna: pridem pressius malo premor.
S ed efferendæ funus huic parabitur.
A deste, & alternante planctu lugubri
D ate iusta. Diti dicite implacabili
P aana. Sceptris Thessalum quisquis meis
P aret, mulieris huius ergo publicè
L ugere iubeo rasili torsos coma,
P ulloque amictu. Quadrijugosque iungite
C urrus: superbam sompedum è collo iubant
T undete ferro: tibiæ nusquam sonus
S trepat per vrbem, vel suauiloquæ lyræ
B is luna senos donec orbes impleat.
N am neque cadauer hoc sepeliam charius
V llum, nec in me paribus officijs, neque
H onoribus eam prosequi dignis queam,
Q uæ me redemit sola morte vicaria.

CHOR. O Peliæ mihi nata, vale,
Q uæ Orci habitas sine sole domos.
A t sciat arbiter hoc Stygius
N igricomans Deus, atque senex
P ortitor exanimem populum
Q ui vehit, & subigit residens

Puppe

P uppe ratem celerem, mulier
O ptima longè Acherontis aquas,
O ptima fœmina transuehitur
R ate biscalma
P ieridum tu carmen alumnis
D ecantabere diu: montigena
T e testudine septem meruis
R esonante canent, ac sine cithara
M emores repetent carmine laudes,
C um redeuntis circulus anni
M ensem Sparta Carneium iterat,
L unáque pernox verè benigno
P leno pernitet orbe decora.
I nque beatis diuitis agri
D ecantaberè semper Athenis.
T ales mors tua sufficit hymnos
V atibus. ô reuocare liceret
S i te superas rursus ad auras
E tenebrosis sedibus Orci,
E Cocyti fluctibus, alno
E fluminea, quæ vehit vmbras.
T u fœminei gloria sexus
S ola reperta es, coniugis Orco
Q uæ mutata anima animam eriperes.
T erra leuis tibi sit super ossa.
Q uòd si tedis vir tuus alijs
C aptus erit, mihi iure inuisus,
N atisque tuis deget, quando
N ec tua mater, nec qui genuit
T e senior pater, abdere vellent
P ro nato sua corpora terra,
N ec seruarint, etsi seris

Candida sparsi tempora canis.
At tu primo in flore iuuentæ
Iuuenis redimens fata mariti
Deseris auras. ô mihi talem
Vita sociam Dij date sponsam,
Quæ iucundum transigat æuum
Mecum: at vita cognita paucis
Est mortalibus ista voluptas.
HER. *Ciues Pheræam qui colitis vrbem, an domi est*
Admetus? CHOR. *Intus est Pheretis filius.*
At quæ te ad vrbem causa adegit Thessalam,
Hospes Pheræas aduenires vt domos?
HER. *Obeo laborem Eurystheo Tirynthio.*
CH. *Quò tendis? error quis vagabundum trahit?*
HER. *Diomedis vt Thracis quadrigas huc agam.*
CH. *Qui poteris? hospes an vetus forsan tibi est?*
HER. *Minimè, nec vnquam Bistonum attigi solum.*
CHO. *Potiare vt illis, ferro oportet cernere.*
HER. *Sed nec labores refugere, vt velim, licet.*
CH. *Caso redibis Rege vel casus cades.*
HER. *Discrimen istud non adeo nunc primitus.*
CH. *Quid promouebis, dominum vbi deuiceris?*
HER. *Captos tyranno tradam equos Tirynthio,*
CH. *Frenare captos alter haud facilis labor.*
HER. *An fortè flammas euomunt è naribus?*
CH. *Auidis virorum membra laniant dentibus.*
HER. *Memoras ferarum, non equorum pabulum.*
CH. *Præsepe tabo sordidum intuebere.*
HER. *Quo patre iactat educator se editum?*
CH. *Marte, & opulentam frenat armis Thraciam.*
HER. *Fatis laborem debitum agnosco meis,*
Per aspra semper quæ petunt sublimia.

Cum

C um Marte natis obtiuuum fuerat manum
N on contuliſſe, primitus Lycaone,
A c deinde Cygno. Tertius porrò hic mihi
C um domino, equiſq; exhauriendus eſt labor.
M ortalium ſed nullus intuebitur
H oſtis pauentem dexteram Alcmena ſatum.
A tqui ipſe domenus huius Admetus ſoli CH.
H uc tecta liquens dirigit rectà gradum.
I oue nate ſalue, Perſei clarum genus. AD.
A dmete ſalue, rector inclyte Theſſalûm. HER.
V tinam. Beneuolum te mihi ceriò ſcio. AD.
T onſura verò quid ſibi hæc vult lugubris? HER.
H odie cadauer efferendum eſt hinc mihi. AD.
A uertat iſtud fors malum à natis tuis. HER.
V iuunt creati liberi de me domi. AD.
M aturus annis fortè genitor occidit? HER.
E t ille ſuperat, atq; mater, Hercules. AD.
A n igitur vxor periit Alceſtis tua? HER.
D e vxore nobis ſermo ſeſe offert duplex. AD.
F ató ne functam dicis? an ſuperat adhuc? HER.
O biit, nec obiit: méq; luctu conficit. AD.
P erplexus es iuxta atq; pridem intelligo. HER.
F atine noſti qua premat neceſſitas? AD.
P ollicita mortem nempe pro te occumbere. HER.
S i pepigit iſtud, quomodo hanc viuam putas? AD.
L ugendo clades interim ne praueni. HER.
C ui mors propinqua eſt, iam periſſe illum puto. AD.
Q ui periit autem, iure nuſquam dixeris.
N on eſſe, & eſſe diſcrepant longiſſimè. HER.
S ic tibi videtur, Hercules: aliter mihi. AD.
Q uid ergo luges? quis nam amicorum óccidit? HER.
M ulier. Mulieris mentio facta eſt modò. AD.

M

HER. *Aliena vobis, an propinqua sanguine?*
AD. *Aliena quanuis iuncta necessitudine.*
HER. *Quí nam ergo vitam finijt domi tua?*
AD. *Hic educata est orba patre mortuo.*
HER. *Vtinam dolore comperissem liberum.*
AD. *Expecto quorsum tendat ista oratio.*
HER. *Alterius hospes hospitis domum petam.*
AD. *Bona verba. facinus istud auertat Deus.*
HER. *Ingrata lugenti hospitis præsentia est.*
AD. *Ingredere tu ædes, mortui sint mortui.*
HER. *Hospiti epulari turpe funesta in domo.*
AD. *Ducam seorsum te hospitum ad cœnacula.*
HER. *Sine abire, inibis gratiam à me maximam.*
AD. *Minimè. Nec alios hospes accedes lares.*
Heus tu, præito, reclude posticum ædium:
Iube atrienses apparare largiter
Hospitibus epulas. Limen autem claudite,
Quod medium ab aula separat cœnacula.
Non est decorum, luctus vt conuiuio
Obstrepat, & aures hospitum offendat dolor.
CH. *Admete, quid agis? tanta cùm te calamitas*
Premat, recipies hospites? ita desipis?
AD. *Atqui domo illum si expulissem, & mœnibus*
Hospitij egentem, an id probares? neutiquam.
Minus hospitalis, non minus miser forem.
Ad calamitates illud etiam accederet,
Vt hospitum hostis mea vocaretur domus.
Nunc hospitem illum habebo rursus optimum,
Siticulosum quando ad Argos venero.
CHO. *Cur ergo, amicus siquidem is est, vti tu ais,*
Hunc esse passus nescium ærumnæ es tuæ?
AD. *Siquidem ille nostrum scisset infortunium,*

Nunquam

N unquam ſubiſſet atrium domus mea.
A t facere ſtultè me ille forſan rebitur,
N ec hac probabit. Mea ſed aula haud hoſpites
H uc ventitantes ſcit repellere turpiter.
O` viri hoſpita liberi CH.
S emper atria, qua incola
S e dignatus Apollo
E ſt Phœbus cithara ſciens.
N ec Deum puduit domus
H uius lanigeros greges
C urvis paſcere vallibus:
E t per prata virentia
P aſtoralia carmina
B landa pangere fiſtula.
Q uin & verſiculorum
L yncum turba ſuauibus
E mollita modis, gregi
I unxit intrepido latus.
A rmentúmque leonum
V enit fului comantum
E x Othry nemoroſo.
A d tua ſtrepitum lyra
A pplauſit maculoſus
P ictorum hinnuleum chorus,
P ernici pede deſerens
A bietum alticomum nemus,
D octo carmine concitus.
E rgo tu pecoris domum
F ertiliſſimam colis
L impidum propter lacum
B abiæ arui & iugera:
E t patentibus ſoli

T erminos conuallibus,
Q ua iubar solis cadens
N ube currus induit,
A d molossos pertinet:
E t freta Aegei maris,
A estuosa & littora
C elsum ad vsque Pelion.
N unc apertis aedibus
H umidis fletu genis
H ospitem recipit tamen,
C oniugis modò mortuae
F lens adhuc funus recens.
N am pudori pronus est
C andor ingenuus, neque
V lla pars sapientiae
A best, cùm probitas adest.
E t mentem bona spes habet.
S uccessura homini pio
O mnia rectè.

AD. C iues Pharei qui hîc adestis sedulò,
F amuli cadauer ritè compositum ad rogum
S ublimè portant, ac sepulchri ad aggerem.
A t vos supremam prodeuntem iam viam
D e more defunctam vltimùm alloquamini.

CH. A tqui senili cerno genitorem gradu
H uc se ferentem, coniugi & mundum tuae
P ortare famulos Manibus donaria.

HER. M oeroris adsum particeps, fili, tui.
P roba & pudica sanè es orbus coniuge.
S ed ista quamuis dura perpessu, tamen
F eras necesse est. Accipe hunc mũdum, ac humi
V nà reconde. Honore corpus prosequi

Ilius

I llius æquum est, quæ prior pro te mori
S ustinuit: ac ne sobolis orbus degerem
T ristem senectam, & luctuosam te sine
P erfecit vna: cæterísque fœminis
T am illustre facinus ausa peperit gloriam.
O' sospitatrix filij, quæ mortuos
N os suscitasti, iam vale. Ac Manes tibi
P lacidos, bonósque sub Acheronte imo precor.
T ales hominibus vtiles tedas reor,
A ut vincla nunquam nosse coniugalia.
N ec has rogatu nostro ad inferias ades. AD.
P ræsens amicûm nec mihi in numero es, neque
H unc induetur illa mundum, aut indiga
R erum tuarum sepelietur. Tum æquius
D olore fueras, fata cum me tollerent.
A n qui stetisti tum eminus, quique alteram
S enex puellam sineris pro te mori,
I llacrymabis funeri huic? Nec mihi pater
V erus fuisti, nec peperit ea me parens,
F also parentem quæ meam se dictitat:
S ed stirpe seruili editum in lucem tua
M e admouit vxor vberi furtim suo.
E t tu quis esses prodidit periculum.
N am nec patrem te existimo verè meum:
A ut si es, pauore nemo te mortalium
S uperat inerti, qui supremo in limine
V itæ, senecta languidus, nec volueris,
N ec fueris ausus emori pro filio.
S ed has mulierem hanc exteram in se sumere
P artes tulistis: quam genitricem, & patrem
S olam vocare iure possum æquissimo.
A t te facinoris tam decori gloria

I ngens manebat, filium superstitem
S i morte genitor liberauisses tua:
C ùm posset aui reliquus haud longus tibi
R estare cursus. Quod supererat temporis,
M ecum ista viuo viua consenesceret,
T edis nec orbus macerarer luctibus.
A t tu beata vita quicquid parturit
F ructus, tulisti: sceptra qui florentibus
T enueris annis, méque regni filium
H æredem habueris, orbus vt ne liberis
V acuam alienis dißipandam linqueres
D omum. Nec illud dixeris te à filio
P rodi, senectam quòd tuam contempserit,
V t qui reueritus semper vnus maximè
T e sim. Rependis gratiam hanc contrà mihi
C um matre genitor. sed nec alios liberos
D e hinc gignere potes, qui senectutem tuam
A lant, & ornẽt. Neque enim humabere hac manu
E tenim quod ad te pertinet, sum mortuus
I amdudum. At alium si salutis vindicem
S um nactus, atque intueor eius munere
H oc lumen almum, me illius natum puto,
V icésque senij huic educandi debeo.
V anè profectò postulant senes mori,
E t de senecta longiore expostulant.
S i mors propinquet, nemo iam cupit mori
N emo senectam queritur amplius grauem.
CHOR. A bsque his malorum iam sat est. Quiescite.
N ec tu paternam nate bilem exaspera.
PHE. O' nate, probris quem lacessis arrogans?
V enalium'ne de grege, aut Lydum, aut Phryga,
A n Thessalum me Thessalo nescis patre,

P la-

P lanéque stirpe generis ingenui satum?
N imis insolenter contumeliosus es:
E t verba iuuenis in patrem petulantia
I actas. At isthic haud procax gratis eris.
D ominus familiæ te edidi vt fores meæ.
D einde educaui, non prior vt extinguerer.
N ec hanc habemus traditam à maioribus
L egem, vt parentes morte seruent liberos.
N ec Graiis hic mos. Siue felix, seu miser,
T ibi natus vni es. Cuncta ego officia patris
T ibi cumulatè præstiti: latè imperas
P opulis, & agri fusa latè iugera,
Q uæ mihi reliquit genitor, hæc linquam tibi.
Q ua fraudo te in re? quámue facio iniuriam?
N e morere pro alio, nec ego pro te. Cernere
T ibi dulce lucem est, dulce patri itidem puta.
N am reputo mecum, quot manendum secula
S it inter vmbras, quàm breuibus angustiis
S int clausa vitæ spatia, sed blandula tamen.
A t tu recusas impudenter emori,
V ltráque fato destinatum terminum
V xore cesa viuis: ac redarguis
D ein me pauoris, fœmina timidissime,
I nferior ipse, qua tuam iuuenis vicem
F ormose functa periit. At enim callidè
R ationem inisti, qua perennè viueres,
S i vt quámque nactus coniugem sis, ne mori
P ro te recusset, persuadere poteris.
D einde ipse timidus impetis conuitiis,
Q ui facere renuant hæc, amicos. heus tace:
T ecúmque reputa, vita ceu dulcis tibi est,
D ulcem esse cunctis. Si ingeras opprobria

H aud falsa rursum,& plura forsan audies.
CHO. I am sit malorum superiorum accessio.
S enex,omitte exasperare filium.
AD. C eu me locuto cuncta prome. veritas
S i audita te vrit,abstinendum iniuria.
PHE. P ro te fuisset grauius erratum mori.
AD: N il ergo refert iuuenis obeat,an senex?
PHE. V na anima oportet,non duabus viuere.
AD. Q uin viue,secla donec anteas Iouis.
PHE. S ic immerentes hem parentes deuoues.
AD. T e nempe vitæ longioris amor tenet.
PHE. A t pro te opinor hoc cadauer efferunt.
AD. Q uod te pauoris arguit timidissime.
PHE. P ro me perisse hanc haud opinor dixeris.
AD. V tinam aliquando tibi opus opera sit mea.
PHE. S æpè esto coniux,efferas vt plurimas.
AD. T ibi hoc pudendum qui recusaris mori.
PHE. S uaue lumen hoc,suaue cernere.
AD. I gnauus animi es,nec viri quicquam tenes.
PHE. N on funus effers latus,ac ridens senis
AD. V tcunque moriere,moriere inglorius.
PHE. A udire malè post fata non cura est mihi.
AD. O' he,senectus plena vt impudentiæ est.
PHE. H aud impudens hæc,illa sed stolida fuit.
AD. A bi,atque humare me cadauer hoc sine.
PHE. A beo.ipse humabis,quippe qui ipse occideris.
A t tu propinquis coniugis pœnas dabis.
P osthac Acastum nemo censebit virum,
G ermanæ multam si ferat tacitus necem.
AD. N unc apage túque,& vxor orbi liberum
V iuente nato:digni vt estis,carpite
M iseram senectam,nec eadem mecum domus

V os

V os capiet.Ite. Patrium praconio
S iquidem liceret tibi larem interdicere,
N ihil moratus hunc tibi interdicerem.
A t nos,ferendum quippe præsens est malum,
E amus ignem mortuæ supponere.
F ortibus ô miserabilis ausis, CH.
O' generosa,atque optima longè
S alue.Sit tibi bonus,ac placidus
A thlantiades,Plutóque facilis
T. e suscipiat.Si qua bonorum
I llinc præmia,cum Persephone
V ita fructus carpe bene acta.
P lerosque memini plurimarum gentium, SER.
D omoque,& epulis hic ab Admeto hospites
O lim receptos:hospite isto at nequior
S e in hos penates nullus vnquam contulit.
F unesta primùm tecta non exhorruit
I ntrare,luctu squalidum cernens herum.
D ein fortuitos apparatus insolens
N on consulebat clade perspecta boni.
S iquid deesset immodestè clamitans
I d flagitabat.Cymbium & manibus capax
T ollens meraco ingurgitat se sanguine
N igra parentis,vsque dum effusa vndique
C alfecit artus flamma vino exæstuans.
D einde impeditus fronde myrrhea comam
A greste latrat:dissonos licet sonos
A udire pariter.Ille securus animi
I n clade nostra cantitat.Nos autem heram
L acrymis profusis flemus optimam.haud tamen
S pectante,fletu commadescimus hospite,
Q uando ita voluntas fert herilis,interim

E go peregrinum hunc excipio dapibus domi.
F urem scelestum,& impium sicarium.
E ffertur illa,funeri nec prodij
C omes,manúue nuda planxi pectora,
D ominámue luxu.quæ parens fuerat mihi,
S eruisque cunctis,quæ mariti mollibus
F rangebat iras vocibus,mille & malis
N os eruebat.Itaque iure hunc odero,
Q ui tecta subijt in calamitate hospitem.
HER. H eus tu,seuerum cur tuere,ac tetricum?
H aud esse toruo erga hospites vultu decet
S eruum,sed animo excipere læto comiter.
T u domino amicum suscipis supercili
S eueritate tristi,& ore turbido,
I ntentus animum cladis in luctum exteræ.
A ccede propius huc,vti sapientior
R eddare.Nosti lege qua mortalia
N atura genuit?haud opinor.vnde enim
I d nosse posses seruus?at de me accipe
M ori necesse est omnibus mortalibus.
N ec vllus hominum nouit,an sit crastina
V isurus ortum lucis.etenim lubrica
F ortuna cæcas temperat rerum vices,
Q uæ nec doceri,aut arte comprendi queant
H æc doctus ex me,genium age exilara.Bibe.
Q uodcunque vitæ singuli afferunt dies,
I d crede nostrum,sortis esse cætera.
P reterea hominibus cælitum suauissimam
L ongè Dionem cole:benigna etenim dea est.
H æc alia omitte,& mihi monenti obtempera:
S iquidem videntur vera,quæ tibi consulo.
A tque adeò opinor,exolutus his malis,
C omámque

C omámque vinctus flore nobiscum bibes
I stius inanis liber ægritudinis.
N ec dubito,quin si proluat semel cyphus
I nuersus hic te,ex vultuoso & tetrico
E ffinget alium.Quando mortales sumus,
E x vsu opinor sapere nos mortalia.
N am tetricorum & tristium ærumna potius
Q uàm vita,vita me putanda est iudice.
H æc scimus.Atqui familiæ præsens status SER.
N ihil habet aptum risui,& conuiuijs.
M ulieris obitum ne exteræ supra modum HER.
D efle,familiæ quando salui sunt heri.
S alui?fugit te quanta clades nos premit. SER.
N isi forte dominus me fefellerit tuus. HER.
N imis ille,nimis est hospitalis omnibus. SER.
M inimè:nec ad eum funus externum attinet. HER.
N imis hoc profectò familiare funus est. SER.
F ors me malorum quippiam celauerit. HER.
P erge esse lætus,nos heri tangant mala. SER.
H ic sermo luctus exteræ haud exordium est HER.
N ec tibi epulanti mœstitudinem afferam. SER.
I niuriam tuli haud ferendam ab hospite. HER.
A liono adisti hanc hospes aulam in tempore. SER.
N am luctuosa cuncta cernis,rasile
C aput,& amictũ lugubrem.HERC.Nũ liberûm
D ecessit aliquis,an grauis senio pater?
E xtincta coniunx hospes Admeti occidit. SER.
Q uid ais?deinde me recepit hospitem? HER.
S uis pudebat te repellere ab ædibus. SER.
O' quali es orbus,ô miserrime,coniuge. HER.
Q ua clade eadem pariter omnes perdidit, SER.
Q uin sentiebam id vda cernens lumina. HER.

T ristémque vultum, rasilémque verticem.
T amen exterum illi funus esse credidi:
A c vi coactus hanc subiui ianuam:
A tque in statu isto turbido rerum bibi,
E t hospitalis hominis assedi in domo
C onuiua demens flore vinctus tempora.
S ed culpa, qui non indicaueris, tua est,
A erumna tanta cùm familia incumberet:
S ed vbi nam humatur? qua profectus reperiam?
SER. L arissæ ad alta nobilis qua mœnia
R ectà itur, vrbis ante portam protinus
T umulum videbis artifice factum manu.
HER. O' anime, córque exercitum molestijs,
O stende qualem Electryonis filia
A lcmena sobolem procrearit te Ioui.
S ubtrahere fato fœminam extinctam est opus,
S uósque rursus ad penates ducere
A lceestin, Admeto, vt rependam gratiam.
I bo, & nigrantis squalido ferrugine
S tolæ tyranno Marium insidias dabo.
A tque illum opinor deprehendam ad aggerem
T umuli bibentem victimarum sanguinem.
Q uòd si è latebris clanculum irruens eum
P rendam, & lacertis strinxero circundatis,
V tcunque latera verset, eripiet mihi
H unc nemo, donec coniugem Admeti auferam.
S in aucupantem hac præda me fefellerit,
N ec ad cruoris adsit haustus, inferum
R eges adibo, & regna solis nescia,
P oscámque, necnon impetraturum reor,
A lceestin, vt eam coniugi tradam in manum,
Q ui me recepit hospitem, nec reppulit

Quamuis

Q anuis acerbo ſauciatus vulnere,
A nimo ſed alto id me reueritus abdidit.
Q uis Theſſalûm eſt in hoſpites benignior,
G raiúmve? certè ſordido non dixerit,
G enerofus animi cum ſit, beneficium datum.
H eu mœſtum aditum, triſtem aſpectum AD.
V idui tecti. Quò feror? vbi ſum?
Q uid loquar? aut quid taceam?
Q ui peream? ô me miſero fato
G enitum. functos morte beatos
D uco. his gratulor. hos amo. cum illis
D egere dehinc libet. haud libet auras
C ernere ſuperas. haud iuuat almæ
D ehinc veſtigia figere terræ.
O bſide tali deſpoliatum
M ors me ſæuo pignerat Oreo.
S ubi, ſubi tenebras CH.
T ecti: ſubi. tuliſti
D igna lacrymis: tuliſti
C alamitatem lugubrem.
C onditos nil lacrymæ
C oniugis manes iuuant.
H oc, hoc verbo vulnera renouas. AD.
Q uæ magis homini eſt aſpra calamitas,
Q uàm ſpoliari coniuge fida?
V tinam tedæ, thalamíque exors
S ocia haud vlli tecta habitaſſem
L ectos vacuos, coniuge, & orbam
S obolis vitam duco beatam.
V nam in vitam impendere curas
E ſt moderatu ſarcina luctus:
A t languentia pignora morbo, &

E t festis vlulatam hymenæis
I ngrediebar dextera inhærens
C haræ coniugis, ac multisono
C onuiuarum strepitu à tergo,
Q ui beâtos dicerent
M éque, & illam mortuam.
Q uippe vtrosque nobiles,
E t vtrinque ex optimis
E duos maioribus
C oniugali vinculo
C opulatos. At modò
N uptialis carminis
L uctus occupat locum:
P róque candidis peplis
P ulla vestis ad toros
M e reducit cœlibes.
M ali inexperto tibi fortuna CH.
D olor hic cursum rupit amica:
A t seruasti vitam animámque:
M ortua coniux liquit amantem:
Q uæ noua mentem turbat imago?
M ultos coniuge mors orbauit,
S oluens socij fœdera lecti.
E tsi aliter aliis visum, amici, coniugis AD.
F eliciorem duco, quàm sortem meam:
E repta nanque plurimis molestiis,
C um laude summa triste nil dehinc sentiet.
A t ego, perisse quem fuerat æquum, meo
F ato superstes vitam agam illætabilem:
Q uod adeò iam nunc sentio. Nam qui domum
S ubire potero hanc? quem alloquar? cuius fruar.
S ermone? mentem quo domi oblectem? gradum.

Q uò vertam? vbique solitudo in ædibus
M œrore mentem conficit, cùm coniugis
V acuum cubile cerno, cùm vacuam throni
S edem relictam, & squalidum situ solum.
C ircáque genua procidentes liberi
D eflent parentem lacrymantes. serui hera
S ese queruntur destitutos optima.
A tque is domi rerum est status mihi. At foris
M e Thessalorum nuptiæ, me fœminis
C œtus frequentes enecabunt, different
D olore miserum vxoris æquales meæ:
Q uas quo intuebor ore? Tum si quis malè
A nimatus in me est, soluet ora talibus:
E n quem cupido fœda vitæ detinet,
M etusque mortis, qui redemit coniugis
S e morte ab Orco ignauus: ac vir postea
S ibi videtur. Tum parentes proprios
I nsensus odit, ipse non ausus mori.
H ic rumor inter improbos me differet.
E cquem ergo vita mihi voluptatem feret,
Q uem fama lacerat, & calamitas obruit?
CH. *E go ignota profano*
P er compendia vulgo
M usarum comes iui:
E t sermonibus aurem
D octis applicui meam
N on raro. At remedij genus
N ondum vllum reperi, cui
C edat dura necessitas.
H anc contra medicamina
D octi nec dedit Orphei
T hressis in tabulis manus:

N ec

N ec cum Asclepiadis pater
P hœbus pharmaca proderet,
V t mortalibus agris
M orbo membra leuarent,
H anc aduersus opem tulit.
S olas huius ad aras
N on est ire Dea, neq;
A d simulacra, nec vlla
E st placabilis hostia.
O' diua, ô, violentior
A d me ne solito veni.
N am tu consilijs comes
Q uicquid Iuppiter annuit,
C ertum ducis ad exitum:
T u dextra facili domas
D uri robora ferri.
N ec fastum tibi mentis
I nfrænem cohibet pudor.
E t dextra infragili sua
V inclo te implicuit Dea.
P erfer. Nam neq; fato
F unctos æthereas trahes
F lendo rursus ad auras.
M ors etiam notha pignora
D iuum falce metit sua,
D um nobiscum erat omnibus
C hara, & mortua chara erit.
T u lecti tibi comparem
S upra omnes generosam es
S ortitus. Neq; coniugis
B ustum vllus numeret tuæ
I nter funereas specus,

A ggere quæ tumuli premunt
V ita functa cadauera.
D iuinis sed honoribus
A equet religio hospitum
M anes. Atque aliquis via
F lectens dixerit olim:
H ac moriendo viri sui
V itam sponte redemit.
N unc auget numerum Deûm.
S alue, ô sancta. ope sospita
N os præsens. Ita votis
I llam, atque omnibus bonis
L ongum posteritas colet.
S ed visa fallunt me, nisi Alcmena satus
A dmete ad ædes dirigit greßum tuas.

HER. *A dmete amicos liberè eloqui decet,*
N ec in receßu pectoris silentio
A bdere, quod ægre est. amici haberes me vt loco,
D ignus videbar, clade cùm in tua afforem:
A t tu propinquo coniugis iam funere
N on indicato me recepisti hospitem,
C eu cura premeret te doloris exteri.
A t ego coronis tempora euinctus deis
L ibaui apud te in lugubri lætus domo.
I rascor equidem, irascor hac iniuria
A ffectus abs te, sed tuis iam luctibus
A cerbitatis nolo quicquam apponere.
C ausamq;, cur huc sum reuersus, denuò
N arrabo. mulierem interim hanc serua mihi,
D um Rege caso Bistonum huc redux agam
T hraces quadriiugos. Sin quod absit accidat,
(N am me vt reducant sospitem precor Deos)

H anc

H ane dono, dicoque familiæ ancillam tuæ,
Q uæ parta nobis est labore maximo.
P roposita nanque publico in certamine
S udore digna deprehendi præmia,
V nde hanc reporto victor è certamine
L eviore munus erant equis victoribus.
M aiora sed qui vicerant, vt cæstibus,
L ucta'ue fortes dona referebant boum
A rmenta. post hæc vltimo fœmina loco.
C úmque incidissem fortè, turpe sum ratus
C um laude pariter præmium contemnere.
S ed vt antè dixi, fœminam cura tua
C ommendo, quam non prædo per vim sustuli,
S ed comparatam maximis laboribus
A dduco. Fors factum ipse pòst laudaueris. AD.
Q uòd clam te habuerim calamitatem coniugis,
N e interpretere contumeliæ, Hercules,
I d ergo factum, aut quòd sinistrè sentiam
D e te. Dolori sed dolorem adieceras,
A lterius ades si subisses hospitis.
N am flere clades sat mihi fuerat meas.
S ed hanc puellam, si pote, obsecro iube
A sseruet alius Thessalûm, quem non pari
S ors calamitate perculit. Multi hospites
T ibi sunt Pheræ. Memoriam cladis meæ
R enouare omitte. non potero siccis domi
O culis tueri hanc. vulneri vulnus nouum
N e appone: satis est cladium, quod nunc premit.
Q ua parte poterit ædium seruarier
C astè puella? vestis adolescentulam,
C ultúsque loquitur. an virûm in commercio?
Q ui poterit inter assiduo iuuenes agens

C astam tueri se? nec in promptu Hercules
R egere iuuentam est: ac mihi cura est tui.
F uncta ne fato coniugis thalamo hanc alam?
E t quî in cubili collocabo hanc illum?
O ffensionem hic metuo duplicem, & ciuium
N e criminetur quispiam me, & optimè
D e me merentis produorem coniugis
D icat puellæ alterius amplexu frui
S ponsámque vereor mortuam, cuius mihi
E sse sacrosanctam memoriam meritò decet.
M e multa circumspicere par. O' fœmina
Q uæcunque tandem es, es profectò Alcestidi
M odo, & statura corporis simillima.
M e miserum. ab oculis per Deos procul meis
A page mulierem hanc, né ue perdas perditum.
N anque intueri coniugem videor meam,
C um intueor istam. pectus horror obsidet,
F ontes ab oculis lacrymarum profluunt.
N unc calamitatis huius, heu miser, miser,
A cerbitatem luctuosam sentio.

CH. L audare sortem non equidem possum tuam.
T amen ferendum, quisquis es, quod dant Dei.

HER. S i mihi potestas esset hæc diuinitus
C oncessa, ab vmbris coniugem vt reducerem,
E amque possem tibi referre gratiam.

AD. S cio referres promptus. at cuinam hoc datum?
N ec luce cassis luce pòst frui licet.

HER. P erfer modestè, né ue te afflictes nimis.

AD. L enire verbis facile, quod durum est pati.

HER. Q uid promouebis, perpetim si lugeas?

AD. S cio. dolendi sed voluptas me huc rapit.

HER. E xtinctam amare lacrymandi occasio est.

E tiam

E tiam miserius quàm loquor me perdidit.
V xore es orbus optima. quis id neget?
N ullo ut fruatur pectus hoc pòst gaudio. AD.
T empus leuabit, quod recens nunc est malum. HER.
T empus profectò, si mori tempus vocas. AD.
T e mitigabit uxor, ac tedæ nouæ. HER.
A u, quid ais? ex te haud istud expectaueram. AD.
E- xpers iugalis exiges vitam tori? HER.
N ulla accubabit mulier vnquam huic pectori. AD.
P rodesse reris posse te sic mortuæ? HER.
V bi, vbi sit, illam honore semper prosequar. AD.
H ac laudo sanè, laudo, sed stultè facis. HER.
S ponsum nec vlla me vocabit fœmina. AD.
Q uin coniugem erga laudo nimirum fidem. HER.
S i negligam etiam mortuam, peream malè. AD:
N unc recipe tecto hanc stirpe nobili satam. HER.
P er qui creauit te Iouem istud deprecor. AD.
H oc si recusas, perperam tibi consulis. HER.
H oc ni recuso, macerabor luctibus. AD.
O bsequere, & huius non pigebit gratiæ. HER.
V tinam haud tulisses præmium hoc certaminis. AD.
E t mecum es huius particeps victoriæ. HER.
P robè es locutus, sed recedat fœmina. AD.
S iquidem est necesse: at num necesse sit, vide. HER.
N ecesse: nisi ob id fortè tu succenseas. AD.
N on temerè id à te tantoperè contenderem. HER.
A ge, vince quamuis grata minimè postules. AD.
F actum probabis postea: pare modò. HER.
S iquidem hanc subire tecta oportet, ducite AD.
S eruis mulierem hanc neutiquam commisero. HER.
Q uin ipse in ædes ducito illam si lubet. AD.
T ibi profectò mulierem tradam in manum. HER.

go haud tetigero, tecta subeunti patent
Tua fiat vni dextera hanc contredere.
Coactus istud, atque nolens perpetro.
HER. Protende promptus dexteram, tange hospitam.
AD. Protendo, veluti Gorgonis sectum ad caput.
HER. Tenes'ne? AD. sane teneo. HER. serua iā, & Ioue
Natum fatebere generosum olim hospitem.
Ipsam intuere, similis vxori an tua
Sit, ac beatus luctum iam desine.
AD. O' Dij boni ô miraculum inopinum, ac nouum,
Oculis profectò coniugem intueor meam:
Aut me deorum quispiam ludibrio
Recreat, inani corda lactans gaudio.
HER. Non ita: sed ipsam coniugem cernis tuam.
AD. Ne larua ab vmbris missa sit, circunspice.
HER. Caue esse credas hospitem tuum Magum.
AD. Sed quam sepelij, coniugem intueor meam?
HER. Sic. At fidem tu, & iure sortis non habes.
AD. Tango, alloquórque coniugem vt viuam meam?
HER. Alloquere. votis quicquid optabas habes.
AD. O' corpus, ocule ô coniugis charissima,
Spem prater habeo te, videre postea
Quā non putarā posse me? HE. Ne dubita: habes.
Modò ne Deorum quispiam inuideat tibi.
AD. O' clara soboles maximi Iouis, vtinam
Beatus æuum transigas, ac sospitem
Te seruet idem, qui creauit, Iuppiter.
Nam me iacentem solus erexti, ê Styge
Quónam reduxti ad lumen hanc rursus modò?
HER. Depraliatus cum tyranno Manium.
AD. Vbi nactus illum pralio congressus es?
HER. Propter sepulcri dexteram iniecti aggerem.

Quid

Q uid muta tandem perseuerat fœmina?
N ondum tibi fas eius alloquio frui,
D ijs antequàm sese expiarit Manibus,
T errisq; lucem tertia ostendet dies.
D uc coniugem intrò iam tuam, ac in posterum
A dmete, iusti cultor, atq; in hospites
P ius esse persta. Vale. Ego Stheneli filio
A beo imperatum mihi laborem vt exequar.
M ane, ac penates, & dapes adi sacras. AD.
I d fiet aliàs. nunc celeritate est opus. HER.
D ij rem secundent, téque reddant sospitem. AD.
E dico cunctis ciuibus regni mei,
O b res secundas vt choris indulgeant.
E t victimarum sanguine aras imbuant.
M utata vita in melius est facies modò.
F elicitatem nec tego ingratus meam.
F ortuna vices lubrica versat CH.
V arias docilis sumere formas.
I nopina Dei plurima peragunt.
N on succedunt quae fore speras:
Q uæ fore nemo posse putaret,
S æpe expediunt numina. Qualem
H ac sortita est fabula finem.

FINIS.

